

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 022-03/18-12/28
Urbroj: 50301-25/14-18-21

Zagreb, 4. svibnja 2018.

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primijeno: 07-05-2018		
Klasifikacijska oznaka:	Org. jed:	
021-12/18-09/12	65	
Distribucijski broj:	Pril.	Vrij.
50-18-05	SPIS	-

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Izvješće pučke pravobraniteljice za 2017. godinu – mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, klase: 021-12/18-09/12, urbroja: 65-18-03, od 29. ožujka 2018. godine

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 81/13, 113/16, 69/17 i 29/18), Vlada Republike Hrvatske o Izvješću pučke pravobraniteljice za 2017. godinu, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske, u odnosu na Izvješće pučke pravobraniteljice za 2017. godinu, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela pučka pravobraniteljica, aktom od 28. ožujka 2018. godine ukazuje sljedeće:

2.1. PODACI O POSTUPANJU UREDA

U odnosu na preporuku 1., Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, da pripremi i Vladi Republike Hrvatske predloži usvajanje Izvješća o poduzetim aktivnostima u vezi s preporukama iz Izvješća pučke pravobraniteljice, Vlada Republike Hrvatske napominje da su očitovanja svih nadležnih tijela sadržana u mišljenju Vlade Republike Hrvatske na Izvješće pučke pravobraniteljice za 2017. godinu.

2.2. STATISTIČKI PODACI O POJAVAMA DISKRIMINACIJE

U odnosu na preporuku 4., Ministarstvu uprave, da Zakon o suzbijanju diskriminacije uvrsti među pravne izvore za polaganje Općeg dijela Državnog stručnog ispita, Vlada Republike Hrvatske ističe da je u postupku redefiniranje postupka, načina polaganja i Programa državnog stručnog ispita te je u izradi novi program za predmete državnog stručnog ispita, pa tako i za novi Predmet pod nazivom Ustavno ustrojstvo, pristup informacijama i zabrana diskriminacije koji sadrži programske cjeline iz područja diskriminacije.

Vezano uz preporuku 10., Ministarstvu znanosti i obrazovanja, da prilikom razvijanja nacionalnog kurikuluma uvrsti sadržaj/program građanskog odgoja i obrazovanja kao zasebnog predmeta, u cilju razvijanja spoznaje o važnosti poznavanja društvene zajednice, prepoznavanja vrijednosti uvažavanja drugih i dizanja praga tolerancije među učenicima i društvu općenito, Vlada Republike Hrvatske napominje kako je Građanski odgoj i obrazovanje međupredmetna tema, čija očekivanja su zastupljena u predmetima i svim ciklusima. Nacionalni kurikulum međupredmetne teme Građanski odgoj i obrazovanje dostupan je na linku:

https://mzo.hr/sites/default/files/dokumenti/2017/OBRAZOVANJE/NACIONKURIK/MEDU PREDMETNE-TEME/medupredmetna_tema_gradanski_odgoj_i_obrazovanje.pdf

3.1. PRAVOSUDE

3.1.2. Besplatna pravna pomoć

U odnosu na primjedbe kojima se dovodi u pitanje transparentnost i zakonitost provedbe natječaja za financiranje projekata pružanja primarne pravne pomoći u 2017. godini, Vlada Republike Hrvatske smatra da su iste netočne. Naime, Povjerenstvo za besplatnu pravnu pomoć, koje je savjetodavno tijelo Ministarstva pravosuđa čija je zadaća, između ostalih, i davanje mišljenja na projekte ovlaštenih udruga i pravnih klinika, održalo je posebnu sjednicu čija je tema bila upravo analiza i davanje mišljenja na prijavljene projekte, gdje su svi članovi imali uvid u, ne samo listu prijavljenih projekata, već i u sve prijavljene projekte. Nadalje, iako su članovi Povjerenstva za provedbu natječaja za financiranje projekata ovlaštenih udruga i pravnih klinika za pružanje primarne pravne pomoći zaposlenici Ministarstva pravosuđa, nije točno da bi zbog navedene činjenice bila upitna transparentnost i objektivnost odlučivanja. Naime, svi članovi Povjerenstva za provedbu natječaja za financiranje projekata ovlaštenih udruga i pravnih klinika za pružanje primarne pravne pomoći, u skladu s odredbom članka 27. Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge (Narodne novine, broj 26/15), potpisali su izjavu o nepristranosti i povjerljivosti kojom potvrđuju da se niti oni niti članovi njihove obitelji ne nalaze u sukobu interesa te da nemaju osobnih interesa kojima mogu utjecati na nepristranost rada Povjerenstva, kao i da će u obavljanju dužnosti na koju su imenovani postupati časno, pošteno, savjesno, odgovorno i nepristrano čuvajući povjerljivost podataka i informacija i vlastitu vjerodostojnost i dostojanstvo dužnosti koja im je povjerena.

Vezano za preporuku 12., Ministarstvu pravosuđa, da u suradnji sa sudovima unaprijedi sustav objavljivanja pravomoćnih sudskih odluka, Vlada Republike Hrvatske ističe da je objava pravomoćnih sudskih odluka prvenstveno u nadležnosti sudova i to Vrhovnog suda Republike Hrvatske, koji je sukladno Zakonu o sudovima (Narodne novine, 28/13, 33/15 i 82/15) nadležan za ujednačavanje sudske prakse. Pri Vrhovnom sudu je i Sustav sudske prakse „SupraNova“, informacijski sustav koji je javno dostupan svima i koji omogućuje uvid u sudsku praksu Vrhovnog suda Republike Hrvatske, te ostalih sudova u Republici Hrvatskoj.

U odnosu na preporuku 14., Ministarstvu pravosuđa, da ravnomjerno rasporedi sredstva za primarnu i sekundarnu pravnu pomoć, Vlada Republike Hrvatske napominje da je u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2018. godinu i projekcijama za 2019. i 2020. godinu za predviđene troškove za pružanje primarne pravne pomoći osiguran iznos od 1.300.000,00 kuna, što je povećanje od 46,15% u odnosu na sredstva iz 2017. godine, dok je za troškove sekundarne pravne pomoći osiguran iznos od 2.700.000,00 kuna, što je povećanje

od 27,41% u odnosu na sredstva iz 2017. godine. Također, Vlada Republike Hrvatske ističe da je država odgovorna ne samo za osiguranje financijskih sredstava u državnom proračunu za pravilno funkcioniranje sustava, već i za praćenje i kontroliranje utroška koji mora biti transparentan, fleksibilan, ali i namjenski raspoređen, prema potrebama sustava u cjelini, uvažavajući pritom dinamiku naplate pružene sekundarne besplatne pravne pomoći odobrene u prethodnim godinama. Naime, u 2017. godini primijećeno je povećanje broja dostavljenih obračuna troškova za obavljena vještačenja u odnosu na 2016. godini, a već u prvih nekoliko mjeseci 2018. godine primjećuje se daljnje povećanje broja dostavljenih obračuna u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

U odnosu na preporuku 15., Ministarstvu pravosuđa, da natječaj za financiranje projekata pružatelja primarne pravne pomoći objavljuje u zakonskom roku te da ga provodi transparentno i uz jasno definirane kriterije ocjenjivanja, Vlada Republike Hrvatske napominje da se predmetni natječaj provodi u skladu s odredbama Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge (Narodne novine, broj 26/15) i Pravilnika o kriterijima za vrednovanje projekata udruga ovlaštenih za pružanje primarne pravne pomoći i pravnih klinika te o načinu izvještavanja o postupcima za ostvarivanje pravne pomoći (Narodne novine, broj 64/14). Naime, za vrednovanje projekata prijavljenih na javni natječaj za financiranje projekata ovlaštenih udruga i pravnih klinika za pružanje primarne pravne pomoći uzimaju se u obzir podaci navedeni u obrascima prijave projekta (obrazac A1 - Opisni obrazac prijave projekta i obrazac A2 - Obrazac proračuna projekta), a prema evaluacijskim kriterijima navedenim u obrascu za ocjenu kvalitete/vrijednosti projekta (Obrazac B), koji su prilagođeni odredbama citirane Uredbe i Pravilnika.

U odnosu na preporuku 16., Ministarstvu pravosuđa i Ministarstvu uprave, da usklade podatke iz Registra pružatelja besplatne pravne pomoći s Registrom udruga i preporuku 18., Ministarstvu uprave, da unaprijedi aplikaciju ureda državne uprave za prikupljanje podataka iz službenih evidencija, Vlada Republike Hrvatske navodi da provedba istih nije u nadležnosti Ministarstva uprave budući da se iste odnose na besplatnu pravnu pomoć, koja je sukladno Zakonu o besplatnoj pravnoj pomoći (Narodne novine, broj 143/13) u nadležnosti Ministarstva pravosuđa. Vlada Republike Hrvatske navodi da Ministarstvo pravosuđa provodi ažuriranje Registra pružatelja primarne pravne pomoći.

3.1.3. Mirenje

U odnosu na preporuku 23., Ministarstvu pravosuđa, da intenzivira započete promotivne aktivnosti usmjerene informiranju građana o mirenju, Vlada Republike Hrvatske ističe da Ministarstvo pravosuđa informira i potiče građane na mirenje u skladu s raspoloživim kapacitetima. Štoviše, Ministarstvo pravosuđa je u lipnju 2017. godine izradilo vodič kroz mirenje i letak o mirenju, koji su dostupni na mrežnim stranicama Ministarstva <https://pravosudje.gov.hr/mirenje-15925/15925>, kao i na mrežnim stranicama općinskih sudova, a u planu je i njihovo tiskanje i distribucija putem sudova, udruga za mirenje, pravnih klinika i ostalih institucija koje promiču alternativno rješavanje sporova. Također Vlada Republike Hrvatske napominje kako je prema kriterijima i mjerenjima Europske komisije u Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u (*EU Justice Scoreboard*) Republika Hrvatska posljednjih nekoliko godina među vodećim zemljama Europske unije u promociji alternativnih metoda rješavanja sporova.

3.1.4. Podrška žrtvama i svjedocima u kaznenim postupcima

U odnosu na tvrdnju navedenu na stranici 31. Izvješća “.. a gotovo trećina svih prekršajnih postupaka bude obustavljena zbog zastare.” Vlada Republike Hrvatske ističe da se radi o netočnom podatku budući da je sukladno službenoj statistici Ministarstva pravosuđa 3% prekršajnih postupaka u 2017. godini obustavljeno zbog zastare.

U odnosu na preporuku 24., Povjerenstvu za praćenje i unaprjeđenje sustava podrške žrtvama i svjedocima, da izradi Akcijski plan razvoja podrške žrtvama i svjedocima i predloži ga Vladi Republike Hrvatske na usvajanje, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Povjerenstvo za praćenje i unaprjeđenje sustava podrške žrtvama i svjedocima u novom sastavu osnovano i započelo s radom, odnosno nastavilo s izradom Akcijskog plana. Izrada je u tijeku i Akcijski plan se planira donijeti tijekom 2018. godine.

Vezano za preporuku 25., Ministarstvu pravosuđa, da na sudovima gdje se poslovi podrške žrtvama i svjedocima obavljaju u okviru zajedničkih službi za potrebe više pravosudnih tijela, odobri zapošljavanje dodatnih službenika, te osnuje odjele na sudovima na kojima ih nema, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da je na temelju i u skladu sa Strateškim planom Ministarstva pravosuđa izrađen plan osnivanja novih odjela za trogodišnje razdoblje (2018.-2020.) i zapošljavanje dodatnih službenika s planom na kojim sudovima treba osnovati odjele za podršku i planiranim brojem službenika koje je potrebno zaposliti (uključujući i postojeće odjele).

3.2. PRAVA NACIONALNIH MANJINA

U odnosu na preporuku 32., Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku i Ministarstvu uprave, da izrade prijedlog potrebnih zakonskih izmjena kojima bi se pripadnicima nacionalnih manjina i njihovim supružnicima omogućio izbor i upis prezimena u muškom i ženskom rodu pri upisu u matice rođenih i vjenčanih, Vlada Republike Hrvatske ističe da Obiteljski zakon (Narodne novine, broj 103/15) sadrži odredbe o braku te propisuje da se prilikom sklapanja braka nevjesta i ženik mogu sporazumjeti o prezimenu, dok se u članku 30. propisuje izbor prezimena koje mogu uzeti. Iz navedenoga proizlazi da je Obiteljskim zakonom izričito propisan izbor prezimena prilikom sklapanja braka te navedena odredba predstavlja pravni temelj za postupanja matičara i ista se odnosi na sve osobe koje sklapaju brak u Republici Hrvatskoj, budući da navedenim Zakonom nije propisan nikakav izuzetak. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske napominje da pripadnici nacionalnih manjina, koji imaju hrvatsko državljanstvo, mogu svoje osobno ime prilagoditi kroz institut promjene osobnog imena sukladno odredbama Zakona o osobnom imenu (Narodne novine, br. 118/12 i 70/17).

U odnosu na preporuku 33., Ministarstvu uprave i Ministarstvu financija, da izrade prijedlog zakonskih izmjena kojima bi se predstavnicima nacionalnih manjina dodijelio status neprofitne pravne osobe i poseban OIB, Vlada Republike Hrvatske navodi da, sukladno članku 34. stavku 2. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (Narodne novine, br. 155/02, 47/10, 80/10 i 93/11), predstavnici nacionalnih manjina otvaraju račun sredstava koja se koriste za ostvarivanje manjinskih prava na području jedinice lokalne samouprave za koju su izabrani, za financijski plan korištenja tih sredstava i završni račun tih sredstava, koji se objavljuju u službenom glasniku jedinica samouprave. Dakle, predstavnici nacionalnih manjina, sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina, primaju posebna sredstva za ostvarivanje manjinskih prava, ali ista nisu izuzeta od ovrhe, niti razdvojena od

privatnih računa predstavnika nacionalnih manjina, već su putem OIB-a predstavnika povezana s njihovim privatnim računima, što im predstavlja veliki problem u radu. Vlada Republike Hrvatske napominje da je 14. veljače 2018. godine u Ministarstvu uprave održan sastanak s predstavnicima Ministarstva pravosuđa, Ministarstva financija, Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina te Savjeta za nacionalne manjine na temu rješavanja otvorenih pitanja nacionalnih manjina, između ostaloga, vezano i uz problem posebnih računa predstavnika nacionalnih manjina te je sukladno zaključku s navedenoga sastanka od Ministarstva financija zatražen prijedlog rješenja zaštite računa sredstava predstavnicima nacionalnih manjina koja se koriste za ostvarivanje manjinskih prava.

U odnosu na preporuku 34., Ministarstvu uprave, da izradi prijedlog posebnog zakona o izborima za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina, kako je to predviđeno Zakonom o lokalnim izborima, koji bi se održavali istovremeno s lokalnim izborima, Vlada Republike Hrvatske navodi da je izrada prijedloga posebnog zakona, uz Operativne programe za nacionalne manjine od 2017. do 2020. godine, predviđena i u Strateškom planu Ministarstva uprave za razdoblje 2018. – 2020. godine, u okviru cilja 1.4. Unaprijediti izborni sustav, te je upućivanje u parlamentarnu proceduru navedenoga zakona planirano do kraja 2018. godine. Ministarstvo uprave pozvalo je nadležna tijela, te predstavnike nacionalnih manjina i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave da predlože svoje predstavnike u radnu grupu za izradu Prijedloga zakona o izboru članova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

U odnosu na preporuku 35., Ministarstvu uprave i Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, da izrade nacrt potrebnih zakonskih izmjena kojima bi se osnažili mehanizmi nadzora nad provedbom Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina te uredila potpora vijećima i predstavnicima u jedinicama u kojima nemaju dovoljno vlastitih financijskih, tehničkih i/ili kadrovskih kapaciteta, Vlada Republike Hrvatske navodi da je člankom 28. stavkom 1. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina propisano da jedinice samouprave osiguravaju sredstva za rad vijeća nacionalnih manjina, uključujući sredstva za obavljanje administrativnih poslova za njihove potrebe, a mogu osigurati i sredstva za provođenje određenih aktivnosti utvrđenih programom rada vijeća nacionalne manjine.

Nadalje, sukladno članku 38. stavka 1. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, vijeća odnosno predstavnici nacionalnih manjina u jedinici samouprave mogu zatražiti od nadležnog tijela državne uprave da provede nadzor nad primjenom Ustavnog zakona i posebnih zakona kojima su uređena prava i slobode nacionalnih manjina od strane tijela jedinica samouprave u kojima su osnovane i da poduzmu mjere za zakonito postupanje tih tijela, o čemu obavještava Savjet za nacionalne manjine koji je dužan o svom stajalištu izvijestiti vijeća odnosno predstavnika nacionalnih manjina, dok sukladno stavku 2. istoga članka, Savjet za nacionalne manjine može tražiti od Vlade Republike Hrvatske da provede nadzor nad primjenom Ustavnog zakona i posebnih zakona kojima su uređena prava nacionalnih manjina od strane tijela državne uprave i da poduzme mjere za zakonito postupanje tih tijela. Ujedno, vijeća i predstavnici nacionalnih manjina i Savjet za nacionalne manjine imaju, sukladno stavku 3. istoga članka, pravo podnijeti ustavnu tužbu Ustavnom sudu ako smatraju da su povrijeđena prava i slobode pripadnika nacionalnih manjina propisana Ustavnim zakonom i posebnim zakonima. Također, Vlada Republike Hrvatske napominje da je i Zakonom o Registru vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina (Narodne novine, br. 80/11 i 34/12) uređen, između ostaloga, način rada i

financiranja koordinacija osnovanih za područje Republike Hrvatske te je člankom 27. navedenoga Zakona propisano da nadzor nad provedbom odredbi tog Zakona o upisu u Registar i načinu rada obavlja ministarstvo nadležno za poslove opće uprave, dok nadzor nad primjenom odredbi o financiranju obavlja ministarstvo nadležno za poslove financija.

U odnosu na dio Izvješća na stranici 45. te na preporuku 39., Vladi Republike Hrvatske i Ministarstvu uprave, da iniciraju izmjene propisa o referendumu te od ove vrste odlučivanja izuzmu pitanja ljudskih prava, uključujući i prava nacionalnih manjina, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da sukladno odredbi članka 1. stavaka 2. i 3. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/10 – pročišćeni tekst i 5/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), u Republici Hrvatskoj vlast proizlazi iz naroda i pripada narodu kao zajednici slobodnih i ravnopravnih državljana te da narod ostvaruje vlast izborom svojih predstavnika i neposrednim odlučivanjem. Nadalje, odredbom članka 87. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske, propisano je da Hrvatski sabor može raspisati referendum o prijedlogu za promjenu Ustava, o prijedlogu zakona ili o drugom pitanju iz svoga djelokruga. S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da je odredbom članka 2. stavka 1. Zakona o referendumu i drugim oblicima osobnog sudjelovanja u obavljanju državne vlasti i lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine, br. 33/96, 92/01, 44/06, 58/06, 69/07, 38/09, 100/16 i 73/17; u daljnjem tekstu: Zakon o referendumu) propisano, između ostaloga, da je referendum oblik neposrednog odlučivanja birača u obavljanju državne vlasti o pitanjima određenim Ustavom. Odredbom članka 3. stavka 2. Zakona o referendumu, također je propisano da Hrvatski sabor može raspisati referendum o prijedlogu za promjenu Ustava, o prijedlogu zakona ili o drugom pitanju iz svoga djelokruga, dok je stavkom 4. istog članka, propisano da će Hrvatski sabor raspisati referendum o pitanjima iz stavaka 2. i 3. ovoga članka, ako to zatraži deset posto od ukupnog broja birača u Republici Hrvatskoj. Slijedom navedenih odredbi, a s obzirom na to da je Ustav temeljni pravni akt jedne države na temelju kojega se donose ostali zakoni, koji moraju biti u suglasnosti s Ustavom, a ostali propisi i s Ustavom i sa zakonom, te je svatko dužan držati se Ustava i prava i poštivati pravni poredak Republike Hrvatske, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da u slučaju eventualnog raspisivanja referenduma o prijedlogu izbornog zakona, isto ne bi predstavljalo “izigravanje Ustava”, kako je navedeno u predmetnom Izvješću.

U odnosu na prijedlog pučke pravobraniteljice naveden na stranici 45. Izvješća, vezan uz izbor manjinskih zastupnika u Hrvatski sabor, koji se odnosi na uvođenje posebnog manjinskog izbornog listića, koji bi sadržavao i opću i posebnu listu, nije razvidno koja bi se svrha postigla istim, s obzirom da bi i taj posebni listić svaki pojedini pripadnik nacionalne manjine, također trebao zatražiti od strane biračkog odbora. Naime, sukladno odredbi članka 76. stavka 1. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (Narodne novine, br. 116/99, 109/00, 53/03, 69/03, 167/03, 44/06, 19/07, 20/09, 145/10, 24/11, 93/11, 120/11, 19/15 i 104/15) glasača koji ima pravo glasovati u izbornoj jedinici za pripadnike nacionalnih manjina mora se upoznati s njegovim pravom da može glasovati za kandidacijsku listu prema mjestu prebivališta ili zatražiti glasački listić za izbor predstavnika nacionalnih manjina te mu uručiti glasački listić sukladno njegovu izboru. S tim u vezi Vlada Republike Hrvatske dodatno ukazuje na odredbe članka 11. stavka 2. Zakona o Državnom izbornom povjerenstvu Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 44/06 i 19/07), kojim je propisano da Državno izborno Povjerenstvo Republike Hrvatske, između ostaloga, daje mišljenje za dogradnju i unapređivanje izbornog zakonodavstva.

U dijelu Izvješća koji se odnosi na zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na stranici 44. Vlada Republike

Hrvatske navodi, između ostaloga, da prije posljednjih izbora broj manjinskih zastupnika nije bio određen sukladno posljednjim promjenama u popisu birača, kako je to propisano Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, već prema posljednjem popisu stanovništva, kako je to propisano Zakonom o lokalnim izborima (Narodne novine, br. 144/12 i 121/16) i to zbog stava Ministarstva uprave da je Zakon o lokalnim izborima *lex specialis* i *lex posterior* u odnosu na Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina te da korekcija broja pripadnika nacionalnih manjina Ustavnim zakonom nije provediva zbog zakonskih izmjena kojima je uređena evidencija popisa birača. Kao primjer navodi se u Izvješću zastupljenost pripadnika srpske manjine u stanovništvu Zadarske županije (koja je porasla od popisa stanovništva 2011.).

Vezano uz dio Izvješća koji se nalazi na stranici 44., te na preporuku 41., Ministarstvu uprave, da izradi prijedlog potrebnih zakonskih izmjena kojima bi se uskladile odredbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i Zakona o lokalnim izborima, kojima se određuje broj pripadnika nacionalne manjine mjerodavan za utvrđivanje njihove zastupljenosti u predstavničkim tijelima i preporuku 42., Ministarstvu uprave, da izradi prijedlog potrebnih zakonskih izmjena Zakona o lokalnim izborima o izračunu broja članova predstavničkog tijela iz reda pripadnika pojedine nacionalne manjine, tako da se zaokruživanje decimalnih brojeva vrši sukladno matematičkim pravilima, kao i kod drugih vrsta izbora, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da se lokalni izbori, odnosno izbori članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i izbori općinskih načelnika, gradonačelnika, župana i njihovih zamjenika uređuju Zakonom o lokalnim izborima (Narodne novine, br. 144/12 i 121/16). U četvrtom dijelu toga Zakona uređeno je ostvarivanje zastupljenosti nacionalnih manjina u predstavničkom i izvršnom tijelu jedinice. Člankom 103. stavkom 1. toga Zakona propisano je da se zastupljenost nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima jedinica određuje sukladno odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, a stavkom 2. istoga članka da su za određivanje broja pripadnika nacionalne manjine u predstavničkom tijelu jedinice mjerodavni službeni rezultati popisa stanovništva. Člankom 104. istog Zakona propisano je da će se broj članova predstavničkog tijela iz reda pripadnika pojedine nacionalne manjine (sukladno odredbama Ustavnog zakona) utvrditi tako da se udio pojedine nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu te jedinice pomnoži s brojem članova predstavničkog tijela jedinice, a dobiveni broj zaokružuje se na cijeli broj bez ostatka. Ako manjina koja sudjeluje u ukupnom stanovništvu jedinice s najmanje 5% ne ostvari pravo na zastupljenost u predstavničkom tijelu, ta manjina ima pravo na jednog člana predstavničkog tijela. Prije svakih lokalnih izbora središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove opće uprave objavit će na svojim internetskim stranicama podatke o broju članova predstavničkog tijela jedinica koji se biraju iz reda pripadnika pojedine nacionalne manjine. Člankom 105. Zakona o lokalnim izborima, propisano je da, osim zastupljenosti iz članka 103. Zakona, pripadnici nacionalnih manjina ostvaruju pravo na zastupljenost u predstavničkom tijelu i u onim jedinicama u kojima je neovisno o udjelu pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom stanovništvu jedinice, pravo na zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu propisano statutom jedinice. Člankom 110. istoga Zakona propisano je da će se smatrati da je zastupljenost nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu jedinice osigurana tijekom čitavog mandata predstavničkog tijela ako je osigurana u trenutku proglašenja konačnih rezultata izbora (redovnih i dopunskih). Dakle, izbori članova predstavničkih tijela, u okviru čega i ostvarivanje zastupljenosti nacionalnih manjina u tim tijelima, provode se sukladno važećem Zakonu, a ne na temelju stava bilo kojeg tijela. U tom smislu Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina organski zakon kojim se uređuju prava nacionalnih manjina, a donosi se dvotrećinskom većinom glasova svih zastupnika. Zakon o

lokalnim izborima također je organski zakon kojim se razrađuje izborni sustav, a donosi se većinom glasova svih zastupnika.

Što se tiče konstatacije da prije posljednjih izbora broj manjinskih zastupnika nije bio određen sukladno posljednjim promjenama u popisu birača, kako je to propisano Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, već prema posljednjem popisu stanovništva, kako je to propisano Zakonom o lokalnim izborima i to zbog stava Ministarstva uprave da je Zakon o lokalnim izborima *lex specialis* i *lex posteriori* u odnosu na Ustavni zakon o pravima nacionalnim manjina te da korekcija broja pripadnika nacionalnih manjina Ustavnim zakonom nije provediva zbog zakonskih izmjena kojima je uređena evidencija popisa birača, Vlada Republike Hrvatske ukazuje na stajalište Ustavnog suda izraženo u Rješenju Ustavnog suda, broj: U-I-3760/2007 i dr. (Narodne novine, br. 142/10 i 14/11 - ispravak). Tim stajalištem Ustavni sud utvrdio je da: „Ustavni sud nije nadležan ocjenjivati suglasnosti organskih zakona s ustavnim zakonima u slučaju kad su ovi potonji „ustavni“ samo po svom nazivu, ali nisu doneseni u postupku određenom za promjenu Ustava pa ih se prema njihovom sadržaju i pravnoj prirodi ne može smatrati ustavnim zakonima koji bi imali snagu samog Ustava te da se nijedan zakon koji nije donesen u postupku za promjenu Ustava ne može smatrati ustavnim zakonom, odnosno propisom ustavne snage.“. Isto tako, Vlada Republike Hrvatske upućuje na Odluku Ustavnog suda broj: U-I-1029/2007 i U-I-1030/2007, od 7. travnja 2010. godine (Narodne novine, broj 47/10), kojom je iskazano stajalište o pravnoj naravi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, slijedom kojeg sam naziv Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina ne mijenja njegovu pravnu narav i ne čini ga pravno drugačijim od onoga što on po Ustavu i po svom sadržaju jest: organski zakon.

Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina nije donesen u postupku određenom za promjenu Ustava, slijedom čega suglasnost određaba Zakona o lokalnim izborima s odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina ne bi mogao biti predmet ocjene suglasnosti s Ustavom pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske, sukladno odredbama Ustava i Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske.

Nadalje, Vlada Republike Hrvatske smatra se da pri donošenju Zakona o lokalnim izborima ne samo da nije „zanemaren“ Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina, već upravo suprotno. Stupanjem na snagu Zakona o lokalnim izborima, pravo nacionalnih manjina na zastupljenost u predstavničkim tijelima prošireno je u odnosu na dotadašnje zakonsko uređenje, kao i u odnosu na veličine utvrđene Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina. Odredbe članka 104. Zakona upravo idu u prilog većeg ostvarivanja prava nacionalnih manjina na zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Vlada Republike Hrvatske upućuje i na Odluke Ustavnog suda, broj: U-VIIA-3004/2013, od 23. svibnja 2013. godine (www.usud.hr) i U-VII-3122/2013, od 4. lipnja 2013. godine (Narodne novine, broj 67/13), u kojima je, između ostaloga, navedeno: „Podnositelj prigovora je u prigovoru pogrešno protumačio odredbe Zakona o lokalnim izborima da pravo na zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju samo oni pripadnici nacionalnih manjina u onim jedinicama u kojima pripadnici te nacionalne manjine čine barem 5% stanovništva, Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina propisan onaj minimum prava koji pripadnici nacionalnih manjina moraju imati kada govorimo o njihovoj zastupljenosti u predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (udio od 5% u stanovništvu jedinice ili pravo

propisano statutom jedinice), dok se posebnim zakonom, u ovom slučaju Zakonom o lokalnim izborima, kao zakonom kojim su regulirani izbori za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, to pravo može i proširiti. Upravo je proširenje prava pripadnika nacionalnih manjina na zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave propisano odredbom članka 104. st. 1. Zakona o lokalnim izborima iz koje proizlazi da to pravo imaju i pripadnici onih nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojima je ta nacionalna manjina zastupljena i u postotku manjem od 5% od ukupnog stanovništva te jedinice, a broj članova predstavničkog tijela te jedinice iz reda pripadnika nacionalne manjine određuje se izračunom propisanim navedenim člankom. Takvo tumačenje proizlazi iz intencije zakonodavca, koja proizlazi iz obrazloženja prijedloga Zakona o lokalnim izborima uz članke 103. i 104.". Što se tiče odredbe članka 20. stavka 7. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, kojom je propisano da se broj pripadnika nacionalnih manjina u jedinici lokalne samouprave, odnosno jedinici područne (regionalne) samouprave korigira (uvećava ili umanjuje) za onaj broj birača koji su upisani ili brisani iz popisa birača te jedinice od popisa stanovništva do posljednjega potvrđenog popisa birača, Vlada Republike Hrvatske ukazuje na odredbe važećeg Zakona o registru birača (Narodne novine, br. 144/12 i 105/15). Tim se Zakonom evidencija birača uređuje na način drugačiji negoli je bila uređena ranije važećim Zakonom o popisima birača (Narodne novine, broj 19/07), odnosno Zakonom o popisima birača (Narodne novine, broj 19/92) koji je važio u vrijeme donošenja Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Tada važećim Zakonom o popisima birača bilo je propisano da su Popisi birača državna evidencija u koju se upisuju hrvatski državljani koji su navršili 18 godina života, osim onih koji su pravomoćnom sudskom odlukom potpuno lišeni poslovne sposobnosti (birači), a upis u popis birača bio je uvjet za ostvarivanje biračkog prava na dan izbora.

Važećim Zakonom o registru birača propisano je da je registar birača zbirka osobnih podataka o svim biračima hrvatskim državljanima s prebivalištem u Republici Hrvatskoj i hrvatskim državljanima koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj te državljanima država članica Europske unije koji ostvaruju biračko pravo u Republici Hrvatskoj. Istovremeno, popis birača je dio registra birača koji se sastavlja nakon zatvaranja registra, a sastoji se od podataka iz evidencije hrvatskih državljana s prebivalištem u Republici Hrvatskoj koji imaju važeće osobne iskaznice, evidencije privremeno upisanih birača, birača kojima je izdana potvrda za glasovanje izvan mjesta prebivališta, evidencije prethodno registriranih birača, popisa aktivno registriranih hrvatskih državljana koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj i evidencije državljana država članica Europske unije koji ostvaruju biračko pravo u Republici Hrvatskoj te služi kao temelj za glasovanje na dan izbora, odnosno referendumu. Dakle, popis birača je dio registra koji se sastavlja za svake pojedine izbore ovisno o vrsti izbora i razlikuje se od popisa birača prema prijašnjem zakonskom rješenju.

Posljedica ovakvog zakonskog uređenja evidencije birača je smanjenje broja birača u popisu birača, što je vidljivo na sljedećim primjerima: U Zadarskoj županiji (koju pučka pravobraniteljica navodi u svome izvješću) na izborima za članove vijeća i za predstavnike nacionalnih manjina održanim 10. srpnja 2011. godine u popis birača za Zadarsku županiju za te izbore bilo je upisano ukupno 19.598 birača srpske nacionalne manjine, a za iste izbore održane 31. svibnja 2015. godine u popis birača bilo je upisano ukupno 13.709 birača srpske nacionalne manjine, podaci dostupni na stranici: <https://uprava.gov.hr/vijesti/zakljucen-popis-biraca-za-manjinske-izbore/14365>.

Također, u Gradu Glini na izborima za članove vijeća srpske nacionalne manjine održanima 10. srpnja 2011. godine (prvim izborima nakon popisa stanovništva 2011.) u popis birača za te izbore bilo je upisano 4.051 birača srpske nacionalne manjine, a 31. svibnja 2015. godine u popis birača za te izbore bilo je upisano 2.725 birača pripadnika srpske nacionalne manjine. Prema popisu birača zaključenom 10. svibnja 2013. godine za redovne lokalne izbore čiji su podaci objavljeni sukladno Zakonu o registru birača u popis birača za Grad Glinu bilo je upisano 3.233 birača pripadnika srpske nacionalne manjine, podaci dostupni na stranici:

<http://www.uprava.hr/UserDocsImages/novosti/2013/LOKALNI%20ZBORI/Nacionalne%20manjine.pdf>, a za redovne lokalne izbore održane 21. svibnja 2017. godine u popis birača bilo je upisano 2.218 birača pripadnika srpske nacionalne manjine, podaci dostupni na stranici: <https://uprava.gov.hr/vijesti/zakljucen-popis-biraca-za-lokalne-izbore/14627>.

Istodobno, službeni podaci popisa stanovništva važeći su do objave službenih rezultata sljedećeg popisa stanovništva koji se provodi svakih deset godina.

Konstataciju pučke pravobraniteljice da je: „zastupljenost pripadnika srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu Zadarske županije znatno porasla od popisa stanovništva 2011.“ te da je „stav“ Ministarstva uprave „rezultirao njihovom manjom zastupljenošću“, Vlada Republike Hrvatske smatra neutemeljenom te se postavlja pitanje na kojim se službenim podacima ista bazira. Naime, korigiranje broja pripadnika nacionalnih manjina na način kako je to propisano Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina (uvećava ili umanjuje) za onaj broj birača koji su upisani ili brisani iz popisa birača od popisa stanovništva do posljednjeg potvrđenog popisa birača, nije provedivo zbog zakonskih izmjena kojim je uređena evidencija popisa birača i značilo bi skoro isključivo umanjeno broja koji bi se uzimao kao referentan za određivanje broja pripadnika manjina u predstavničkom tijelu, a time i prava manjina na političku predstavljenost i sudjelovanje u odlučivanju u lokalnoj zajednici, što svakako nije intencija Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina niti Zakona o lokalnim izborima.

Odredba članka 103. Zakona o lokalnim izborima (Narodne novine, br. 144/12 i 121/16) u potpunosti ide u prilog ustavnim vrednotama i zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina te jamči ostvarivanje prava na zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. U odnosu na odredbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, ta je odredba povoljnija za pripadnike nacionalnih manjina, kao i za pripadnike hrvatskog naroda u jedinicama u kojima pripadnici nacionalnih manjina čine većinu stanovništva.

Vezano uz konstataciju pučke pravobraniteljice kako se smatra da bi prilikom izračunavanja broja članova predstavničkog tijela iz reda pripadnika nacionalne manjine dobiveni rezultat trebalo zaokružiti sukladno matematičkim pravilima, kao i kod drugih izbora, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da se predmetni izračun ne odnosi na utvrđivanje rezultata izbora, već isključivo na utvrđivanje broja članova iz reda pripadnika pojedine nacionalne manjine u pojedinom predstavničkom tijelu. Stoga Vlada Republike Hrvatske smatra da je upućivanje na analogiju s drugim izborima pogrešno.

U odnosu na preporuku 43., Ministarstvu uprave i uredima državne uprave, da omogućavaju izmjene upisanih podataka o nacionalnosti u matici rođenih, Vlada Republike Hrvatske ističe da Zakon o državnim maticama (Narodne novine, br. 96/93 i 76/13) taksativno nabraja određene podatke i način njihova evidentiranja, a koji se odnose na činjenice bitne u

osobnom statusu građana, definirane i drugim materijalnim propisima. Za maticu rođenih, sukladno članku 9. Zakona o državnim maticama, određuju se podaci koji se upisuju prilikom temeljnog upisa, kao i činjenice koje se u maticu rođenih upisuju kao naknadni upis. Podaci temeljnog upisa iskazuju se u posebnim rubrikama matice rođenih. Ako su podaci temeljnog upisa naknadno utvrđeni, oni se upisuju u odgovarajuću rubriku matice rođenih koja je prethodno bila nepopunjena, ali uz bilješku u kojoj se navodi kad i na temelju čega su podaci popunjeni. Isto tako, u maticu rođenih naknadno se upisuje niz podataka koji u pravilu nisu ili ne mogu biti poznati u vrijeme temeljnog upisa (npr. sklapanje braka, promjena osobnog imena, smrt i drugo). Naknadni upisi i bilješke, bez obzira da li se istim mijenja podatak u ispunjenoj rubrici temeljnog upisa ili se evidentira podatak o osobnom stanju građana koji se mora evidentirati po posebnim propisima, iskazuje se u posebnom dijelu matice rođenih predviđenom za naknadne upise. Odredbom članka 9. Zakona o državnim maticama nije propisano da se u maticu rođenih kao naknadni upisi i bilješke upisuje podatak o promjeni nacionalnosti djeteta, niti postoji poseban propis koji bi utvrđivao postupak promjene nacionalnosti. Maticom rođenih dokazuje se činjenica rođenja, ali ne i nacionalnost. Naime, prema Ustavu Republike Hrvatske i Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina svaki državljani Republike Hrvatske ima pravo slobodno se izjasniti da je pripadnik neke nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj. U Republici Hrvatskoj ne postoji evidencija o nacionalnosti i to iz razloga što se pripadnost određenom narodu ne dokazuje ispravama već se o njoj osoba izjašnjava. Iz tog razloga Zakon o državnim maticama nije niti regulirao naknadno upisivanje tog podatka, odnosno promjenu već upisanog podatka o nacionalnosti u državnim maticama. Neovisno o tomu što je za neku osobu u njoj matici rođenih upisana nacionalnost, toj osobi nitko ne brani da se slobodno izjašnjava o bilo kojoj drugoj nacionalnosti za potrebe vođenja drugih službenih evidencija (sklapanje braka, registar birača i sl.), ali se ta promjena u izjašnjavanju, sukladno naprijed navedenom Zakonu, ne upisuje kao naknadni upis u maticu rođenih. Također, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da se ispravljanje grešaka u državnim maticama, a sukladno članku 9. točki 13. Zakona o državnim maticama, odnosi na greške koje su učinjene pri temeljnom upisu podataka, odnosno kad je neki temeljni podatak pogrešno upisan ili je upisan podatak koji nije bio točan u vrijeme temeljnog upisa, a naknadno je utvrđena točnost tog podatka. Međutim, prilikom upisa podatka o nacionalnosti djece u maticu rođenih nije učinjena nikakva greška, koju bi trebalo ispravljati, budući da sami roditelji sporazumno određuju nacionalnu pripadnost djece, što je u skladu s važećim propisima, te se u tom slučaju ne može taj podatak ispravljati i upisivati u maticu rođenih temeljem članka 9. točke 13. navedenog Zakona.

3.3. DISKRIMINACIJA TEMELJEM RASE, ETNIČKE PRIPADNOSTI ILI BOJE KOŽE TE NACIONALNOG PODRIJETLA

Vežano uz navode na stranici 51. Izvješća da je prema podacima UNHCR-a u 2016. godini bilo 2.873 osoba bez državljanstva ili u opasnosti da ga izgube, od čega se oko 60% odnosi na Rome, kao i da mnogi ne posjeduju osobne isprave, jer nikada nisu zatražili njihovu izradu ili su im bile izdane još u bivšoj državi te više nisu važeće, Vlada Republike Hrvatske napominje kako su u 2017. godini kroz izmjene i dopune Zakona o strancima (Narodne novine, broj 69/17), koji je stupio na snagu 22. srpnja 2017. godine, poduzete daljnje mjere u svrhu pojednostavljenja administrativnih procedura, vezano uz reguliranje privremenog i stalnog boravka državljana trećih zemalja. U postupku odobrenja privremenog boravka u svrhu spajanja obitelji član uže obitelji hrvatskog državljanina ne mora prilagati važeću putnu ispravu (članak 56.a stavak 2. Zakona o strancima), ako se ista ne može pribaviti u diplomatsko-konzularnom predstavništvu strane države u Republici Hrvatskoj, a identitet člana obitelji moguće je nedvojbeno utvrditi na neki drugi način. Iznimke za

reguliranje stalnog boravka državljanina treće zemlje vezano uz posjedovanje putne isprave, regulirane su odredbom članka 96. stavka 3. navedenoga Zakona. Vlada Republike Hrvatske napominje kako je kroz višegodišnji rad mobilnih timova osnovanih još temeljem Nacionalne strategije za Rome, uglavnom reguliran status pripadnika/ca romske zajednice koji/e imaju čvrstu poveznicu s Republikom Hrvatskom. Također, Ministarstvo unutarnjih poslova kontinuirano sudjeluje u aktivnostima s predstavnicima UNHCR-a i drugih nevladinih organizacija vezano uz problematiku osoba bez državljanstva te razmjene dobre prakse.

Vezano uz navod na stranici 53. Izvješća da se tražitelji međunarodne zaštite, koji nakon devet mjeseci čekanja na odgovor na zahtjev za zaštitu ostvaruju pravo na rad, uz potvrdu Ministarstva unutarnjih poslova, susreću s različitim preprekama pri zapošljavanju te primjerice, tražitelji koji nemaju identifikacijske dokumente zemlje iz koje dolaze, ne mogu se zaposliti jer potvrda Ministarstva unutarnjih poslova nije identifikacijski dokument, te da, ako je i imaju, ona nije uvijek prihvaćena kod Porezne uprave jer nedostaje OIB, ili kod otvaranja tekućeg računa u banci, Vlada Republike Hrvatske navodi da je na tu temu Ministarstvo unutarnjih poslova održalo nekoliko sastanaka s Poreznom upravom od koje je tražilo fleksibilnost u određivanju osobnog identifikacijskog broja pojedinim kategorijama tražitelja međunarodne zaštite i po potrebi izmjenu Zakona o osobnom identifikacijskom broju (Narodne novine, broj 60/08). Također, Uprava za upravne i inspekcijske poslove Ministarstva unutarnjih poslova dopisom od 25. rujna 2017. godine predložila je Poreznoj upravi izmjenu i dopunu Pravilnika o osobnom identifikacijskom broju (Narodne novine, br. 1/09, 117/10, 125/13, 31/15 i 1/17) na način da se tražiteljima međunarodne zaštite i bez putne isprave može dodijeliti OIB, a sve u cilju omogućavanja tražiteljima međunarodne zaštite da ostvare svoja zakonska prava. Vlada Republike Hrvatske napominje kako će Ministarstvo unutarnjih poslova i dalje u suradnji s nadležnim Ministarstvom financija poduzimati sve radnje koje su nužne kako bi se uočeni problemi riješili.

U odnosu na tekst na stranici 54. Izvješća u kojem se navodi: „Uključivanje u školski sustav također predstavlja izazov, Vlada Republike Hrvatske ističe da su tijekom 2017. godine četiri tražitelja međunarodne zaštite uključena u predškolsko, 40 u osnovno, a četiri u srednjoškolsko obrazovanje. Djeca i do šest mjeseci čekaju na uključivanje u pripremnu nastavu hrvatskoga jezika u trajanju od 70 sati, koja nije dovoljna, jer dolaze iz područja koja ne poznaju latinično pismo i iz druge grupe jezika, pa hrvatski jezik svladavaju kroz dulje razdoblje.“, Vlada Republike Hrvatske ističe kako Ministarstvo znanosti i obrazovanja po zaprimanju urednog zahtjeva škola, u roku od 30 dana daje suglasnosti za provođenje pripreme nastave hrvatskoga jezika. Vlada Republike Hrvatske potvrđuje da nije sporno da postoje pojedinačne iznimne situacije u kojima djeca čekaju dulje od 30 dana na uključivanje u pripremnu nastavu hrvatskoga jezika, što ovisi o postupku koji provodi ured državne uprave i škola, ali smatra da se takve pojedinačne situacije nikako u Izvješću ne mogu navoditi kao pravilo, već kao iznimka. Također, sukladno uputi iz dopisa Ministarstva znanosti i obrazovanja, klase: 602-01/17-01/00034, urbroja: 533-26-17-0001, od 26. siječnja 2017. godine, a koji su zaprimile sve osnovne i srednje škole, učenik koji nakon provedbe pripreme nastave od 70 sati, temeljem procjene stručnog povjerenstva škole, nije stekao zadovoljavajuću razinu poznavanja hrvatskoga jezika i minimalne uvjete za uključivanje u redoviti sustav obrazovanja, može na temelju odluke ureda državne uprave još jedanput pohadati program pripreme nastave, a troškove ponovne provedbe pripreme nastave snosi Ministarstvo znanosti i obrazovanja.

Vezano uz navod na stranici 55. Izvješća da je oko 80% tražitelja međunarodne zaštite smještenih u Prihvatilištu u Zagrebu u riziku od razvijanja mentalnih poteškoća, a bilo

je i slučajeva akutnih psihoza, postporođajne depresije i pokušaja suicida te da im je psihološka podrška još uvijek nedovoljno dostupna, zbog malog broja raspoloživih stručnjaka i prevoditelja, Vlada Republike Hrvatske navodi kako svi tražitelji međunarodne zaštite prilikom dolaska u Prihvatilište (Prihvatilište za tražitelje azila je ustrojstvena jedinica MUP-a (na razini odjela) koja djeluje na dvije lokacije, Zagreb i Kutina) obavljaju inicijalni liječnički pregled na kojem se utvrđuje njihov zdravstveni status. Uz pregled prethodne liječničke dokumentacije na tom se pregledu utvrđuje postoji li potreba za posebnim postupovnim i prihvatnim jamstvima. Ovisno o osobnim okolnostima tražitelja, brigu o ostvarivanju prihvatnih jamstava u Prihvatilištu vode socijalna radnica, socijalni pedagog i stručni referent za higijenu i zdravstvenu zaštitu. Osim navedenoga, u Prihvatilištu, temeljem sklopljenih sporazuma djeluje više organizacija civilnog društva (Hrvatski Crveni križ, Medecins du Monde, Rehabilitacijski centar za stres i traumatu, Isusovačka služba za izbjeglice), koji kontinuirano rade na prepoznavanju posebnih potreba tražitelja kao i pružanja psihosocijalne podrške i pomoći.

U odnosu na preporuku 45., Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, da do kraja 2018. godine izradi prijedlog potrebnih izmjena potencijalno diskriminatornih odredbi Zakona o socijalnoj skrbi, koje priječe korisnike naknada da imaju vlastito, odnosno koriste tuđe vozilo, te da se ujednače kriteriji utvrđivanja prometne izoliranosti u svim dijelovima zemlje, radi izbjegavanja nejednakog postupanja, povezanog za etnicitetom i nacionalnim podrijetlom korisnika, Vlada Republike Hrvatske navodi da je u Nacrtu akcijskog plana za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje 2018.-2020. Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku predložilo mjeru „Edukacija stručnih radnika centara za socijalnu skrbi radi usvajanja novih znanja i vještina koje će doprinijeti boljoj učinkovitosti rada s pripadnicima romske nacionalne manjine“. U opisu mjere Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku navodi da će edukacijama biti obuhvaćeni djelatnici Centra za socijalnu skrb Beli Manastir, Čakovec, Koprivnica, Kutina, Pula, Rijeka, Sisak, Slavonski Brod, Varaždin, Pešćenica i Sesvete, a da će edukacije, između ostaloga, uključivati i radionice na temu primjene propisa radi ujednačavanja postupanja. Također Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku pokrenulo postupak izrade novog Zakona o socijalnoj skrbi u okviru čega će se razmotriti navedeni prijedlog. Pritom Vlada Republike Hrvatske napominje da će donošenje novoga Zakona o socijalnoj biti dio Godišnjeg plana normativnih aktivnosti za 2019. godinu s obzirom na potrebu provedbe procedure po Zakonu o procjeni učinaka propisa koja predviđa određene postupke, a koji utječu na vremenski tijek.

U odnosu na preporuku 46., Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, da do kraja 2018. donese Akcijski plan za provođenje Nacionalne strategije za uključivanje Roma od 2015. do 2020., Vlada Republike Hrvatske ističe da je temeljem aktivnosti Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina koje sežu u početak 2015. godine, a koje su učinjene kroz nekoliko projekata sufinanciranih sredstvima kako europskih fondova tako i drugih donatora (poput UNDP-a ili UNICEF-a) i u kojima su sudjelovali predstavnici tijela državne uprave, kao i predstavnici romske nacionalne manjine uključujući i predstavnike Saveza Roma u Republici Hrvatskoj „Kali Sara“, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina izradio Nacrtnu verziju Akcijskog plana za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma s preporukama za unaprjeđenje postojećeg dokumenta koje anticipiraju nalaze vanjske evaluacije i donose smjernice za reviziju postojećih dokumenata. Aktivnosti koje su prethodile izradi Nacrtne verzije dokumenta s preporukama za unaprjeđenje i reviziju su sljedeće:

1. vanjska evaluacija Nacionalne strategije za uključivanje Roma 2013.-2015. i pripadajućeg Akcijskog plana uz financijsku pomoć UNDP-ovog Ureda u Republici Hrvatskoj (rezultati prezentirani na: verifikacijskoj radionici u organizaciji Ureda i UNDP-a 2015. godine, na 7. sjednici Radne skupine Povjerenstva za uključivanje Roma i 7. sjednici Povjerenstva za Rome u 2015. godini)

2. izrada prve revidirane verzije AP NSUR za razdoblje 2016.-2018. (30. lipnja 2016. godine) u okviru projekta sufinanciranog od strane UNICEF-ovog Ureda u Republici Hrvatskoj, održano je 5 fokus grupa s predstavnicima tijela državne uprave i predstavnicima Roma kao i predstavnicima organizacija civilnog društva, kao i dvije fokusirane grupe sa ženama pripadnicima romske nacionalne manjine (21. rujna 2016. godine u Sisku i 5. listopada 2016. godine u Kuršancu)

3. u okviru projekta Nacionalna platforma za uključivanje Roma (financiranog iz REC programa EK) provedene:

- dvije javne rasprave na nacionalnoj razini u Zagrebu – (12. srpnja 2016. i 4. travnja 2017. godine) o prioritetima i ciljevima unutar svakog strateškog područja iz perspektive pripadnika romske nacionalne manjine. Na prvoj javnoj raspravi je sudjelovalo ukupno 96, a na drugoj 84 sudionika (iz redova tijela državne uprave, vladinih stručnih službi, organizacija civilnog društva, predstavnika lokalne i regionalne samouprave, predstavnika znanstvene zajednice i profesionalnih udruga, međunarodnih organizacija, te gosti Opće uprave za pravosuđe i potrošače Europske Komisije i Agencije Europske unije za temeljna prava), od toga 20 pripadnika romske nacionalne manjine, uključujući i predstavnike Saveza Roma u Republici Hrvatskoj „Kali Sara“

- četiri regionalne rasprave s ciljem dobivanja slike o regionalnim/lokalnim prioritetima (Sisak 22.-23. rujna 2016.; Medimurska županija 6.-7. listopada 2016.; Crikvenica 26.-27. listopada 2016.; Beli Manastir 3.-4. studeni 2016.; ukupno 144 sudionika)

- zasebne nacionalne rasprave na temu prioriteta iz perspektive žena i mladih pripadnika romske nacionalne manjine (23.-24. studenoga 2016. u Zagrebu, 7.-8. prosinca u Mariji Bistrici, ukupno 39 sudionika)

- dvodnevna rasprava za žene i mlade iz romske i većinske populacije s ciljem definiranja prioriteta u zajedničkim aktivnostima, a koje bi, između ostaloga trebale doprinijeti smanjivanju diskriminacije, jačanju socijalne kohezije i unaprjeđenju integracije Roma (2.-3. veljače 2017. – 32 sudionika)

- na temelju rezultata navedenih rasprava izrađene I., II. i III. Nacrtna verzija Akcijskog plana za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje 2018.-2020. s ugrađenim preporukama tijelima državne uprave koje anticipiraju kako nalaze vanjske evaluacije tako i nalaze provedenih nacionalnih, regionalnih i lokalnih rasprava. Nacrtna verzija Akcijskog plana za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje 2018.-2020. u listopadu 2017. godine distribuirana je tijelima središnje državne uprave na nadopunu u skladu s mjerama definiranim u Operativnim programima za nacionalne manjine, tj. Operativnom programu za pripadnike romske nacionalne manjine. Kako bi osnažio provedbu Operativnog programa za pripadnike nacionalnih manjina u dijelu koji se dotiče romske nacionalne manjine, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina je u razdoblju od 8. ožujka do 26. ožujka 2018. godine održao sedam radnih sastanaka s predstavnicima nadležnih tijela i predstavnicima Saveza Roma u Republici Hrvatskoj „Kali Sara“. Sastanci su održani na sljedeće teme strateškog dokumenta, tj. Akcijskog plana za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma za razdoblje 2018.-2020. godine: zdravstvena skrb, obrazovanje, zapošljavanje, uključivanje u društveni i kulturni život, statusna rješenja, suzbijanje diskriminacije i pomoć u ostvarivanju prava Roma, prostorno uređenje, stanovanje i zaštita okoliša, socijalna skrb. Po zaprimanju posljednjih korekcija mjera od strane nadležnih tijela, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina će objediniti dokument te zatražiti od

tijela ispunjavanje obrazaca procjene fiskalnog učinka, kako bi mogao pripremiti objedinjeni obrazac te pripremiti potrebnu dokumentaciju za razmatranje Akcijskog plana za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje 2018.-2020. na Povjerenstvu za praćenje provedbe Nacionalne strategije za uključivanje Roma 2013.-2020., a potom i usvajanje dokumenta od strane Vlade Republike Hrvatske.

Nadalje, u odnosu na preporuku 48., Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, da poduzme mjere za unaprjeđenje kapaciteta zaposlenika centara za socijalnu skrb, kao i povećanje dostupnosti podrške, edukacije i nadzora nad njihovim stručnim radom, Vlada Republike Hrvatske ističe da će novi Zakon o socijalnoj skrbi predvidjeti i organizacijske i strukturne promjene.

U odnosu na preporuku 49., Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, da Akcijskim planom za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita od 2017. do 2019. obuhvati i tražitelje međunarodne zaštite te poduzme mjere za donošenje sveobuhvatne politike integracije stranaca, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je u članku 76. stavku 5. Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (Narodne novine, br. 70/15 i 127/17) naznačeno da: „Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske provodi koordinaciju rada svih ministarstva, nevladinih organizacija i dugih tijela koja sudjeluju u postupku uključivanja u društvo azilanta ili stranaca pod supsidijarnom zaštitom u okviru Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo i pripadajuće Radne skupine koja izrađuje prijedloge nacionalnih strateških dokumenata u ovom području.“. Shodno tome, Vlada Republike Hrvatske napominje da Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske nije tijelo nadležno za tražitelje međunarodne zaštite, već isključivo za osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita te stoga nije nadležan za ispunjenje preporuke 49. Bitno je naglasiti da iako Zakonom o međunarodnoj i privremenoj zaštiti nije propisano da tražitelji međunarodne zaštite imaju pravo na pomoć pri integraciji u društvo, udruge civilnog društva koje imaju već spomenute sklopljene sporazume s Ministarstvom unutarnjih poslova te djeluju unutar Prihvatilišta za tražitelje azila, već od samog smještaja tražitelja međunarodne zaštite provode određene integracijske mjere. Sukladno sporazumima udruge provode tečajeve hrvatskog jezika i kulture. Nadalje, Ministarstvo unutarnjih poslova u suradnji s drugim tijelima provodi aktivnosti u cilju što ranijeg uključivanja djece u obrazovni sustav Republike Hrvatske. Ako dijete tražitelj međunarodne zaštite ne zna ili nedovoljno poznaje hrvatski jezik, omogućit će mu se pohađanje pripreme nastave ili dopunske nastave hrvatskog jezika, kao i dopunske nastave u pojedinim nastavnim predmetima, ako za to postoji potreba. Osim toga, tražitelji međunarodne zaštite su uključeni i u druge radionice koje se provode u Prihvatilištima za tražitelje azila, (kreativna i novinarska radionica, informatika, tehnička radionica, psihosocijalna pomoć i dr.) te sudjeluju u izletima za tražitelje radi što brže i učinkovitije integracije.

U sklopu Prihvatilišta, na temelju Sporazuma s Ministarstvom unutarnjih poslova, djeluju udruge civilnog društva, kao što su: Hrvatski Crveni križ, Isusovačka služba za izbjeglice, Hrvatski pravni centar, Centar za mirovne studije i dr. koje kontinuirano organiziraju razne radionice

Vezano uz preporuku 51., Ministarstvu unutarnjih poslova, da dozvolu za rad tražitelja međunarodne zaštite uvrsti u kategoriju (privremenih) identifikacijskih isprava, Vlada Republike Hrvatske navodi kako je ista neprovediva jer se prema Pravilniku o obrascima i zbirkama podataka u postupku odobrenja međunarodne zaštite (Narodne novine, broj 85/16) ne radi o “dozvoli” niti identifikacijskoj ispravi već o potvrdi koja samo potvrđuje

da je tražitelj međunarodne zaštite stekao pravo na rad sukladno članku 61. Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (Narodne novine, br. 70/15 i 127/17). Sukladno Zakonu o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, kao i Direktivi 2013/33/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju standarda za prihvata podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu (preinaka)) niti iskaznica tražitelja međunarodne zaštite se ne smatra identifikacijskom ispravom već samo dozvolom za boravak dok je u tijeku postupak međunarodne zaštite. Za tražitelje međunarodne zaštite koji imaju, uz iskaznicu tražitelja međunarodne zaštite i potvrdu o pravu na rad, osobne isprave određuje im se OIB te su u mogućnosti ostvariti pravo na rad.

Vežano uz preporuku 52., Ministarstvu znanosti i obrazovanja i Ministarstvu unutarnjih poslova, da omoguće upis djece tražitelja azila čiji roditelji nemaju identifikacijske isprave u e-Maticu, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako je Ministarstvo znanosti i obrazovanja u 2017. godini poduzelo konkretne radnje kako bi se pronašlo rješenje za upis u službene evidencije (e-Maticu i matične knjige škole) te izdavanje svjedodžbi za učenike međunarodne tražitelje zaštite koji ne posjeduju osobne dokumente niti OIB. Dana 29. lipnja 2017. godine Ministarstvo znanosti i obrazovanja zaprimilo je očitovanje Ministarstva unutarnjih poslova u kojem je navedeno kako se Evidencijski broj za strance može koristiti kao prijelazno rješenje za upis azilanata u službene evidencije, te za izdavanje svjedodžbi. Dana 29. siječnja 2018. godine Ministarstvo znanosti i obrazovanja zaprimilo je mišljenje Ministarstva unutarnjih poslova u kojem se Ministarstvo znanosti i obrazovanja obavještava kako je Ministarstvo unutarnjih poslova uputilo prijedlog Ministarstvu financija, Poreznoj upravi u vezi dodjeljivanja OIB-a određenim kategorijama tražitelja međunarodne zaštite u Republici Hrvatskoj, između ostaloga, i za djecu tražitelje međunarodne zaštite koja su uključena u obrazovni sustav Republike Hrvatske i nemaju osobne dokumente zemlje podrijetla.

Vežano uz preporuku 54., Ministarstvu znanosti i obrazovanja, da sukladno s općim aktom sveučilišta, veleučilišta ili visoke škole, potpiše ugovore o subvenciji participacije redovnih studenata, tražitelja međunarodne zaštite u troškovima studija, Vlada Republike Hrvatske napominje da su Zakonom o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (Narodne novine, br. 70/15 i 127/17), između ostaloga, propisana prava i obveze tražitelja međunarodne zaštite na način da tražitelji ostvaruju pravo na osnovno i srednje obrazovanje pod istim uvjetima kao hrvatski državljani. Međutim, za razliku od azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, tražitelji međunarodne zaštite ne ostvaruju pravo i na visoko obrazovanje. Stoga Ministarstvo znanosti i obrazovanja nije u mogućnosti subvencionirati participaciju u troškovima studija tražiteljima međunarodne zaštite jer za to nema zakonske osnove.

3.4. OBNOVA I STAMBENO ZBRINJAVANJE

Na stranici 56. Izvješća pogrešno se navodi sljedeće: „I tijekom 2017. Središnjem državnom uredu za obnovu i stambeno zbrinjavanje podnesen je značajan broj zahtjeva za stambeno zbrinjavanje ....“. Naime, sukladno članku 12. Zakona o područjima posebne državne skrbi (Narodne novine, broj 18/15), zahtjevi za stambeno zbrinjavanje podnose se uredima državne uprave koji o istima donose rješenja u prvom stupnju, a ne Središnjem državnom uredu za obnovu i stambeno zbrinjavanje.

Na stranici 57. Izvješća navodi se: „Tijekom 2017. bilo je planirano izdavanje 538 rješenja za dodjelu građevinskog materijala no izdano je 481, dok se po modelu davanja u

najam obiteljskih kuća i stanova planiralo donijeti 326 rješenja, no doneseno je 257.“. Za ovaj navod korišteni su podaci u vrijeme davanja odgovora na upit ureda Pučke pravobraniteljice, početkom 2018. godine. Tijekom siječnja 2018. godine zaprimljena su i u službene evidencije upisana, u odnosu na plan, preostala rješenja za darovanje građevinskog materijala i rješenja za davanje u najam stambenih jedinica u vlasništvu Republike Hrvatske. Stoga, zaključci i komentari u nastavku teksta nisu izvedeni na osnovu potpunih podataka.

U dijelu Izvješća koji se odnosi na Zakon o potpomognutim područjima, Vlada Republike Hrvatske naglašava da su završene sve pripremne radnje, te je prijedlog Zakona upućen na mišljenje nadležnim tijelima državne uprave. Po donošenju Zakona, svi podzakonski akti će se s istim uskladiti u propisanom roku, pa tako i Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na dodjelu građevinskog materijala izvan područja posebne državne skrbi te Pravilnik o načinu izgradnje i mjerilima za popravak, obnovu i izgradnju obiteljskih kuća dodjelom građevinskog materijala i više stambenih objekata na područjima posebne državne skrbi.

U dijelu Izvješća koji se odnosi na postupke hitnog stambenog zbrinjavanja, Vlada Republike Hrvatske koristi priliku ponovno podsjetiti da je postupak hitnog stambenog zbrinjavanja prvi puta uređen odredbom članka 19.a Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi 2014. godine (Narodne novine, broj 147/14) s namjerom rješavanja isključivo posebnih i izuzetnih okolnosti, ne očekujući zaprimanje većeg broja zamolbi koje se odnose i na osobne ili na socijalne prilike podnositelja zahtjeva. Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje će predstojećim zakonom, između ostaloga, i detaljnije urediti područje hitnog stambenog zbrinjavanja.

U odnosu na dio Izvješća u kojem se navodi da je dugotrajan postupak u predmetima po zahtjevima bivših nositelja stanarskog prava, Vlada Republike Hrvatske ističe da je u 2017. godini učinjen značajan napredak u rješavanju zahtjeva bivših nositelja stanarskog prava. U 2017. godini uredi državne uprave su u značajnom broju predmeta završili rad na prvostupanjskim predmetima i donijeli prvostupanjsko rješenje. Po izvješću ureda državne uprave početkom 2017. godine broj neriješenih zahtjeva bivših nositelja stanarskog prava je bio 1792, a krajem 2017. godine broj neriješenih zahtjeva bivših nositelja stanarskog prava iznosio je 907. U značajnom broju predmeta uredi državne uprave su poduzeli radnje radi donošenja rješenja, ali nisu okončali postupke, najčešće zbog nedostupnosti stranke ili neaktivnosti stranke u prvostupanjskom postupku.

U odnosu na preporuku 55., Vladi Republike Hrvatske i Središnjem državnom uredu za obnovu i stambeno zbrinjavanje, da osiguraju dodatna sredstva i stambene jedinice za korisnike koji se zbrinjavaju kroz liste prvenstva, Vlada Republike Hrvatske ističe da Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje planira i predlaže potrebna sredstva za operativne programe obnove i stambenog zbrinjavanja. U navedenim programima na kraju 2017. godine, uz prethodno povećanje sredstava rebalansom proračuna, izvršenje je bilo 99% u odnosu na raspoloživa sredstva.

U odnosu na preporuku 56., Vladi Republike Hrvatske i Središnjem državnom uredu za obnovu i stambeno zbrinjavanje, da izrade prijedlog zakona koji bi regulirao područje stambenog zbrinjavanja na cjelokupnom području RH, a ne samo na potpomognutim područjima, te da njime detaljnije propišu postupak hitnog stambenog zbrinjavanja, uključujući transparentne kriterije za donošenje odluke, Vlada Republike Hrvatske navodi da se područje posebne državne skrbi odnosi na 185 jedinica lokalne samouprave dok je obuhvat

potpomognutih područja na kojem se planira provedba stambenog zbrinjavanja 304 jedinice lokalne samouprave. Ovo proširenje nadležnosti zahtijeva i puno značajnija izdvajanja sredstava iz državnog proračuna u odnosu na dosadašnja. Preporuka da se program stambenog zbrinjavanja proširi na cjelokupno područje Republike Hrvatske smatra se kao uvažavanje i priznanje operativnog rada i postupanja Središnjeg državnog ureda za obnovu i stambeno zbrinjavanje, a ista se može razmatrati u budućem razdoblju, napose nakon provođenja programa na potpomognutim područjima Republike Hrvatske.

U odnosu na preporuku 57., Središnjem državnom uredu za obnovu i stambeno zbrinjavanje, da izradi napatk prvošupanjškim tijelima kojim bi se otklonile poteškoće nastale zbog neusklađenosti podzakonskih propisa sa Zakonom o područjima posebne državne skrbi, Vlada Republike Hrvatske ističe da Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje nema pravnu osnovu za donošenje napatka prvošupanjškim tijelima vezanim za neusklađenost podzakonskih propisa sa Zakonom o područjima posebne državne skrbi. Člankom 18. Zakona o sustavu državne uprave (Narodne novine, br. 150/11, 12/13, 93/16 i 104/16) propisano je da državni tajnici središnjih državnih ureda mogu donositi pravilnike, naredbe i napatke kada su to izrijekom ovlašteni u granicama dane ovlasti.

U odnosu na preporuku 58., Središnjem državnom uredu za obnovu i stambeno zbrinjavanje i prvošupanjškim tijelima, da se prilikom ostvarivanja prava na stambeno zbrinjavanje izvan listi prvenstva strankama omogućí podnošenje pravnog lijeka protiv negativnog mišljenja Povjerenstva za hitno stambeno zbrinjavanje, o kojem će prvošupanjško tijelo odlučiti rješanjem, Vlada Republike Hrvatske ističe da Povjerenstvo za hitno stambeno zbrinjavanje dostavlja stranci dopis kojim izvješćuje o odluci Povjerenstva, vezano uz njen zahtjev za hitno stambeno zbrinjavanje. Na zaprimljeni dopis stranka sukladno članku 122. Zakona o općem upravnom postupku (Narodne novine, broj 47/09) ima mogućnost uložiti prigovor. Budući da već postoji propisana mogućnost pravnog lijeka, odnosno podnošenje prigovora ova preporuka smatra se provedenom.

U odnosu na preporuku 59., Središnjem državnom uredu za obnovu i stambeno zbrinjavanje, da Vladi Republike Hrvatske predloži izmjene Odluke o otpisu potraživanja s naslova najma stambenih jedinica u vlasništvu Republike Hrvatske kojima upravlja Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje, tako da se primjenjuje na čitavom području Republike Hrvatske, a ne samo na područjima posebne državne skrbi, te da se preciznije propiše postupak ostvarivanja prava na otpis potraživanja, Vlada Republike Hrvatske ističe da se Odluka o otpisu potraživanja provodi na područjima posebne državne skrbi zbog značajnog većeg broja stambenih jedinica i korisnika u statusu najmoprimaca koji predmetne stambene jedinice koriste kroz duže vremensko razdoblje a za čija nenaplaćena potraživanja s osnova najma su nastupili zastarni rokovi. Na područjima izvan područja posebne državne skrbi Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje raspolaže sa značajno manjim brojem stambenih jedinica za koje korisnici uglavnom redovito podmiruju dospjele obveze, a za dospjela potraživanja nisu nastupili rokovi zastare.

U odnosu na preporuku 60., Središnjem državnom uredu za obnovu i stambeno zbrinjavanje, da ovisno o platežnim mogućnostima korisnika stambenog zbrinjavanja i kada to okolnosti slučaja nalažu, omogućí otpis potraživanja s naslova najma stambenih jedinica i unutar zastarnog roka, Vlada Republike Hrvatske navodi da će iste biti razmotrene i uvažene u slučajevima za koje se u postupku utvrdi da zadovoljavaju kriterije za obročnu otplatu predviđene Uredbom o kriterijima, mjerilima i postupku za odgodu plaćanja, obročnu otplatu duga te prodaju, otpis ili djelomičan otpis potraživanja (Narodne novine, broj 52/13).

U odnosu na preporuku 61., Središnjem državnom uredu za stambeno zbrinjavanje, da se prilikom godišnje kontrole korištenja stambenih jedinica uvažava dostojanstvo korisnika stambenog zbrinjavanja te da ih se što manje ograničava u svakodnevnim aktivnostima, Vlada Republike Hrvatske navodi da ista nije u cijelosti razumljiva jer se terenske kontrole Središnjeg državnog ureda za obnovu i stambeno zbrinjavanje provode isključivo od strane djelatnika Ureda najviše jednom godišnje, sukladno propisanom planu i procedurama.

U odnosu na preporuku 62., Središnjem državnom uredu za obnovu i stambeno zbrinjavanje, da se ubrzaju građevinski radovi na nedovršenim projektima Regionalnog programa stambenog zbrinjavanja, Vlada Republike Hrvatske ističe da se svi projekti u okviru Regionalnog programa stambenog zbrinjavanja odvijaju sukladno odobrenim aktivnostima i rokovima usklađenim s Razvojnou bankom Vijeća Europe.

U odnosu na preporuku 63., Središnjem državnom uredu za obnovu i stambeno zbrinjavanje i nadležnim uredima državne uprave, da ubrza postupanje povodom zahtjeva za stambeno zbrinjavanje bivših nositelja stanarskog prava, Vlada Republike Hrvatske ističe da se u tekstu Izvješća pozitivno ocjenjuje provođenje upravnog nadzora od strane Središnjeg državnog ureda za obnovu i stambeno zbrinjavanje nad radom ureda državne uprave u postupku utvrđivanja prava u prvom stupnju. Ovo postupanje nastavit će se i u 2018. godini, sukladno donesenom Godišnjem planu provođenja upravnih nadzora za 2018. godinu.

U odnosu na preporuku 64., Središnjem državnom uredu za obnovu i stambeno zbrinjavanje, da ubrza postupanje u predmetima prigovora na izvršene radove obnove u ratu oštećenih objekata, Vlada Republike Hrvatske ističe da Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje postupa po svakoj zaprimljenoj žalbi ili prigovoru korisnika prava na obnovu, tražeći očitovanja sudionika u programu, od stručnog nadzora i izvođitelja radova, te provodi očevid na objektima u cilju sagledavanja opravdanosti navoda u žalbi. Nedostaci ili nekvalitetno izvedeni radovi obnove za koje su korisnici podnijeli žalbu u garantnom roku (dvije godine od dana tehničkog pregleda) i za koje se utvrde da su opravdani se saniraju, tj. otklanjaju. U dosadašnjem programu obnove, modelom organizirane obnove obnovljeno je preko 50.000 obiteljskih kuća. Problemi nastaju u situacijama kada se korisnici obnove jave nakon pet godina, pa i više godina od dana tehničkog pregleda i u situacijama kada se korisnici obnove nisu uselili, boravili i koristili obnovljenu kuću, jer je tada teško za neke radove ili materijale utvrditi da li su kvalitetno izvedeni ili su oni posljedica nekorištenja obnovljene kuće. Najčešći problemi uglavnom su uzrokovani nekorištenjem i neodržavanjem obnovljene kuće. U navedenim slučajevima stručni nadzor i izvođitelj radova više nemaju nikakvu zakonsku obvezu za otklanjanje nedostataka, a pojedini izvođači radova više nisu aktivni zbog blokada, stečajeva i sl.

Tijekom 2017. godine Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje poduzeo je adekvatne mjere i aktivnosti za efikasniji i učinkovitiji pristup provođenju operativnih programa obnove i stambenog zbrinjavanja, kao i intenziviranje suradnje s ostalim tijelima državne uprave i institucijama koje u okvirima svoje nadležnosti mogu doprinijeti boljim rezultatima i efektima rada. Tako je u Izvješću i preporukama Ureda pučke pravobraniteljice za 2016. godinu posvećena dužna pozornost, analizirao se sadržaj Izvješća, a napose dane preporuke za 2017. godinu, te su određene mjere i nositelji za njihovu provedbu. Stoga ohrabruje činjenica da je u ovom Izvješću na više mjesta prepoznat i po pučkoj pravobraniteljici istaknut napredak u radu Središnjeg državnog ureda za obnovu i

stambeno zbrinjavanje, posebno u dijelovima koji se odnose na uložene napore u povećanju sredstava za programe obnove i stambenog zbrinjavanje kao i njihovu izvršenju, u poduzetim mjerama i učincima provođenja upravnog nadzora te u donošenju Odluke o otpisu potraživanja s naslova najma, intenziviranju provedbe regionalnog programa stambenog zbrinjavanja i drugim aktivnostima.

3.5. STATUSNA PRAVA GRADANA

Nastavno na navode da je sigurnosna procjena problem i kod odobravanja privremenog ili stalnog boravka, pa je nužno zakonski odrediti pravne standarde pojmova „zaštita pravnog poretka“ i „zaštita nacionalne sigurnosti“, Vlada Republike Hrvatske napominje kako Zakon o strancima sadrži odredbe vezane za ulazak, boravak i rad stranaca. Člankom 9. Pravilnika o postupanju prema strancima (Narodne novine, br. 14/13, 26/13, 86/13, 126/14, 95/15 i 52/16) propisano je kada se smatra da stranac predstavlja opasnost za javni poredak, dok je člankom 5. stavkom 1. Zakona o strancima propisano da sigurnosnu provjeru za stranca u svrhu utvrđivanja razloga nacionalne sigurnosti provodi Sigurnosno-obavještajna agencija. Stavkom 2. članka 5. citiranog Zakona propisano je da će se u odluci kojom se iz razloga nacionalne sigurnosti odbija ili prestaje boravak strancu ili se stranac protjeruje, navesti zakonska odredba, bez obrazlaganja razloga koji su bili odlučujući za donošenje odluke. Sukladno članku 41. Zakona o sigurnosnim provjerama kada je riječ o sigurnosnim provjerama za strance koji će boraviti ili borave u Republici Hrvatskoj, nadležna sigurnosno-obavještajna agencija dostavlja podnositelju zahtjeva samo mišljenje o postojanju ili nepostojanju sigurnosne zapreke. Budući da Ministarstvo unutarnjih poslova nije vlasnik klasificiranih podataka označenih stupnjem tajnosti, niti raspolaže detaljnijim saznanjima o istima, iste ne može navesti u obrazloženju svojih odluka, jer se radi o klasificiranim podacima iz djelokruga sigurnosno-obavještajnog sustava, koji se Ministarstvu unutarnjih poslova dostavljaju samo kao mišljenje o postojanju ili nepostojanju sigurnosne zapreke bez obrazloženja.

Vezano uz preporuku 71., Ministarstvu unutarnjih poslova, da u obrascu zahtjeva za odobrenje boravka strancu stoji izričita informacija da se potpisom daje suglasnost za provođenje sigurnosne provjere, Vlada Republike Hrvatske napominje da je završna izjava sastavni dio obrasca, u postupku provedbe odobrenja privremenog, odnosno stalnog boravka.

Obrazac 1a - zahtjev za izdavanje odobrenja za privremeni boravak, stalni boravak i autonomni boravak u točki 23.d) - Završne izjave glasi: „Pristajem da se svi moji osobni podaci koji se navode na ovom obrascu mogu proslijediti na provjeru nadležnim tijelima Republike Hrvatske u svrhu odlučivanja o ovome zahtjevu.“.

Obrazac 9a - zahtjev za izdavanje dozvole za boravak i rad - u točki 22.d) - Završne izjave glasi: „Pristajem da se svi moji osobni podaci koji se navode na ovom obrascu mogu proslijediti na provjeru nadležnim tijelima Republike Hrvatske u svrhu odlučivanja o ovome zahtjevu.“.

Obrazac 2b - zahtjev za izdavanje boravišne iskaznice za člana obitelji državljanina države članice EGP-a koji nije državljanin države članice EGP-a - u točki 21.d) - Završne izjave glasi: „Pristajem da se svi moji osobni podaci koji se navode na ovom obrascu mogu proslijediti na provjeru nadležnim tijelima Republike Hrvatske u svrhu odlučivanja o ovome zahtjevu.“.

Vezano uz preporuku 72., Ministarstvu unutarnjih poslova, da se odredba Zakona o strancima, o prestanku stalnog boravka uskladi s Direktivom o statusu državljana trećih država s dugotrajnim boravištem (2003/109), Vlada Republike Hrvatske ističe da se u Izvješću navodi da Direktiva Vijeća 2003/109/EZ od 25. studenoga 2003. o statusu državljana trećih zemalja s dugotrajnim boravištem propisuje da se pri donošenju odluke mora uzeti u obzir ozbiljnost ili vrsta kaznenog djela protiv javnog poretka ili sigurnosti, opasnost koju konkretna osoba predstavlja te trajanje boravka i povezanost sa zemljom u kojoj boravi. Vlada Republike Hrvatske navodi kako je potrebno zakonski odrediti pravne standarde pojmova „zaštita pravnog poretka” i „zaštita nacionalne sigurnosti”. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske napominje da je Zakon o strancima uskladen s navedenom Direktivom koja, između ostaloga, člankom 12. propisuje mogućnost država članica da mogu protjerati osobu koja ima stalni boravak, samo ako predstavlja stvarnu i dovoljno ozbiljnu prijetnju općem interesu i javnoj sigurnosti.

U Izvješću na stranici 70. također se navodi da Ministarstvo unutarnjih poslova pogrešno tumači da se Direktiva primjenjuje samo na državljane trećih država kojima je stalni boravak odobren pod redovnim, a ne povoljnijim uvjetima, te je očita neusklađenost članka 99. stavka 1. točke 2. Zakona o strancima s Direktivom. Vlada Republike Hrvatske u vezi toga ističe da Direktiva Vijeća 2003/109/EZ od 25. studenoga 2003. o statusu državljana trećih zemalja s dugotrajnim boravištem regulira postupak stjecanja statusa "osobe s dugotrajnim boravištem", kao i uvjete pod kojima se taj status može ukinuti. "Osoba s dugotrajnim boravištem" je državljanin treće zemlje koji je taj status stekao ispunjenjem uvjeta kako je predviđeno člancima 4. do 7. navedene Direktive (zakoniti i neprekinuti boravak na njezinu državnom području 5 godina, dokaz da imaju za sebe i članove obitelji koji o njima ovise sigurne i redovite izvore sredstava za uzdržavanje, kao i zdravstveno osiguranje, da ne predstavljaju opasnost za javni poredak i nacionalnu sigurnost, te da podnesu zahtjev za stjecanje statusa osobe s dugotrajnim boravištem kojem moraju priložiti naprijed navedene dokaze). Također Vlada Republike Hrvatske napominje da se državljanima trećih država koji su stekli stalni boravak sukladno Direktivi Vijeća 2003/109/EZ od 25. studenoga 2003. o statusu državljana trećih zemalja s dugotrajnim boravištem u iskaznici dozvola boravka upisuju riječi: „osoba s dugotrajnim boravištem – EU”. Člankom 13. Direktiva Vijeća 2003/109/EZ od 25. studenoga 2003. o statusu državljana trećih zemalja s dugotrajnim boravištem dozvoljava državama članicama da mogu izdati boravišne dozvole sa stalnim ili neograničenim rokom važenja pod uvjetima koji su povoljniji od onih utvrđenih tom Direktivom. Međutim, takve boravišne isprave koje se izdaju strancima koji su stekli stalni boravak po nacionalnim propisima ne daju pravo tim strancima na boravište u drugim državama članicama. Člankom 94. Zakona o strancima propisani su povoljniji nacionalni uvjeti (ne traži se zakoniti boravak od 5 godina, ni sredstva za uzdržavanje ni zdravstveno osiguranje) pod kojima povratnici, izbjeglice, djeca rođena u Republici Hrvatskoj i osobe rođene u Republici Hrvatskoj koje nisu imale reguliran boravak, mogu steći stalni boravak, međutim to nisu "osobe s dugotrajnim boravištem" kako je određeno Direktivom Vijeća 2003/109/EZ od 25. studenoga 2003. o statusu državljana trećih zemalja s dugotrajnim boravištem, te im se stoga u iskaznicu dozvole boravka ne upisuju riječi: „osoba s dugotrajnim boravištem – EU”. Slijedom navedenoga, na strance iz članka 94. Zakona o strancima, ne primjenjuju se odredbe o prestanku statusa "osobe s dugotrajnim boravištem" kako je određeno Direktivom Vijeća 2003/109/EZ od 25. studenoga 2003. o statusu državljana trećih zemalja s dugotrajnim boravištem, već odredbe nacionalnog prava, u ovom slučaju članka 99. Zakona o strancima.

Vlada Republike Hrvatske smatra neprihvatljivom primjedbu da se i na strance koji su stekli stalni boravak po nacionalnim propisima moraju primjenjivati uvjeti za prestanak stalnog boravka iz Direktive Vijeća 2003/109/EZ od 25. studenoga 2003. o statusu državljana trećih zemalja s dugotrajnim boravištem kao što su: izbivanje s područja Europskog gospodarskog prostora u razdoblju od 12 uzastopnih mjeseci, izbivanje iz Republike Hrvatske duže od 6 godina, odobrenje stalnog boravka u drugoj državi članici Europskog gospodarskog prostora. Iz navedenog je vidljivo da su navedeni uvjeti prestanka stalnog boravka direktno povezani s pravom "osoba s dugotrajnim boravištem" da borave na području druge države članice, na što stranci iz članka 94. Zakona o strancima nemaju pravo, pa se ni te odredbe Direktive o prestanku stalnog boravka na njih ne mogu primijeniti. Na strance koji su stekli stalni boravak po nacionalnim propisima i nadalje će se primjenjivati odredba članka 99. Zakona o strancima. Također Vlada Republike Hrvatske ističe da uvjet "iseljenja" za prestanak stalnog boravka koji se navodi u članku 99. Zakona, nije u suglasnosti s odredbama Direktive Vijeća 2003/109/EZ od 25. studenoga 2003. o statusu državljana trećih zemalja s dugotrajnim boravištem, međutim navedeni članak 99. Zakona odnosit će se samo na strance koji su stekli stalni boravak po nacionalnim propisima.

3. 6. RADNI I SLUŽBENIČKI ODNOSI

U dijelu Izvješća koji se odnosi na pritužbe građana na brisanje iz evidencije nezaposlenih osoba Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (u daljnjem tekstu: HZZ), Vlada Republike Hrvatske ističe kako prijava u evidenciju HZZ nije zakonska obveza već odabir nezaposlene osobe. Po prijavi nezaposlena osoba prihvaća određena prava, ali i zakonske obveze, kao što su: načini i rokovi javljanja savjetniku za zapošljavanje, sudjelovanje na obaveznim radionicama, javljanje na upućene natječaje za posao i drugo.

Nadalje, u dijelu Izvješća koji se odnosi na provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja Vlada Republike Hrvatske ističe da HZZ u skladu s načelima ustrojstva i djelovanja te javnim ovlastima transparentno i fiskalno odgovorno postupa pod jednakim uvjetima i kriterijima u svim slučajevima. Kriteriji za primjenu mjera aktivne politike zapošljavanja utvrđeni su općim i posebnim uvjetima, a određuju se prema potrebi korisnika i to u skladu s nadležnostima i ovlastima u području javnog djelovanja.

Vezano uz dio Izvješća koji se nalazi na stranici 77., a u odnosu na navod prema kojem je Ured pučke pravobraniteljice zaprimao pritužbe u kojima su službenici iskazivali nezadovoljstvo radom upravne inspekcije radi dugotrajnosti postupaka i nedovoljnog korištenja njihovih ovlasti, a posebno radi neobavljanja neposrednih inspekcijskih nadzora, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da se s tim u vezi u Izvješću pučke pravobraniteljice ne navode konkretne predstavke službenika, odnosno konkretni podaci pa je i očitovanje upravne inspekcije općenite naravi. Upravna inspekcija postupa po svim zaprimljenim predstavkama službenika tijela državne uprave i drugih državnih tijela, kao i službenika upravnih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Brzina provedbe nadzora ovisi o više čimbenika, između ostaloga, o složenosti svakog pojedinog predmeta, broju zaprimljenih predstavki i radnjama koje je potrebno poduzeti radi utvrđivanja pravog činjeničnog stanja. Povodom zaprimljenih predstavki upravna inspekcija obvezna je tražiti izvješća i dokumentaciju, a često i dopunu dokumentacije odnosno dokaze i dalje je obvezna poduzimati radnje sukladno zakonu, vodeći računa i o sudskoj praksi (posebno u situacijama u kojima se pojavljuju dvojbe vezano uz primjenu pojedinih odredbi zakona i drugih propisa). Ako su predstavku podnijeli državni službenici koji su protiv pojedinačnog upravnog akta iz područja službeničkih odnosa izjavili i žalbu, upravna inspekcija zastaje s

postupanjem do donošenja odluke Odbora za državnu službu o čemu se podnositelji predstavke pisano obavještavaju. Ako je u tijeku upravni spor u odnosu na pojedinačni upravni akt iz područja službeničkih odnosa upravna inspekcija, dok traje sudski postupak, ne smije odlučivati o aktu koji je predmet upravnog spora o čemu se podnositelji predstavki pisano obavještavaju. Pri tome Vlada Republike Hrvatske ukazuje da su sudske presude za sve obvezujuće pa i za upravnu inspekciju.

Nesporno je da svi službenici i namještenici (državnih tijela i upravnih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave) imaju osiguranu pravnu zaštitu korištenjem raspoloživih pravnih lijekova, kao i sudsku zaštitu. Upravna inspekcija obvezna je, u granicama svoje nadležnosti, osigurati zakonitost postupanja nadziranih tijela, ali pri tome je važno ukazati da osiguranje zakonitosti javnopravnog tijela ponekad nije izjednačeno s ostvarivanjem pojedinačnog interesa službenika (podnositelja predstavke), pa je u takvim slučajevima razumljivo nezadovoljstvo službenika.

Vezano uz primjedbu koja se odnosi na „neobavljanje neposrednih inspekcijskih nadzora“ Vlada Republike Hrvatske ukazuje da se neposredni inspekcijski nadzori obavljaju sukladno godišnjem planu rada upravne inspekcije pri čemu se vodi računa o (nedostatnom) broju upravnih inspektora, obimu (predmeta) nadzora, ali i o obavljanju drugih poslova iz djelokruga upravne inspekcije kao što su posredni nadzori (povodom zatražene i dostavljene dokumentacije), postupanje po zaprimljenim predstavkama koje po načinu obavljanja i sadržaju predstavljaju posredne inspekcijske nadzore, obavljanje kontinuirane komunikacije s građanima, službenicima i dužnosnicima nadziranih tijela (posebno telefonskim i elektroničkim putem radi davanja informacija, uputa, obavijesti i dr.). Obavljanje neposrednih inspekcijskih nadzora zahtijeva dodatne troškove, zbog udaljenosti subjekata nadzora, s obzirom da je upravna inspekcija trenutno ustrojena u Ministarstvu uprave.

U svrhu približavanja upravne inspekcije subjektima nadzora, smanjenja troškova neposrednih inspekcijskih nadzora i povećanja broja tih nadzora, upravo je iz Ministarstva uprave potekla inicijativa za donošenje novog Zakona o upravnoj inspekciji koji omogućuje ustrojavanje upravne inspekcije ne samo u Ministarstvu uprave nego i u uredima državne uprave u županijama. Na taj način omogućit će se i veća učinkovitost upravne inspekcije.

Uz navode u okviru poglavlja 3.6.4. da je česta pojavnost sklopljenih ugovora o radu na određeno vrijeme te se ukazuje na potrebu preispitivanja regulacije rada temeljem takvih ugovora, Vlada Republike Hrvatske ističe da kada se govori o ugovorima o radu na određeno vrijeme, potrebno je naglasiti da je pravilo radnog zakonodavstva sklapanje ugovora o radu na neodređeno vrijeme. Sklapanje ugovora o radu na određeno vrijeme predstavlja Zakonom o radu propisanu iznimku. U tom smislu, takav ugovor o radu mora biti opravdan objektivnim razlogom, odnosno njegov prestanak mora biti unaprijed utvrđen ili opravdanim rokom, ili izvršenjem određenog posla ili nastupanjem određenog događaja. Institut ugovora o radu na određeno vrijeme sadrži zaštitne instrumente u odnosu na radnike koji takav ugovor sklapaju. Takav ugovorni odnos poslodavca i istog radnika, ukoliko se radi o uzastopnim ugovorima, ne smije trajati duže od tri godine bez obzira da li se ugovor zaključuje za iste ili druge poslove. Pritom je bitno naglasiti da se prekid kraći od dva mjeseca ne smatra prekidom razdoblja od tri godine, a takvo zakonsko rješenje usklađeno je s Direktivom Europske unije koja uređuje zaštitu radnika u radnom odnosu na određeno vrijeme. Također, Zakonom o radu nije predviđeno obvezno davanje suglasnosti od strane radničkog vijeća na zapošljavanje

putem ugovora o radu na određeno vrijeme, no isto nije zapreka poslodavcu da sa svojim radničkim vijećem sklopi sporazum kojim bi se utvrdila i druga pitanja, pored onih zakonom predviđenih, o kojima poslodavac može donositi odluke samo uz prethodnu suglasnost radničkog vijeća. Vlada Republike Hrvatske naglašava da opisano uređenje radnog odnosa na određeno vrijeme, osim što je usklađeno s europskom pravnom stečevinom, rezultat je i sudjelovanja socijalnih partnera u izradi propisa, kao najviše razine socijalnog dijaloga, koje podrazumijeva pronalaženje kompromisnih rješenja za određena interesna pitanja radnika i poslodavaca. Međutim, neovisno o navedenom, Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava već planira izmjene i dopune Zakona o radu u okviru kojih će se svakako preispitati i zakonski okvir instituta rada na određeno vrijeme i s time povezanih prekršajnih odredbi, s ciljem smanjenja zlouporabe, a kao što se i navodi u preporuci broj 79.

U odnosu na navod na stranici 81. Izvješća prema kojem je u postupcima koje vode upravni inspektori osobito izražena njihova dugotrajnost te mali broj neposrednih inspekcijskih nadzora, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da se objašnjenje u nastavku odnosi na nadzor nad službeničkim odnosima kao i na nadzor zakona i drugih propisa kojima se uređuju ostala upravna područja. Posebno Vlada Republike Hrvatske ukazuje da upravna inspekcija ne nadzire samo pojedinačne akte, nego i određene opće akte koje donose npr. predstavnička i izvršna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Analiza takvih akata iziskuje značajnije radno vrijeme. Nadzor upravnog postupanja u svakom pojedinom upravnom području zahtijeva analizu zakonskih i drugih propisa te općih akata iz tih upravnih područja. Vlada Republike Hrvatske naglašava da upravna inspekcija postupa i po predstavkama podnesenim radi osiguranja ostvarivanja ili zaštite prava građana i pravnih osoba pred javnopravnim tijelima i u slučajevima kad nadzor nad ostvarivanjem tih prava nije zakonom povjeren drugoj inspekciji. Upravni inspektori obvezni su provoditi planirane neposredne inspekcijske nadzore i izvanredne nadzore (po zahtjevu nekih tijela javne vlasti), kao i prioritarno postupati povodom predstavki određenih kategorija osoba kojima je zakonom zajamčeno ostvarivanje prava prednosti pri zapošljavanju. Broj predstavki koje zaprima upravna inspekcija ne može se unaprijed predvidjeti. Vlada Republike Hrvatske podredno ukazuje da upravna inspekcija sve češće zaprima požurnice Ureda pučke pravobraniteljice upućene tijelima državne uprave i tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave o čemu obavještava upravnu inspekciju, te da je povodom svih zaprimljenih akata upravna inspekcija poduzela radnje i obavijestila Ured pučke pravobraniteljice. Također Vlada Republike Hrvatske ukazuje da se nadzor upravne inspekcije ne provodi u upravnom postupku (osim kad je to izričito posebnim zakonom propisano, kao u slučajevima ostvarivanja prava prednosti pri zapošljavanju određenih kategorija osoba) te da je u svim upravnim postupcima u kojima su podnositelji predstavki stranke osigurana zaštita njihovih prava korištenjem raspoloživih pravnih lijekova.

Sukladno odredbi članka 33. stavka 2. novog Zakona o upravnoj inspekciji (Narodne novine, broj 15/18), koji stupa na snagu 1. srpnja 2018. godine, upravni inspektor dužan je obavijestiti podnositelja predstavke o postupanju povodom predstavke. Upravnu inspekciju obvezuje rok za davanje obavijesti propisan odredbom članka 84. stavka 4. Zakona o sustavu državne uprave (Narodne novine, br. 150/11, 12/13, 93/16 i 104/16). U postupku javnog savjetovanja Ministarstvo uprave očitovalo se na primjedbe pučke pravobraniteljice pa tako i na primjedbu vezanu za nepropisivanje roka za obavještavanje podnositelja predstavke.

Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske smatra neosnovanim navod na stranici 81. Izvješća prema kojem „predloženo zakonsko rješenje“ (novi Zakon o upravnoj inspekciji) ne sadrži rok u kojem je upravni inspektor dužan obavijestiti podnositelja

predstavke o svom postupanju i da će to zasigurno rezultirati velikim brojem pritužbi na rad inspektora, kako ministru uprave, tako i pučkoj pravobraniteljici, ali i drugim institucijama kojima se zbog šutnje uprave građani uobičajeno obraćaju.

U odnosu na preporuku 73., Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, da pravovremeno vrši kontrolu izvršenja ugovornih obveza po odobrenim zahtjevima za korištenje mjera aktivne politike zapošljavanja te pruža odgovarajuću savjetodavnu podršku osobama uključenima u mjere i poslodavcima, a aktivnosti vezane uz eventualni raskid ugovora i povrat isplaćenih sredstava provodi na ažuran i primjeren način i na preporuku 74. Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, da uvjetima i načinima korištenja sredstava za provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja jasno definira elemente koji se, pored osnovnih kriterija, uzimaju u obzir pri ocjenjivanju svakog pojedinog zahtjeva te osigura dosljednost i transparentnost ocjenjivanja, Vlada Republike Hrvatske ističe da su iste uvažene.

3.8. UMIROVLJENICI I STARIJE OSOBE

U odnosu na tekst na stranici 88., vezano uz pružanje usluge pomoći u kući, navedeno je kako bi predmetna usluga trebala biti dostupna starijim osobama neovisno gdje žive, a kriteriji za njeno ostvarivanje ublaženi kako bi ju mogli ostvariti svi umirovljenici s ispod prosječnim mirovinama te oni koji su pokrenuli sudske postupke radi raskida ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju zbog neispunjavanja ugovorne obveze. Ujedno, isto je preporučeno preporukom 86. Slijedom navedenoga Vlada Republike Hrvatske ističe da je uslugu pomoći u kući zbog osiguravanja dostupnosti potrebno ravnomjerno rasporediti po svim županijama u Republici Hrvatskoj. Također je potrebno proširiti opseg ove usluge, kako u smislu povećanja određenih usluga, tako i broja sati pružanja usluge, a sve u svrhu preveniranja institucionalizacije.

Vezano uz navode na stranici 91. o dodatnoj naplati pojedinih usluga i pogodnosti, Vlada Republike Hrvatske smatra kako je potrebno propisom ujednačiti postupanje u smislu dodatne naplate pojedinih usluga i pogodnosti korisnicima koji su smješteni u domu.

U odnosu na preporuku 85., Ministarstvu rada i mirovinskog sustava, da ubrza proces uvođenja nacionalne mirovine, Vlada Republike Hrvatske navodi da će Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava provesti ovu mjeru kako bi se osigurala zaštita građana koji nemaju minimalne uvjete za mirovinu, u cilju njihove bolje socijalne sigurnosti u starosti. Slijedom odredbi Strategije socijalne skrbi za starije osobe 2017.-2020. prethodno je nužno izraditi sveobuhvatnu analizu sustava socijalne skrbi (u korelaciji s mirovinskim sustavom), stanja na tržištu rada i prakse Europske unije. Tek nakon izrađenih analiza, s obzirom na dobivene rezultate, u daljnjem će se razdoblju utvrditi kriteriji za obuhvat potencijalnih korisnika nacionalne mirovine, utvrđivanju imovinskog i/ili dohodovnog cenzusa, parametara za izračun visine nacionalne mirovine te potrebna financijska sredstva. S obzirom da se radi o izuzetno složenom zadatku, koji će se provesti u suradnji s nadležnim tijelima, istaknutim stručnjacima iz područja rada i mirovinskog osiguranja i ostalim relevantnim dionicima, uspostavljanje zakonodavnog okvira za ostvarivanje prava na nacionalnu mirovinu planira se provesti u 2020. godini.

Vezano uz preporuku 87., Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, da razradi kriterije za prijem i sustav listi čekanja u domovima za starije i nemoćne osobe koji se financiraju iz državnog proračuna, Vlada Republike Hrvatske ističe da je

kriterije za prijem i otpust korisnika u domu potrebno zakonski urediti kako bi bili jasno razrađeni, ujednačeni i transparentni. Upravno vijeće doma obvezno je donijeti Odluku o imenovanju članova Komisije za prijem i otpust korisnika, a Komisija je obvezna provoditi postupak prijema i otpusta korisnika sukladno zakonskim propisima. Također je potrebno propisati predaju zahtjeva za smještaj u trenutku stvarne potrebe za istim.

Vežano uz preporuku 90., Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, da starijim osobama koje su radi neispunjenja obveze pokrenule sudske postupke za raskid ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju, omogućiti ostvarivanje prava iz socijalne skrbi, Vlada Republike Hrvatske ističe da će prijedlog biti razmotren tijekom izrade novog Zakona o socijalnoj skrbi.

Također, u odnosu na odlomak na stranici 96. u kojem se navodi da postoje određeni problemi u organizaciji rada Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Područnog ureda u Puli, Vlada Republike Hrvatske napominje da je Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje poduzeo mjere u cilju trajnog rješavanja duljine postupaka (uvođenje prekovremenog rada, privremenog rješavanja dijela predmeta u drugim područnim uredima i područnim službama i dr.). Također, planiraju se nova zapošljavanja, radi povećanja broja radnika izvršitelja u cilju veće ažurnosti.

U odnosu na navode na stranici 96. Izvješća da „zabrinjavaju navodi kako su arhive HZMO-a loše održavane te da ih se njihovi djelatnici ustručavaju pretraživati, što za posljedicu ima manjkave podatke i radi čega izračuni mogu ići na štetu umirovljenika.“, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Državni arhiv u Zagrebu obavio stručni nadzor nad arhivskim i registraturnim gradivom Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u studenome 2017. godine te je utvrđeno da je gradivo na zadovoljavajućem stupnju sredenosti, da se registraturno gradivo redovito izlučuje te da se u postupanju s gradivom radnici pridržavaju odredbi Zakona o arhivskom gradivu i arhivima te podzakonskih propisa koji reguliraju pojedinačne postupke s gradivom. Također, nadležne službe Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje obišle su sve arhivske prostore te je u tijeku otklanjanje određenih nedostataka, odnosno podizanje razine stanja (uvođenje elektronskog nadzora, građevinske preinake i dr.). Pritom Vlada Republike Hrvatske napominje da čuvanje arhivske građe ni na koji način nema utjecaja na izračun mirovina, jer se za izračun mirovina koriste podaci pohranjeni u matičnoj evidenciji Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje koja je mikrofilmirana i spremljena u posebnim prostorijama, odvojeno od arhiva.

U odnosu na preporuku 92., Ministarstvu rada i mirovinskog sustava, da u suradnji s Ministarstvom za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku prilikom reforme mirovinskog sustava osobitu pažnju posveti poboljšavanju položaja najsiromašnijih umirovljenika, Vlada Republike Hrvatske ističe da su osnovna načela obveznog mirovinskog osiguranja na temelju međugeneracijske solidarnosti (I. stup) uzajamnost – ovisnost visine mirovine o dužini staža i visini plaća i solidarnost – socijalna preraspodjela u korist određenih skupina. Također Vlada Republike Hrvatske naglašava da se u strategiji mirovinskog sustava vodi računa o tome da se ne naruše osnovna načela sustava (načelo uzajamnosti i solidarnosti iz I. stupa) i isto tako da se ne naruši ni razina prava osiguranika, a sve dosadašnje izmjene Zakona o mirovinskom osiguranju (Narodne novine, br. 157/13, 33/15, 120/16 i 18/18 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) pokazuju da se vodi računa o svim umirovljenicima u pogledu njihove razine prava iz obveznog mirovinskog osiguranja. Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava kontinuirano provodi aktivnosti i razgovore sa svim relevantnim dionicima o daljnjem razvoju i unaprjeđenju mirovinskog sustava u cilju

postizanja i održavanja financijske održivosti i socijalne adekvatnosti mirovina. U okviru predstojećih koraka vezano za reformu mirovinskog sustava, tijekom ove godine provest će se široka javna rasprava kojom će, između ostaloga, biti sagledana mogućnosti za poboljšanje položaja korisnika najsiromašnijih umirovljenika. Pritom Vlada Republike Hrvatske naglašava da se socijalna pitanja treba sagledavati i rješavati kroz sustav socijalne skrbi te se ističe da će ova preporuka biti razmotrena u okviru izrade novog Zakona o socijalnoj skrbi.

U odnosu na preporuku 93. Ministarstvu rada i mirovinskog sustava, da kod zakonskih izmjena kojima će se dodatak od 27% uvesti i za korisnike mirovine iz prvog i drugog mirovinskog stupa, ostvarivanje prava na dodatak omogućiti i osobama umirovljenim prema općem propisu tijekom 2017. i 2018., koje ga nisu ostvarile, Vlada Republike Hrvatske ističe da su razlozi nižih mirovina korisnika mirovina iz oba mirovinska stupa u odnosu na korisnike mirovina samo iz prvog mirovinskog stupa relativno niske plaće i kratko razdoblje uplate doprinosa u II. stup, kratak period kapitalizacije sredstava u II. stupu, s obzirom da je II. stup uveden tek 2002. godine te relativno niska stopa doprinosa za II. stup od 5%. Projekcije ukazuju da bi uvođenje dodatka od 27% svim osiguranicima II. stupa u najvećoj mjeri išlo u prilog osiguranicima s visokim plaćama, a u manjoj mjeri ili uopće ne bi doprinijelo višoj razini mirovine osobama koje su tijekom radnog vijeka imale niže od prosječne plaće u Republici Hrvatskoj. Stoga će Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava u narednom razdoblju predložiti individualni pristup u rješavanju ovoga problema kojim se želi na pravedan i održiv način urediti dodatak na mirovinu, a koji ne bi doveo do novih nejednakosti među različitim skupinama umirovljenika.

U odnosu na preporuku 94., Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, da osigura uvjete za donošenje rješenja u rokovima predviđenim Zakonom o općem upravnom postupku, Vlada Republike Hrvatske ističe da radnici Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje obavljaju poslove na način kojim se osigurava povjerenje javnosti u rad Zavoda kao javne ustanove, primjenom propisa i pravila struke, uz poštivanje zakonitosti rada i poslovanja, profesionalnost, objektivnost i stručnost u radu. Posebna pozornost pridaje se pridržavanju ročnosti u postupanju sukladno Zakonu o općem upravnom postupku, a do prekoračenja zadanih rokova u pojedinim slučajevima dolazi uglavnom iz objektivnih i opravdanih razloga, te su predstavke koje se odnose na dugotrajnost postupanja većinom neopravdane. Na dugotrajnost u postupanju znatno utječe pribavljanje isprava koje izdaju druga nadležna tijela, a koje su nužne za priznavanje traženog prava. Najčešće se radi o predmetima s elementima inozemnosti u kojima se traže podaci od inozemnih nositelja socijalnog osiguranja ili vještačenja radne sposobnosti inozemnog tijela vještačenja, zatim predmeti u kojima je u prvostupanjskim postupcima, prije meritornog rješavanja, trebalo pribaviti pravovaljanu dokumentaciju, što se javlja kao rješavanje prethodnog pitanja u postupku (npr. pribavljanje potvrde o činu, ustrojbenom mjestu i pripadnosti gardijskoj postrojbi ili potvrde o statusu hrvatskog branitelja i sl.). Vlada Republike Hrvatske ističe da Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje kontinuirano radi na stvaranju uvjeta za poboljšanje poslovanja u smislu poštivanja propisanih rokova, te je u tu svrhu uveden elektronički sustav za upravljanje dokumentacijom (ESUD) čime je ostvarena znatna vremenska ušteda u postupku ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja.

U odnosu na preporuku 95., Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, da radi ujednačavanja kvalitete stručne pomoći djelatnika, jača njihove kapacitete redovitim edukacijama, Vlada Republike Hrvatske ističe da Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, u skladu s Etičkim kodeksom radnika Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje svake godine donosi Plan školovanja, obrazovanja, osposobljavanja i stručnog usavršavanja radnika

Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, kojim se utvrđuju, u skladu s poslovnim potrebama i financijskim mogućnostima, oblici školovanja, obrazovanja, osposobljavanja i stručnog usavršavanja i planirani broj radnika koji će se obuhvatiti navedenim Planom. Nadalje, u tijeku je projekt „Jačanje administrativnih kapaciteta Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje“ koji se sufinancira sredstvima iz Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.“ U sklopu aktivnosti na projektu planirana je edukacija za ukupno 170 radnika koja uključuje edukacije za opće i posebne kompetencije kojima će se nastojati podići razina profesionalnosti i stručnosti radnika. Također, kontinuirano se sastavljaju provedbene upute kojima se radnicima u neposrednom radu pomaže u tumačenju novih zakonskih odredbi ili podzakonskih akata i time pridonosi ujednačavanju prakse u postupanju, uz to su ustanovljeni razni oblici kontrole, nadzora i instruktaze, koja odgovara na konkretna pitanja i probleme koji se pojavljuju tijekom poslovanja. Nadalje, nastoji se unaprijediti učinkovitost i kvalitetu rada radnika na način da se stalnim usavršavanjem postigne visoka razina profesionalnosti i stručnost, te da je obaveza rukovodstva provoditi politiku stalnog stručnog usavršavanja i omogućiti obrazovanje i stručno usavršavanje radnika za poslove koje obavljaju ili će obavljati.

3.9. DISKRIMINACIJA TEMELJEM DOBI

U odnosu na tekst na stranici 102. Izvješća u kojem je navedeno je da je Zakonom o doplatku za djecu propisano da doplatka za djecu, uz ispunjenje dohodovnog cenzusa, pripada do završetka redovnog školovanja u srednjoj školi, a najduže do kraja školske godine u kojoj dijete navršava 19. godina, te su navedeni i uvjeti produljenja roka za isplatu doplatka za djecu i istaknuta diskriminacija s obzirom na dob, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku izradilo Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doplatku za djecu te je upućen u javno savjetovanje 20. travnja 2018. godine. Navedenim Nacrtom prijedloga zakona predložena je izmjena odredbe o dobnoj granici za ostvarivanje prava na doplatku za dijete koje pohađa srednju školu na način da se omogućuje korištenje doplatka za onu djecu/učenike srednje škole čiji programi srednjoškolskog obrazovanja traju pet godina. Ovim Prijedlogom bit će uvažena primjedba pučke pravobraniteljice.

U odnosu na preporuku 96. na stranici 103., Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, da u opravdanim slučajevima omogući dostavu mirovine putem pošte, Vlada Republike Hrvatske navodi da je člankom 96. Zakona o mirovinskom osiguranju propisano da se mirovine i druga primanja iz mirovinskog osiguranja koja su ostvarena i isplaćivana do 31. prosinca 2013. godine isplaćuju u Republici Hrvatskoj ili u inozemstvo putem banaka, odnosno putem pošte na adresu korisnika u Republici Hrvatskoj. Za mirovine i druga primanja iz mirovinskog osiguranja koja su ostvarena i isplaćivana do 31. prosinca 2013. godine putem pošte na adresu korisnika u Republici Hrvatskoj i nakon 1. siječnja 2014. godine, troškovi isplate terete sredstva državnog proračuna Republike Hrvatske. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje je s Hrvatskom poštom, radi smanjenja troškova, 28. siječnja 2014. godine sklopio II. Dodatak Ugovoru o međusobnim odnosima u vezi s isplatom mirovina i drugih primanja iz mirovinskog osiguranja, kojim je ugovorio obračun naknade za isplatu mirovinskih primanja u visini 20,00 kuna po mirovinskoj uputnici, što je znatno povoljnije u odnosu na naknadu koja je do tada bila određena u postotku od ukupne doznake (od veljače 2013. godine bila je ugovorena u visini od 1,92% od ukupnih mjesečnih doznaka mirovinskih primanja upućenih na isplatu preko Hrvatske pošte). Vlada Republike Hrvatske naglašava da i sada postoji mogućnost da korisnik koji mirovinu ostvarenu nakon 1. siječnja 2014. godine prima putem banke, otvori tekući račun u Hrvatskoj poštanskoj banci i uz

naknadu ugovori isplatu mirovine putem pošte na kućnu adresu. Za troškove isplate mirovinskih primanja na navedeni način Hrvatska pošta naplaćuje korisnicima naknadu u visini od 10,00 kuna i 1% od iznosa koji se isplaćuje korisniku. Ovakav način kojim Hrvatska pošta može podržati korisnike koji žele isplatu gotovog novca je posljedica posebnog ugovornog odnosa Hrvatske poštanske banke i Hrvatske pošte, prema kojem Hrvatska pošta obavlja usluge platnog prometa u ime i za račun Hrvatske poštanske banke. U okviru mirovinske reforme razmotrit će se pitanje omogućavanja dijelu umirovljenika (onima koji zbog slabe pokretljivosti ili nepostojanja bankomata ili poslovnica banaka u mjestima stanovanja žele isplatu putem pošte na kućnu adresu) izbor načina isplate mirovina (putem banke ili pošte), za što je potrebno odrediti kriterije prema kojima će se određivati tko ima pravo na izbor načina isplate (zdravstveno stanje, pristup bankarskim uslugama itd.), pri čemu Vlada Republike Hrvatske napominje da nije moguće predvidjeti koliki broj korisnika bi se opredijelio za isplatu mirovinskih primanja putem pošte, a samim time niti predvidjeti buduće troškove Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje.

U odnosu na preporuku 99. na stranici 103., Ministarstvu graditeljstva i prostornoga uređenja, da izradi prijedlog izmjena Zakona o subvencioniranju stambenih kredita kojim bi se ukinula dobna granica za ostvarivanje prava na subvencioniranje, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o subvencioniranju stambenih kredita upućen u javno savjetovanje 20. travnja 2018. godine. Vlada Republike Hrvatske napominje kako se ovim Zakonom u svrhu poticanja demografske obnove društva, urbane regeneracije naselja te smanjenja iseljavanja mladih obitelji i pomoći građanima uređuje subvencioniranje stambenih kredita. Zakonom se olakšava otplaćivanje kredita prve četiri godine, a u cilju poticanja demografske obnove dodatno se produžuju rok subvencioniranja kredita za dvije godine za svako živorođeno, odnosno usvojeno dijete u razdoblju subvencioniranja kredita. Dakle, osnovna svrha Zakona je ponuditi mjere za mlade obitelji, unutar produktivne dobi, te se ovdje ne može govoriti o diskriminaciji temeljem dobi.

3.10. SOCIJALNA SKRB

U odnosu na preporuku 96. na stranici 111., Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, kao stručnom nositelju izrade nacrtu propisa iz socijalne skrbi, da prilikom izrade novoga ZSS ugradi: povećanje iznosa ZMN, posebno za članove kućanstva koji su potpuno nesposobni za rad i privredivanje, više osnovnih životnih potreba kao razloga za priznavanje jednokratne i uvećane jednokratne naknade, definiciju beskućnika sukladno ETHOS tipologiji, kao i pravo na ZMN beskućnicima u prihvatilištima, usluge socijalne samoposluge kao socijalne usluge i propiše njihov način financiranja, mogućnost smještaja u organiziranom stanovanju mladima iz alternativne skrbi nakon 21 godine, odnosno primjereno stanovanje i pomoć mentora ili profesionalnog savjetnika prije i nakon izlaska iz alternativne skrbi i u odnosu na preporuku 97. na stranici 111., Ministarstvu za demografiju, mlade i socijalnu politiku i Ministarstvu zdravstva, da odmah po pokretanju postupka prijave prebivališta, beskućnicima omoguće socijalna prava i zdravstveno osiguranje, Vlada Republike Hrvatske ističe da je u tijeku izrada novog Zakona o socijalnoj skrbi, prilikom čega će se razmotriti navedene preporuke. Međutim, usvajanje preporuka ovisi o mogućnosti provedbe predloženih izmjena, kao i sredstvima predviđenim u državnom proračunu Republike Hrvatske.

U odnosu na dio teksta pod naslovom Drugostupanjski postupak i upravni nadzor na stranici 110., u kojem je utvrđeno da tijekom 2017. godine nije došlo do skraćivanja rokova zbog smanjenja broja zaposlenih u Službi za drugostupanjski postupak

Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku te zbog velikog broja novozaprimljenih i prijenosa neriješenih predmeta iz prethodnih razdoblja i u odnosu na preporuku 99. na stranici 111., Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, da osigura preduvjete za rješavanje drugostupanjskih predmeta u zakonskom roku i provođenje većeg broja upravnih nadzora, Vlada Republike Hrvatske ističe da do smanjenja broja predmeta i skraćivanja rokova nije došlo zbog trenutačne nepopunjenosti Službe potrebnim brojem izvršitelja, složenosti i brojnosti upravnih područja o kojima se rješava, kao i mogućnosti presuđivanja na plaćanje troškova u sporovima u kojima su zaprimljena poništavajuća rješenja što zahtijeva dodatni angažman. Potrebno je osigurati dovoljan broj ljudi sa razvijenim kompetencijama za rad u navedenom području, a što će se omogućiti novim zapošljavanjima.

3.11. STANOVANJE

U odnosu na dio teksta na stranici 114. Izvješća u prvom odlomku, koji glasi: „Prema podacima Državnih nekretnina d.o.o. od 2010. godine RH nije sklapala ugovore o najmu stanova u svom vlasništvu/suvlasništvu sa zatečenim korisnicima niti je prazne stanove davala u najam, a nije bilo ni kontinuirane naplate najamnina niti usklađivanja s povećanjem pričuve“. Vlada Republike Hrvatske ukazuje kako ovakav navod nije u cijelosti točan, jer je prethodnih godina bilo javnih natječaja za najam praznih stanova u vlasništvu Republike Hrvatske (javni natječaji, br.: 01/2014, 02/2014, 01/2015, 02/2015, 03/2015, 04/2015, 05/2015, 06/2015, 07/2015, 08/2015, 09/2015 i 02/2016) po kojima je iznajmljeno 117 stanova. Točan podatak je samo to da tijekom 2017. godine nije donijeta odluka o raspisivanju natječaja za najam stanova u vlasništvu Republike Hrvatske koji su na upravljanju kod Državnih nekretnina d.o.o., a što je i navedeno u dopisu Ministarstva državne imovine, od 6. veljače 2018. godine koji je upućen pučkoj pravobraniteljici. Osim toga, prema informacijama od društva Državne nekretnine d.o.o., od 2014. godine za stanove kojima isto upravlja vrši se kontinuirana naplata najamnine, te usklađivanje iznosa iste u skladu s izmjenama odgovarajućih propisa kojima je regulirana.

U odnosu na dio teksta na 114. stranici Izvješća u kojem se u prvom odlomku između ostaloga navodi: „Kao posljedica, bespravno useljenim građanima je zbog nepodmirenih troškova obustavljena isporuka energenata...“, Vlada Republike Hrvatske smatra bitnim naglasiti kako se eventualne obustave isporuke energenata ne pokreću na inicijativu Državnih nekretnina d.o.o. kao posljedica dugovanja po osnovi korištenja stanova kojima ovo Društvo upravlja. Obustava isporuke energenata od strane Državnih nekretnina d.o.o. traži se samo za prazne stanove radi racionalizacije troškova i odvratanja od mogućeg bespravnog useljavanja. Za pretpostaviti je da se citirana rečenica odnosi na opskrbljivače energenata, odnosno pružatelje usluga.

Nadalje, u odnosu na dio teksta Izvješća na 114. stranici u drugom odlomku u kojem stoji: „U međuvremenu su stanovi temeljem tužbi ili uknjižbe bivšeg društvenog vlasništva postali vlasništvo Republike Hrvatske, no korisnici nisu dobili nove ugovore, ali su im dostavljeni računi za korištenje i to za razdoblje od nekoliko proteklih godina“, Vlada Republike Hrvatske ističe da nije u cijelosti naveden tekst koji je Ministarstvo državne imovine dostavilo pučkoj pravobraniteljici dopisom, od 6. veljače 2018. godine, što je važno radi cjelovitosti informacija. Izostavljeno je navesti temeljem kojih propisa su ispostavljeni računi za korištenje stanova unazad tri godine (za slobodno ugovorene i zaštićene najmoprince – članak 229. Zakona o obveznim odnosima) odnosno pet godina (za bespravne korisnike – članci 1111.-1120. Zakona o obveznim odnosima), kao i temeljem kojih propisa

se Republika Hrvatska smatra najmodavcem stanova bez sklapanja novih ugovora (članak 24. Zakona o najmu stanova).

U odnosu na tekst na stranici 115. Izvješća u kojem je navedeno da je: „MHB tijekom 2017. dodijelilo 119 stanova, 389 stambenih kredita i financijskih potpora u vrijednosti višoj od 47 milijuna kuna te je preuzelo sanaciju 40 derutnih stanova od drugih državnih tijela, no potrebe i dalje nadilaze postojeće mogućnosti, s obzirom da je još uvijek neriješeno 11.536 zahtjeva za stambeno zbrinjavanje.“, Vlada Republike Hrvatske napominje kako je Ministarstvo hrvatskih branitelja u 2017. godini dodijelilo 101 stan stradalnicima iz Domovinskog rata, a ne 119 kako je navedeno u citiranom tekstu Izvješća.

Nadalje, u odnosu na dio teksta na stranici 116. Izvješća, u kojem se u trećem odlomku navodi: „Osim toga, nije došlo do pomaka u komunikaciji s građanima čije zahtjeve rješava MDI, jer ne mogu dobiti informaciju o stanju predmeta, a nije dostupna ni ona o mogućnosti podnošenja pritužbi na postupanje službenika povjereniku za etiku“. Vlada Republike Hrvatske smatra da navedeno nije točno. Ministarstvo državne imovine na zaprimljene zahtjeve građana nastoji odgovarati u primjerenim rokovima, no s obzirom da se najveći broj zahtjeva građana odnosi na rješavanje imovinskopravnih odnosa, kojima građani imaju pravni interes riješiti imovinskopravni status svoje nekretnine koja je djelomično ili u cijelosti povezana s nekretninom u vlasništvu Republike Hrvatske, uspješnost u postupanju kao i trajanje postupka ovisi o riješenosti prethodnih pitanja u postupcima pred upravnim i drugim tijelima (npr. rješenja o ozakonjenju objekta, geodetski elaborati usklađenja, prethodni upis vlasništva Republike Hrvatske na društvenom vlasništvu ili općenarodnoj imovini). Kontinuiranom objavom informacija na mrežnim stranicama Ministarstva državne imovine (<https://imovina.gov.hr/>) javnosti se omogućuje uvid u rad Ministarstva, te su dostupne i informacije o obrascima i ostaloj dokumentaciji potrebnoj za podnošenje zahtjeva. Postupanje Ministarstva državne imovine podrazumijeva i prethodnu pravnu pomoć u smislu davanja uputa o potrebi vodenja prethodnih upravnih postupaka i/ili potrebi pribavljanja dokumentacije iz evidencija drugih tijela kao pretpostavki za postupanje Ministarstva državne imovine (rješenje o izvedenom stanju objekta u postupcima ozakonjenja bespravno izgrađenih građevina, rješenja o formiranju građevne čestice, lokacijska dozvola, parcelacijski elaborati i sl.). No i unatoč navedenom, Ministarstvo državne imovine nerijetko zaprima nepotpune zahtjeve. Uzimajući u obzir kompleksnost prethodno navedenih postupaka, Ministarstvo državne imovine ulaže velike napore kako bi u što kraćim rokovima odgovaralo građanima na upite i rješavalo podnesene zahtjeve. Nastavno na navedeno, Ministarstvo državne imovine je u 2017. godini osnažilo kadrovske kapacitete zapošljavanjem 55 državnih službenika. Također, na stranicama Ministarstva državne imovine objavljena je Odluka o imenovanju povjerenika za etiku, te su objavljene i upute kako se podnose pritužbe građana i državnih službenika na neetičko i moguće koruptivno ponašanje službenika (<https://imovina.gov.hr/eticki-kodeks-drzavnih-sluzbenika/99>).

U odnosu na dio teksta na stranici 116. Izvješća, u kojem se u četvrtom odlomku navodi: „Strateški dokumenti kojima se određuju smjernice i ciljevi upravljanja i raspolaganja državnom imovinom još nisu doneseni, primjerice Plan upravljanja imovinom u vlasništvu RH za 2017., iako je bio u javnoj raspravi još u studenome 2016., pa je upitno hoće li i temeljem kojih parametara Hrvatski sabor biti informiran o upravljanju državnom imovinom. Također strategija upravljanja i raspolaganja državnom imovinom 2013.-2017. kao najznačajniji strateški dokument prestala je važiti, a nova još nije donesena niti je bila u javnoj raspravi.“. Vlada Republike Hrvatske ističe kako navedeno nije točno, s obzirom da se strateški dokumenti ne odnose samo na strategiju kao jedan dokument. Osim toga, pučka

pravobraniteljica je dopisom, od 20. prosinca 2017. godine, broja: PPR-30-1-30-1-800/1719-1 zatražila dostavu podataka za potrebe izrade predmetnog Izvješća, a unutar 13 pitanja koja su postavljena Ministarstvu državne imovine, niti jednim nisu zatraženi podaci vezani za strateške dokumente. Nastavno, Vlada Republike Hrvatske navodi kako akti strateškog planiranja, odnosno strateški dokumenti obuhvaćaju dugoročne, srednjoročne i kratkoročne dokumente planiranja i izvještavanja o provedbi istih. Akti strateškog planiranja dijele se, između ostaloga, na akte strateškog planiranja od nacionalnog značaja (Nacionalna razvojna strategija, sektorske strategije, program Vlade Republike Hrvatske, provedbeni programi/akcijski i godišnji planovi tijela državne uprave i dr.) i akte strateškog planiranja povezane s okvirom za gospodarsko upravljanje Europske unije (Nacionalni program reformi, Program konvergencije), pa Vlada Republike Hrvatske smatra da sve njih treba uzeti u obzir pri donošenju zaključka u vezi strateških dokumenata u cjelini. Zakonom o upravljanju i raspolaganju imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 94/13, 18/16 i 89/17) normirani su ključni i međusobno povezani dokumenti upravljanja i raspolaganja državnom imovinom: Strategija upravljanja i raspolaganja imovinom Republike Hrvatske za razdoblje do 2013. do 2017. godine, Plan upravljanja imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske i Izvješće o provedbi Plana upravljanja imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske. Postupajući u skladu sa Zakonom o upravljanju i raspolaganju imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske, Ministarstvo državne imovine je krajem prvog kvartala 2017. godine dovršilo višemjesečnu izradu Izvješća o provedbi Plana upravljanja imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske za 2016. godinu. Prijedlog dokumenta izrađen je u skladu sa Zakonom predviđenim rokovima, a koordinacija izrade predmetnog dokumenta obuhvaćala je kako ustrojstvene jedinice Ministarstva državne imovine, tako i druge institucije obveznike izrade navedenog Izvješća – Državne nekretnine d.o.o. i Centar za restrukturiranje i prodaju. Navedeno Izvješće obuhvaća provedbene aktivnosti u okviru tri institucije – Državnog ureda za upravljanje državnom imovinom (u daljnjem tekstu: DUUDI), njegovog pravnog slijednika Središnjeg državnog ureda za upravljanje državnom imovinom (u daljnjem tekstu: SDUUDI) te ovoga Ministarstva. Uslijed raspuštanja Hrvatskoga sabora i raspisivanja prijevremenih parlamentarnih izbora, formiranja nove Vlade Republike Hrvatske, statusnih promjena središnjih tijela državne uprave uslijed donošenja Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave (Narodne novine, broj 93/16), te donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave (Narodne novine, broj 104/16) kojim je SDUUDI postao Ministarstvo državne imovine, nakon čega je uslijedio i višemjesečni proces donošenja Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva državne imovine, Pravilnika o unutarnjem redu i sistematizacije radnih mjesta u Ministarstvu državne imovine. Prijedlog izvješća o provedbi Plana upravljanja imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske za 2016. godinu nije upućen na mišljenja tijelima državne uprave te posljedično tome ni na razmatranje na radna tijela Vlade Republike Hrvatske. Također, pored izrade ključnih dokumenata upravljanja i raspolaganja državnom imovinom, Ministarstvo državne imovine je u 2017. godini, nastavno na praksu njegovih prednika u ranijim godinama, sudjelovalo u izradi ostalih strateških dokumenata, odnosno trogodišnjih strateških planova za ministarstva i druga državna tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije, a što je kao obveza uvedeno Zakonom o proračunu. Strateški planovi izrađeni su na temelju uputa za izradu strateških planova za trogodišnje razdoblje koju izrađuje Ministarstvo financija. Trogodišnji strateški planovi također jesu akti strateškog planiranja od nacionalnog značaja, prvi su korak u procesu izrade proračuna, te su isti podloga za izradu nacionalnih programa reformi, a istima su, između ostaloga, obuhvaćene i smjernice i ciljevi upravljanja, načini ostvarenja i reformske mjere u nadležnosti Ministarstva i njegovih prednika.

Postupajući u skladu s navedenom zakonskom obvezom Ministarstvo državne imovine, kao i njegovi prednici DUUDI i SDUUDI, tijekom 2017. godine izradili su niz dokumenata strateškog planiranja, i to:

- Godišnji izvještaj o provedbi posebnih ciljeva, načina ostvarenja i reformskih mjera iz Revidiranog strateškog plana Državnog ureda za upravljanje državnom imovinom za razdoblje 2016.-2018.
- Strateški plan Ministarstva državne imovine za razdoblje 2017.-2019.
- Revidirani strateški plan Ministarstva državne imovine za razdoblje 2017.-2019.
- Polugodišnji izvještaj o provedbi načina ostvarenja i reformskih mjera iz Revidiranog plana Ministarstva državne imovine za razdoblje 2017.-2019.
- Strateški plan Ministarstva državne imovine za razdoblje 2018.-2020.

U skladu s Uputom Ministarstva financija svi obveznici dužni su strateške planove i njima pripadajuće izvještaje o provedbi objaviti na svojim službenim web stranicama. S tim u skladu svi izrađeni trogodišnji akti strateškog planiranja dostupni su na internetskoj stranici Ministarstva državne imovine: <https://imovina.gov.hr/strategije-planovi-i-izvjesca/1297>.

Ministarstvo državne imovine i njegovi pravni prednici kontinuirano, iz svoje nadležnosti i članstvom u radnoj skupini za provedbu Europskog semestra, a u suradnji s nadležnim koordinacijskim tijelom (EU semestar timom pri Vladi Republike Hrvatske), kao i ostalim tijelima državne uprave provodi aktivnosti i mjere predviđene Nacionalnim programima reformi (NPR) i Programima konvergencije Republike Hrvatske. U NPR 2016 (koje se odnosi na razdoblje svibanj 2016. - travanj 2017.) i NPR 2017 (koji se odnosi na razdoblje svibanj 2017. - travanj 2018.) Ministarstvo je nositelj reformskih mjera u reformskom području Poboľšanje raspolaganja i upravljanja državnom imovinom.

Ministarstvo državne imovine, kao stručni nositelj, izradilo je Nacrt prijedloga zakona o upravljanju državnom imovinom, koji je prošao prvo čitanje u Hrvatskome saboru te je upućen u drugo čitanje u Hrvatski sabor. Dakle, budući da je u tijeku izmjena posebnog zakona na temelju kojega se ima donijeti Strategija upravljanja državnom imovinom, Ministarstvo je zastalo u 2017. godini s izradom iste do stupanja na snagu novog Zakona o upravljanju državnom imovinom, kako bi na temelju novog Zakona moglo donijeti i novu Strategiju upravljanja državnom imovinom za razdoblje od sedam godina, a potom i godišnji plan upravljanja državnom imovinom, a kako se propisuje u Nacrtu konačnog prijedloga zakona o upravljanju državnom imovinom. Ministarstvo državne imovine trenutno radi na izradi predmetne strategije za razdoblje 2018.-2024.

U odnosu na preporuku 101., Ministarstvu graditeljstva i prostornoga uređenja, Agenciji za pravni promet i posredovanje nekretninama i JLS, da potiču javni i socijalni najam stanova te gradnju POS stanova za najam, posebice u turističkim središtima, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja u cilju poboljšanja kvalitete stanovanja te zadovoljenja stambenih potreba građana, kupnju odnosno najam stanova uredilo Zakonom o društveno poticanoj stanogradnji. Tako je određeno da jedinica lokalne samouprave utvrđuje stambene potrebe i interes za kupnju ili najam stanova na svom području, te u skladu s tim potrebama i svojim mogućnostima osigurava sredstva namijenjena za poticanje stanogradnje prema ovome Zakonu. Isto tako, jedinica lokalne samouprave za izgradnju stanova osigurava odgovarajuće građevinsko zemljište te podmiruje troškove u vezi komunalne infrastrukture i priključaka. Osim u Zagrebu, stanovi iz programa

POS-a tijekom 2017. godine izgrađeni su i na lokacijama u Splitu, Gospiću, Umagu i Malom Lošinj, a grade se u Fažani, Metkoviću, Puntu, Šibeniku, Koprivnici i Varaždinu. Planirana je i gradnja POS-ovih stanova u Baškoj, Cresu, Kraljevici, Labinu, Lovranu, Omišlju, Đurđevcu, Solinu, Zadru, Splitu, Vrgorcu i Zagrebu.

U odnosu na preporuku 102., Ministarstvu državne imovine, da u primjerenim rokovima rješava predmete i osnaži kapacitete za komunikaciju s građanima te na mrežnim stranicama objavi informacije o povjereniku za etiku, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo državne imovine osnažilo kapacitete za komunikaciju s građanima zapošljavanjem 55 državnih službenika u 2017. godini, a podaci o povjereniku za etiku nalaze se na web stranici Ministarstva, kao što je već i navedeno u očitovanju Vlade Republike Hrvatske u odnosu na dio teksta na stranici 116. Izvješća u kojem se u trećem odlomku navodi da nije došlo do pomaka u komunikaciji s građanima čije zahtjeve rješava MĐI.

3.12. ENERGETSKO SIROMAŠTVO

U odnosu na preporuku 108., Ministarstvu zaštite okoliša i energetike, Ministarstvu graditeljstva i prostornoga uređenja te Fondu za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost, da informacije o mjerama za suzbijanje energetskog siromaštva pravovremeno te na jednostavan i nediskriminirajući način učine dostupnima građanima koji su pogođeni ili su u riziku od energetskog siromaštva, Vlada Republike Hrvatske ističe da u cilju informiranja potencijalnih prijavitelja zainteresiranih za energetsku obnovu zgrada Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja provodi brojne aktivnosti, putem održavanja konferencija za tisak ministra te stalnom objavom na internetskim stranicama na kojima javnost ima priliku dobiti informacije o statusu pojedinih natječaja. Za sva ta događanja, uključujući i Dane Europe (9. i 10. svibnja 2017. godine u Zagrebu), Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja je pripremlilo promotivne i informativne materijale koji su bili dostupni svim zainteresiranim sudionicima, te kontinuirano odgovara na pojedinačne upite građana vezano za sufinanciranja energetske obnove. Vezano za Program energetske obnove višestambenih zgrada - Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja u funkciji Posredničkog tijela razine I organiziralo je informativne radionice koje su bile namijenjene isključivo potencijalnim prijaviteljima: upraviteljima zgrada i ovlaštenim predstavnicima stanara višestambenih zgrada, a održavale su se u prostorijama Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja, u Zagrebu. U prosincu 2017. godine je objavljena tv reklama koja se periodično prikazuje u udarnim terminima. Cilj je na jednostavan način potaknuti svijest o energetskej obnovi kod svih dobnih skupina, a posebno starije životne dobi, jer su oni najnezainteresiraniji. Kriteriji iz preporuke vezani za energetsko siromaštvo uvrstit će se u izmjene i dopune postojećeg Programa energetske obnove obiteljskih kuća za razdoblje od 2014. do 2020. godine, a koje će se donijeti do kraja 2018. godine. Isto tako, planira se odrediti pojam „energetski ugroženi kupac“, uzimajući u obzir Analizu preporučene stope sufinanciranja energetske obnove stambenih zgrada.

Također, vezano uz preporuke 110. i 112. kojima je Ministarstvu zaštite okoliša i energetike preporučena izrada izmjena Uredbe o kriterijima za stjecanje statusa ugroženih kupaca energije iz umreženih sustava u cilju proširenja kriterija te Prijedloga uredbe o zaštićenom kupcu električne energije, Vlada Republike Hrvatske ističe da, sukladno članku 39. stavku 5. Zakona o energiji (Narodne novine, br. 120/12, 14/14, 95/15 i 102/15) ministarstvo nadležno za energetiku u suradnji s ministarstvom nadležnim za socijalnu skrb daje prijedlog Vladi Republike Hrvatske za utvrđivanje kriterija za stjecanje ugroženog

kupca. S obzirom da je Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku pokrenulo postupak izrade novog Zakona o socijalnoj skrbi koji propisuje, između ostaloga, i naknadu za ugroženog kupca energije kojom se sufinancira trošak električne energije korisnika zajamčene minimalne naknade i korisnika osobne invalidnine, razmotrit će se i navedeni prijedlozi pučke pravobraniteljice o proširenju kriterija.

Vezano uz preporuku 114., Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, da omogući realizaciju prava na naknadu za ugroženog kupca energenata za plin i toplinsku energiju, Vlada Republike Hrvatske ističe da će ista biti razmotrena prilikom izrade i donošenja novog Zakona o socijalnoj skrbi.

3.13. KOMUNALNE DJELATNOSTI I JAVNA VODOOPSKRBA

U odnosu na tekst Izvješća na stranici 121., Vlada Republike Hrvatske ističe da je donošenjem Zakona o vodama (Narodne novine, broj 153/09) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2010. godine u potpunosti spriječena mogućnost privatizacije u području javne vodoopskrbe i javne odvodnje. Odredbama koje propisuju ograničenja na komunalnim vodnim građevinama je propisano da se komunalne vodne građevine ne mogu opteretiti založnim pravom, niti mogu biti predmetom ovrhe. Komunalne vodne građevine u vlasništvu javnog isporučitelja vodne usluge ne ulaze u stečajnu ili likvidacijsku masu, a u slučaju stečaja ili likvidacije javnog isporučitelja vodne usluge iste se izlučuju u vlasništvo jedinice lokalne samouprave, koja je njihov udjeličar, dioničar ili osnivač. Osoba privatnoga prava ne može steći većinski poslovni udio u javnom isporučitelju vodne usluge koji je ujedno vlasnik komunalne vodne građevine. Također, Vlada Republike Hrvatske navodi da je strateška odrednica Republike Hrvatske da se u vodnokomunalnom sektoru onemogućiti, odnosno spriječiti bilo kakav oblik privatizacije vodnih resursa kao i komunalnih vodnih građevina.

Uvidom u Izvješće utvrđeno je da isto ne sadrži podatke koje je Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta dostavilo pučkoj pravobraniteljici dopisom od 22. siječnja 2018. godine, klase: 023-01/16-01/294, urbroja: 526-02-02-01-01/3-18-7, te Vlada Republike Hrvatske napominje kako u Republici Hrvatskoj u posljednjih 12 godina aktivnosti savjetovanja potrošača provode udruge za zaštitu potrošača putem projekta „Savjetovanje potrošača“, koji je financiran iz državnog proračuna, u okviru kojega je pri udrugama za zaštitu potrošača u Zagrebu, Osijeku, Splitu i Puli tijekom 2017. godine odgovoreno na ukupno 24.861 pritužbi potrošača, od čega je 7.683, odnosno 30,9% bilo iz područja javnih usluga. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ističe kako se u odnosu na zaštitu potrošača najveći broj pritužbi u 2017. godini odnosio na područje usluga elektroničkih komunikacija 52,65%, električne energije 13,47%, javne vodoopskrbe i odvodnje 9,32%, prikupljanje miješanog i biorazgradivog komunalnog otpada 7,76%, toplinsku energiju 4,53% te plin 3,44%. Tijekom 2017. godine odgovoreno je na 159 upita potrošača pristiglih putem Centralnog informacijskog sustava zaštite potrošača. Također, odgovoreno je i na 154 upita zaprimljenih putem elektroničke pošte Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta. Vezano uz pojašnjenja pojedinih zakonskih odredbi iz područja zaštite potrošača i sigurnosti proizvoda, Vlada Republike Hrvatske ističe da Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta u svakodnevnoj komunikaciji s potrošačima i trgovcima, putem telefona i elektroničke pošte, daje savjete i pojašnjenja zakonskih odredbi. Također, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta daje savjete i rješava pritužbe potrošača prilikom prekogranične kupovine na području Europske unije, uključujući Island i Norvešku, te je tijekom 2017. godine odgovoreno na ukupno 113 pritužbi, od čega se 33 pritužbe odnose na potrošače iz

Republike Hrvatske, a 80 pritužbi se odnosi na potrošače s područja Europske unije. Također, zaprimljen je i 271 upit putem elektroničke pošte od kojih se najveći broj odnosi na davanje savjeta prilikom prekogranične kupovine roba i usluga.

U odnosu na dio teksta na stranici 123. Izvješća u kojem se, između ostaloga, navodi da za otočno stanovništvo čija domaćinstva/kućanstva nisu priključena na sustav javne vodoopskrbe niti na lokalni vodovod, nije propisana obveza jedinice lokalne samouprave da osigura vodoopskrbu, već je i nadalje jedinicama lokalne samouprave ostavljeno da same odluče kako će i po kojoj cijeni organizirati opskrbu, Vlada Republike Hrvatske ističe kako predmetni navod nije točan, budući da je odredbom članka 33. Zakona o otocima (Narodne novine, br. 34/99, 149/99, 32/02 i 33/06) propisano da: "kućanstva na otocima čiji članovi imaju prebivalište na otoku, a opskrbljuju se vodom vodonoscem ili cestovnim vozilom, plaćaju vodu do 20 m³ mjesečne, odnosno 150 m³ ukupne godišnje potrošnje po kućanstvu po cijeni koja je jednaka prosječnoj cijeni isporuke vode u matičnoj obalno-otočnoj županiji", s tim da se sredstva za podmirenje razlike u cijeni osiguravaju u državnom proračunu Republike Hrvatske (na proračunskoj aktivnosti Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije) i plaćaju, na temelju ugovora sklopljenih s Ministarstvom regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, komunalnom društvu ili jedinici lokalne samouprave koja organizira dostavu vode otočnim kućanstvima.

Vezano uz preporuku 117., Ministarstvu graditeljstva i prostornoga uređenja i Ministarstvu zaštite okoliša i energetike, da pri reformi komunalnog i vodnog sustava analiziraju komparativna iskustva o participaciji građana u upravljanju komunalnim i vodnim društvima te osmisle i predlože modele primjenjive hrvatskim prilikama, Vlada Republike Hrvatske navodi sljedeće: u nacionalnom zakonodavstvu nije primjenjiv model prema kojem bi građani participirali u upravljanju javnim isporučiteljima vodnih usluga (vodnokomunalnim društvima). Naime, sukladno Zakonu o vodama (Narodne novine, br. 153/09, 63/11, 130/11, 56/13 i 14/14), javne isporučitelje vodnih usluga mogu osnovati isključivo jedinice lokalne samouprave odnosno društva u kojem sve udjele odnosno dionice u temeljnom kapitalu imaju izravno jedinice lokalne samouprave, odnosno ustanova kojoj je jedinica lokalne samouprave osnivač. Ovakav način osnivanja javnih isporučitelja vodnih usluga sprječava svaku mogućnost privatizacije voda. Također Vlada Republike Hrvatske ističe da je komunalna infrastruktura koja se odnosi na javnu vodoopskrbu i odvodnju otpadnih voda, uključujući i pročišćavanje otpadnih voda, u nadležnosti Ministarstva zaštite okoliša i energetike, uz suradnju s jedinicama lokalne samouprave.

Vezano za preporuku 118., Ministarstvu gospodarstva, poduzetništva i obrta, da organizira kampanje radi podizanja svijesti i znanja o zaštiti potrošača vezano uz javne usluge, Vlada Republike Hrvatske smatra da je istu potrebno uputiti tijelima nadležnim za pojedine javne usluge koje su definirane člankom 24. Zakona o zaštiti potrošača (Narodne novine, broj 110/15), a ne Ministarstvu gospodarstva, poduzetništva i obrta.

3.15. REFORMA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

Vezano uz tekst Izvješća na stranicama 129. i 130. u kojem se navodi se da se Ustavom zajamčeno pravo građana na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu prvenstveno ostvaruje posredstvom predstavničkih tijela građana te da Europska povelja o lokalnoj samoupravi definira koncept lokalne samouprave kao pravo koje se provodi preko vijeća ili skupština sastavljenih od članova izabranih na slobodnim i neposrednim izborima, koja mogu imati izvršna tijela koja su im odgovorna, i u odnosu na Zakon o izmjenama i

dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (Narodne novine, broj 123/17), Vlada Republike Hrvatske napominje da ovaj Zakon ni na koji način ne zadire u odnose predstavničkog i izvršnog tijela. Naime, njihov odnos definiran je reformom iz 2009. godine kada je uveden model neposrednog izbora općinskog načelnika, gradonačelnika i župana i kada je ukinuta mogućnost da predstavničko tijelo bira i razrješava općinskog načelnika, gradonačelnika i župana. Takav model rađen je uz suradnju s Vijećem Europe i na reformi su radili stručnjaci Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Europe. Hrvatski model je pozitivno ocijenjen u izvješćima Vijeća Europe pri provedenim monitorinzima o primjeni Europske povelje o lokalnoj samoupravi, što je zasigurno najbolja garancija da je model u skladu s Europskom poveljom. Predstavničko tijelo je ustavna kategorija, a izvršno nije, stoga dok se ne dira u nadležnost predstavničkog tijela da općim i pojedinačnim aktima, tako i proračunom, provodi politiku, ne može se dovesti u pitanje model odnosa između predstavničkog tijela i izvršnog tijela. Predmetnim Zakonom ne dira se u nadležnost predstavničkog tijela, ali ni izvršnog tijela, već se upravo suprotno nastoji zaštititi predstavničko tijelo od zloupotrebe ovlaštenja koje ima izvršno tijelo (nepredlaganje ili povlačenje prijedloga proračuna) te propisuje sankcija za špekulativno korištenje procedure u sprječavanju predstavničkog tijela u donošenju temeljnog (godišnjeg) financijskog akta.

Konstatacija da „neke od predloženih mjera ugrožavaju temelje predstavničke demokracije na lokalnoj razini“, u najmanju je ruku začuđujuća. Naime, ovdje je potrebno ukazati da su odredbe Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi preispitane pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) povodom zahtjeva za ocjenu suglasnosti zakona s Ustavom, a koji je odbijen Odlukom Ustavnog suda, broj: U-I-619/2018, od 13. ožujka 2018. godine (Narodne novine, broj 28/18).

Stoga Vlada Republike Hrvatske ukazuje na stavove Ustavnog suda iznesene u toj Odluci, a među ostalim, na sljedeće: „...Ustavni sud zaključuje da je zakonodavac pri donošenju ZIDZoLPS-a/17 odnosno njegove završne odredbe (članka 34.) postupio u skladu sa stajalištem Ustavnog suda zauzetim u odluci i rješenju broj: U-I-3845/2006, U-I-5348/2012 od 23. siječnja 2013., zbog čega je ZIDZoLPS/17, kada je riječ o trajanju vakacijskog razdoblja, u suglasnosti s člankom 90. stavkom 3. Ustava.

15. Ustavni sud podsjeća da Hrvatski sabor prema članku 78. Ustava redovito zasjeda dva puta godišnje, drugi puta između 15. rujna i 15. prosinca, te je ZIDZoLPS/17 donio na sjednici održanoj 8. prosinca 2017., odnosno tjedan dana prije završetka godišnjeg zasjedanja. Također, nesporno je da je u razdoblju od 15. studenoga do 31. prosinca u tijeku postupak donošenja proračuna jedinica lokalnih odnosno područnih (regionalnih) samouprava za sljedeću proračunsku godinu, a kako je to i Vlada navela u svom očitovanju Ustavnom sudu od 8. ožujka 2018. u kojem je kao razlog za ranije stupanje na snagu ZIDZoLPS-a/17 od Ustavom određenog najkraćeg dopuštenog vakacijskog razdoblja od 8 dana navela "važnost primjene toga Zakona prije nastupanja završne faze donošenja lokalnih proračuna i sprječavanja moguće blokade predstavničkog tijela povlačenjem prijedloga proračuna od strane izvršnog tijela". Vežano uz dužinu trajanja savjetovanja o prijedlogu predmetnoga Zakona, Vlada navodi se da su sukladno Zakonu o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, 25/13 i 85/15) o nacrtu prijedloga zakona tijela javne vlasti dužna provesti savjetovanje s javnošću u pravilu u trajanju od 30 dana. U konkretnom slučaju, u postupku izrade Nacrta prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi provedeno je savjetovanje sa zainteresiranom javnošću za Obrazac prethodne procjene učinaka zakona u razdoblju od 30. kolovoza do 14. rujna 2017. godine (15

dana) te savjetovanje sa zainteresiranom javnošću za Nacrt prijedloga zakona u razdoblju od 18.rujna do 3. listopada 2017. godine (15 dana). U postupku savjetovanja za Nacrt prijedloga zakona zaprimljeno je 75 komentara, što dovoljno govori sasvim suprotno od navoda pučke pravobraniteljice o „iznimnoj kratkoći postupka pripreme zakonskog prijedloga i javne rasprave“. Pored toga Vlada Republike Hrvatske napominje da su u izradu Nacrta prijedloga zakona bili uključeni predstavnici nacionalnih udruga jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te predstavnici akademske i stručne zajednice. Vlada Republike Hrvatske smatra potrebnim napomenuti da važeći Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi jest cjelovit propis kojim se uređuje sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave te nije jasna konstatacija pučke pravobraniteljice „kako je evidentna potreba reforme rada i ovlasti tijela jedinica, ali ne parcijalnim rješenjima, već donošenjem novog, cjelovitog zakona“.

I na kraju dijela koji se odnosi na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu, uvažavajući instituciju i ovlasti pučke pravobraniteljice koja je Ustavom Republike Hrvatske utvrđena kao opunomoćenik Hrvatskoga sabora za promicanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda utvrđenih Ustavom, zakonima i međunarodnim pravnim aktima o ljudskim pravima i slobodama koje je prihvatila Republika Hrvatska, Vlada Republike Hrvatske smatra potrebnim ukazati na ovlasti Hrvatskoga sabora i Vlade Republike Hrvatske te središnjih tijela državne uprave u odnosu na zakonodavne aktivnosti i provođenje reformskih mjera, a Ustavnoga suda Republike Hrvatske u odnosu na ocjenu suglasnosti zakona s Ustavom.

3.16. FINACIJE

U odnosu na preporuku 129., Ministarstvu pravosuđa, da izradi prijedlog novog Ovršnog zakona i drugih propisa koji se primjenjuju u provedbi ovrhe, kojima će se usvojiti pravedan, jednostavan, jeftin, sustavno održiv i učinkovit model ovrhe i kojim će biti zaštićena procesna ravnoteža stranaka te dostojanstvo ovršenika, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo pravosuđa pripreme za izmjenu sada važećeg zakonskog okvira kojim se uređuje ovršni postupak započelo u rujnu 2017. godine, a u studenome 2017. godine je osnovana Radna skupina za izradu novog Ovršnog zakona čija je svrha izrada Nacrta prijedloga Ovršnog zakona. Cilj je donijeti novi Ovršni zakon radi zaštite nekretnina posebno osjetljivih skupina građana, postizanja ravnoteže između prava vjerovnika i dužnika u cilju postizanja učinkovitog i uravnoteženog sustava naplate dospjelih tražbina, smanjenja broja blokiranih građana, postizanja veće pravednosti u prisilnoj naplati tražbina uzimajući u obzir specifičnosti svakog pojedinog predmeta, ubrzanja postupaka i smanjenja troškova kako za ovrhovoditelje tako i za ovršenike, uređenja funkcija svih sudionika u postupku (javnih bilježnika, Financijske agencije, suda, poslodavaca) s ciljem pojednostavljenja postupka, njegove koncentracije i transparentnosti, smanjenja administrativnog opterećenje za poslodavce prilikom provedbe ovrhe na plaći ovršenika, uspostave jedinstvene prioritetne liste u provedbi ovrhe na novčanoj tražbini (prioritet zakonske obveze uzdržavanja u svim ovršnim postupcima).

U odnosu na preporuku 130., Ministarstvu pravosuđa, da na temelju analize učinaka Zakona o stečaju potrošača, predloži njegove izmjene i dopune, regulira pravne praznine, pojednostavi i ubrza postupak kod najugroženijih kategorija potrošača te im pruži djelotvorniju zaštitu dostojanstva, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo pravosuđa u ožujku 2018. godine osnovalo Radnu skupinu za izradu Nacrta prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stečaju potrošača kojemu je cilj u skladu s analizom učinaka Zakona o stečaju potrošača poboljšati postojeća rješenja, osigurati dovoljan broj povjerenika kao i uvesti jednostavni (ubrzani) postupak stečaja potrošača za sve potrošače

čiji su računi blokirani već više od tri godine za iznos glavnice do 20.000,00 kuna. Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stečaju potrošača upućen je u javno savjetovanje 27. travnja 2018. godine.

Vežano uz preporuku 131., Ministarstvu znanosti i obrazovanja, da u sustav odgoja i obrazovanja na svim razinama uključi program financijske i pravne pismenosti, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je jedna od međupredmetnih tema i Poduzetništvo u kojem je zastupljena financijska i pravna pismenost. Očekivanja su napisana i prilagođena dobi učenika unutar ciklusa. Nacionalni kurikulum međupredmetne teme Poduzetništvo dostupan je na linku:

https://mzo.hr/sites/default/files/dokumenti/2017/OBRAZOVANJE/NACION-KURIK/MEDUPREDMETNE-TEME/medupredmetna_tema_poduzetnistvo.pdf

Osim toga, financijska pismenost se obrađuje i u nastavnim predmetima matematike i informatike.

Takoder, u Izvješću se navodi da Ministarstvo financija nije dostavilo podatke koje je pučka pravobraniteljica zatražila dopisom Broj: P.P.R.-30-I-759/17-32 od 20. prosinca 2017. godine. Vlada Republike Hrvatske ističe kako bi zatraženi podaci, predstavljali prikaz cjelovitog rada Ministarstva financija, odnosno Vlade Republike Hrvatske u području definiranja i provođenja cjelovite fiskalne politike koja utječe na položaj svih hrvatskih građana pa time i na njihova ljudska prava u širem smislu riječi. Međutim, sve informacije tražene dopisom pučke pravobraniteljice, niti u kojem slučaju ne mogu dati odgovor na pitanje o stupnju ugroženosti ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije u Republici Hrvatskoj.

3.17. BRANITELJI

U odnosu na tekst Izvješća na stranici 139. gdje se navodi: „Broj zaprimljenih pritužbi hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji gotovo je istovjetan kao i 2016., što ukazuje kako veliki broj njih još uvijek nije uopće ili na odgovarajući način riješio svoj status.“, Vlada Republike Hrvatske napominje kako se iz broja predavki ne može zaključiti kako veliki broj hrvatskih branitelja još uvijek nije uopće ili na odgovarajući način riješio svoj status jer Ministarstvo hrvatskih branitelja nije nadležno za priznavanje statusa hrvatskog branitelja, a osim toga velik broj predavki ne odnosi se na pritužbe već na traženje tumačenja određene odredbe.

U odnosu na tekst Izvješća na istoj stranici gdje se navodi: „Godinu je obilježilo donošenje novog Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz domovinskog rata i članova njihovih obitelji.“, Vlada Republike Hrvatske ističe da je u citiranom tekstu pogrešno naveden naziv novog Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji, a u skladu s time i kratice naziva Zakona u daljnjem tekstu Izvješća.

Vežano uz navod na stranici 140. Izvješća: „Pored toga, propisi su često donošeni po hitnom postupku, bez kvalitetne javne rasprave i dostatne uključenosti branitelja, što je izazvalo nepovjerenje i sumnju da su izmjene usmjerene na ukidanje, a ne na unapređenje prava.“, Vlada Republike Hrvatske ističe kako se na Zakonu o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (Narodne novine, broj 121/17) koji je stupio na snagu 14. prosinca 2017. godine (izuzev određenih odredbi) radilo nešto više od 1,5 godine te da je na izradi Nacrta prijedloga zakona radilo 11 projektnih timova koje su većinom činili predstavnici udruga iz Domovinskog rata, a provedeno je e-savjetovanje u trajanju od 30 dana.

Vežano uz navod na istoj stranici: „Međutim, ZPHB-om nisu riješena sva otvorena pitanja, posebno što se tiče maloljetnih branitelja. Potrebno je uložiti dodatne napore kako bi se pronašao primjeren model priznanja zasluga i doprinosa u Domovinskom ratu, onih branitelja koji su u trenutku dragovoljnog stupanja u Oružane snage RH bili maloljetni. Jedan od modela je svakako i njihovo navođenje u Zakonu kao posebne kategorije branitelja, odnosno dragovoljca sukladno ostalim potrebnim uvjetima, neovisno bi li to za posljedice imalo i priznavanje određenih materijalnih i/ili drugih prava.“, Vlada Republike Hrvatske ističe kako nije točan navod da maloljetni branitelji nisu prepoznati u novom Zakonu kao posebna kategorija. Naime u članku 5. stavku 2. Zakona određeni su posebni uvjeti za priznavanja statusa dragovoljca za maloljetnike, djecu i invalide, odnosno osobe koje nisu imale obvezu sudjelovanja u pričuвному sastavu ili nisu regulirale obvezu služenja vojnog roka.

Nadalje, vezano uz navod na stranici 140. Izvješća u kojem stoji da hrvatski branitelji, pored primarnog problema zbog kojeg se obraćaju pučkoj pravobraniteljici, ističu: „da bi društvo trebalo više pozornosti posveti zaštiti vrijednosti Domovinskog rata i dostojanstva njegovih sudionika, što ne iznenađuje, s obzirom da se u javnom prostoru, nažalost, često stvara predodžba kako su branitelji uteg i problem društva.“, Vlada Republike Hrvatske smatra važnim istaknuti kako Ministarstvo hrvatskih branitelja u cilju očuvanja i zaštite digniteta hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji, što je propisano člancima 169. i 170. Zakona, provodi različite projekte, kao što su: obilježavanje obljetnica ratnih događanja i stradanja u Domovinskom ratu, sufinanciranje umjetničkih i dokumentarističkih djela o Domovinskom ratu, obilježavanje mjesta masovnih grobnica žrtava iz Domovinskog rata, sufinanciranje projekata izgradnje, postavljanja ili uređenja spomen-obilježja žrtvama stradalim u Domovinskom ratu, sufinanciranje troškova pripremljenih tečajeva za upis na visoka učilišta, rješavanje pristupačnosti objektima s invaliditetom, pružanje potpora projektima udruga iz Domovinskog rata, provedba mjera aktivne politike zapošljavanja i socijalnog uključivanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji, kao i provedba projekata sufinanciranih sredstvima EU usmjerenih poboljšanju kvalitete življenja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji. Ujedno u 2017. godini Ministarstvo je u suradnji s Državnim zavodom za statistiku objavilo i Studiju o demografskim i socioekonomskim obilježjima hrvatskih branitelja koja na sustavan i znanstveni način donosi podatke o braniteljskoj populaciji u odnosu na ukupno hrvatsko stanovništvo. O svim ovim projektima dostavljeni su podaci prilikom izrade Izvješća za pučku pravobraniteljicu za 2017. godinu.

Nadalje, vezano uz navod na istoj stranici: „Naime, prema informacijama UDU, podatke o vojnom putu od HV-a jako je teško dobiti, a postupak ponekad traje i nekoliko godina. Upravo radi toga, ZPHB-om bilo je potrebno odrediti konkretne rokove u kojima su MORH i MUP dužni dostaviti podatke za popunjavanje evidencija MHB-u, što nije učinjeno.“, Vlada Republike Hrvatske ističe da je rok za dostavu podataka iz službene evidencije već određen člankom 159. Zakona o općem upravnom postupku.

U odnosu na tekst na stranici 141. Izvješća, prema kojem upravna inspekcija i inspekcija rada nisu dovoljno ažurne, što je posebno izraženo kod natječaja za zasnivanje radnog odnosa na određeno vrijeme („dok se inspekcijom nadzorom pravomoćno utvrdi da je nekoj osobi povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju kao hrvatskom branitelju obično prođe vrijeme za koje je natječaj raspisan“), Vlada Republike Hrvatske ukazuje da je upravna inspekcija povodom svih zaprimljenih zahtjeva radi ostvarivanja prava prednosti pri zapošljavanju u 2017. godini temeljem odredbi Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz

Domovinskog rata i članova njihovih obitelji pokrenula postupke nadzora ili ustupila zahtjeve za koje nije bila nadležna inspekciji rada u zakonom propisanom roku. U predmetima za koje je bila nadležna postupala je žurno i obavijestila podnositelje predstavki o poduzetom.

Tijekom 2017. godine upravna inspekcija zaprimila je ukupno 16 zahtjeva koji su se odnosili na pravo prednosti pri zapošljavanju osoba temeljem Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Od navedenog broja pet zahtjeva odnosilo se na zapošljavanje u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u odnosu na koje je utvrđeno da nije bilo povreda prava prednosti pri zapošljavanju. Ostalih 11 zahtjeva odnosilo se na zapošljavanje u državnim tijelima i s tim u vezi pet zahtjeva dostavljeno je na nadležno postupanje drugim inspekcijama dok je u odnosu na preostalih šest zahtjeva žurno postupano i nisu utvrđene povrede prava prednosti pri zapošljavanju. Samo dva zahtjeva odnosila su se na prijam u službu na određeno vrijeme. O svim postupanjima pisano su obaviješteni podnositelji zahtjeva.

Upravna inspekcija u 2017. godini zaprimila je i dva zahtjeva radi ostvarivanja prava prednosti pri zapošljavanju temeljem Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom po kojima je također žurno postupano.

Slijedom navedenoga Vlada Republike Hrvatske smatra da se preporuka 137. koja glasi: „Upravnoj inspekciji i inspekciji rada, da provode učinkovit nadzor u postupcima utvrđivanja povrede prava prednosti pri zapošljavanju hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata,“, ne bi trebala odnositi na postupanje upravne inspekcije.

Vežano uz navod na stranici 141. Izvješća: „Osim toga, za tvrtke u većinskom vlasništvu RH i JLP(R)S još uvijek ne postoji opća, zakonom propisana obveza raspisivanja natječaja ili oglasa za popunu radnih mjesta, čime im se omogućava izbjegavanje raspisivanja natječaja. Niti odredbe ZPHB neće u potpunosti riješiti ovaj problem, jer se njime propisuje da su javne službe i ustanove kojima je osnivač RH, općina, grad, županija, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu RH i JLP(R)S te pravne osobe s javnim ovlastima, pri zapošljavanju temeljem javnog natječaja, oglasa ili u postupku zapošljavanja provedenom na drugi način, obvezne dati prednost pod jednakim uvjetima nezaposlenim ovlaštenicima ovog prava. Upravo se sintagmom „u postupku zapošljavanja provedenom na drugi način otvara mogućnost izigravanja prava prednosti.“, Vlada Republike Hrvatske ističe kako se posebnim propisom kojim se uređuju prava hrvatskih branitelja ne može odrediti način popunjavanja radnih mjesta, odnosno nametnuti obveza raspisivanja natječaja za tijela koja tu obvezu nemaju prema općim propisima. Ali, upravo zbog te činjenice Zakonom je propisano da se prednost pri zapošljavanju pod jednakim uvjetima odnosi i u postupku zapošljavanja provedenom na drugi način, kako bi se primjena ove odredbe odnosila i na slučajeve kada nema natječaja, odnosno oglasa.

Nadalje, iz Izvješća, u dijelu koji se tiče hrvatskih branitelja, najviše pozornosti je posvećeno zakonskom, odnosno normativnom uređenju pojedinih prava hrvatskih branitelja sukladno Zakonu o hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji i preporukama za njihovo moguće unaprjeđenje. S obzirom da se iz Izvješća u dijelu koji se odnosi na hrvatske branitelje može zaključiti kako bi svi hrvatski branitelji trebali imati pravo na jednokratnu novčanu pomoć, a uzimajući u obzir da Uprava za hrvatske branitelje i članove njihovih obitelji provodi postupak dodjele izvanredne jednokratne pomoći, Vlada Republike Hrvatske smatra važnim istaknuti kako u svakoj situaciji u kojoj se utvrdi da se hrvatski branitelji nalaze u teškoj socijalno-materijalnoj situaciji spomenuta se pomoć u izvanrednom postupku

odobrava, neovisno o broju dana sudjelovanja u borbenom sektoru. Navedeno je prepoznato i definirano u novom Zakonu o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji. Također, Vlada Republike Hrvatske ističe da hrvatski branitelji mogu koristiti i prava drugih institucija ili jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave ukoliko se nađu u nekoj od situacija koja zahtjeva olakšavanje teškog socijalno-materijalnog položaja.

3.18. CIVILNE ŽRTVE RATA

U uvodnom dijelu ovog poglavlja, naveden je citat, čiji je sadržaj već poznat Vladi Republike Hrvatske s obzirom na činjenicu kako je Ministarstvo hrvatskih branitelja u postupanju po navedenom slučaju nestale osobe u više navrata komunicirala s obitelji te nestale osobe što može potkrijepiti i dopisima koje je zaprimala i na koje je ažurno odgovarala. Slijedom toga Vlada Republike Hrvatske smatra neopravdanim u predmetnom Izvješću navoditi citat, koji nije prethodno provjeren s Ministarstvom hrvatskih branitelja, a čiji je sadržaj negativnog predznaka za cjelokupni sustav traženja nestalih osoba. Osobitim problemom Vlada Republike Hrvatske smatra korištenje navedenoga citata kao ilustracije stanja u ovom području, prouzrokuju dodatne patnje obiteljima nestalih osoba koje svakodnevno strepe nad rasvjetljavanjem sudbine svojih nestalih članova.

U odnosu na tekst na stranici 143. Izvješća u kojem se navodi kako: „MHB nije postupilo po preporuci pučke pravobraniteljice iz Izvješća za 2016. godinu o potrebi izrade Zakona o pravima civilnih žrtava rata i njegovog upućivanja u javnu raspravu.“, Vlada Republike Hrvatske napominje da Ministarstvo hrvatskih branitelja radi na izradi navedenoga Zakona te se očekuje završetak istog do kraja 2018. godine.

Vezano uz navedeno, a vodeći se načelom verifikacije podataka, Vlada Republike Hrvatske skreće pažnju na rečenicu na 144. stranici Izvješća koja glasi: „Polazeći od navedenih Smjernica, koje u osnovi podrazumijevaju pružanje pomoći tužiteljima u radu na aktualnim predmetima, razmjenu iskustava, podataka za podršku svjedocima, kao i razmjenu informacija korisnih za traganje nestalih osoba, pod okriljem UNDP-a osmišljen je i realiziran projekt s ciljem dodatnog unapređenja regionalne suradnje između tužiteljskih ureda i komisija koje se bave traganjem za nestalim osobama za vrijeme Domovinskog rata.“.

U odnosu na preporuku 139., Ministarstvu hrvatskih branitelja, Ministarstvu pravosuđa i DORH-u, da intenziviraju suradnju s drugim državama i pravosudnim tijelima u rješavanju pitanja nestalih osoba te u odnosu na sugestije navedene na 144. stranici Izvješća koje glase: „...S obzirom na to, nužno je pojačati napore za konačnim rješavanjem svih ovih slučajeva. ... Međutim, unatoč svim naporima i inicijativama, za sada nema većeg napretka u procesuiranju ratnih zločina i unapređenju potrage za nestalim osobama pa je nužno da institucije poduzmu mjere kako bi se osigurao neselektivni progon svih počinitelja zločina“, Vlada Republike Hrvatske ističe da su tijekom procesa rasvjetljavanja sudbine osoba nestalih tijekom Domovinskog rata, u 2017. godini poduzeti krajnji naponi u potrazi za nestalim osobama što potkrepljuju sljedeći pokazatelji:

- iz svih raspoloživih izvora, prikupljena su i obrađena saznanja o 46 mogućih mjesta prikrivenih masovnih i pojedinačnih grobnica iz Domovinskog rata
- provedeno je cjelovito terensko istraživanje, uključujući probna iskapanja na 34 lokacije pri čemu su pronađeni i ekshumirani posmrtni ostaci 53 osobe
- proveden je terenski izvid daljnjih 86 mikro-lokacija za koje je u tijeku analitička i operativna obrada kako bi iste bile pripremljene za provedbu probnih iskapanja, pri čemu je

potrebno posebno istaknuti sustavno terensko istraživanje na Ovčari kojim je do sada pretraženo 317.362 m² zemljišta uz pomoć geo-radara i bioloških detektora

- organizirano je sedam identifikacija prilikom kojih su završno identificirani posmrtni ostaci 28 osoba, a dodatno su posmrtni ostaci šest osoba ekshumiranih na području Republike Hrvatske predani nadležnim tijelima njihovih matičnih država, te je provedena i revizija stanja svih neidentificiranih posmrtnih ostataka u Republici Hrvatskoj

- organizirana je pogrebna skrb za 59 identificiranih osoba.

U svrhu unaprjeđenja metodologije rada, Ministarstvo hrvatskih branitelja je u 2017. godini proširilo Sporazum s Ministarstvom obrane u koji je uz Zapovjedništvo za potporu, uključen i tim Gardijske oklopno-mehanizirane brigade angažiran na pretrazi terena. Uz navedeno, dopunjena je i modernizirana oprema koja se koristi u otkrivanju prikrivenih grobnica – nakon nabavke bespilotne letjelice (2016.), u 2017. godini nabavljen je najsuvremeniji geo-radar te je obnovljen dio računalne opreme. Također, zaključeni su ugovori sa specijaliziranim udrugama/organizacijama: udrugom S.PAS (cadaver psi), speleološkim društvom „Špiljar“ specijaliziranim za pretragu speleoloških objekata, te Hrvatskim Crvenim križem za potrebe pretrage bunara.

Nadalje, u 2017. godini Ministarstvo hrvatskih branitelja osiguralo je sljedeće preduvjete za unaprjeđenje međudržavne i međunarodne suradnje:

- sklopljen je Protokol o suradnji između Vlade Republike Hrvatske i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine u traženju nestalih osoba (Sarajevo, 7. srpnja 2017. godine)

- sklopljen je Protokol o suradnji između Povjerenstva Vlade Republike Hrvatske za zatočene i nestale i Komisije za nestale osobe Vlade Crne Gore (Zagreb, 22. prosinca 2017. godine)

- potpisan je Sporazum s Međunarodnom komisijom za nestale osobe o uspostavljanju i održavanju Baze podataka aktivnih slučajeva osoba nestalih uslijed oružanih sukoba u bivšoj Jugoslaviji (Sarajevo, 31. siječnja 2017. godine), čemu je potporu dao Savez udruga obitelji zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja.

Kako je iz navedenoga razvidno, Ministarstvo hrvatskih branitelja je poduzelo i poduzima aktivnosti radi unaprjeđenja rješavanja slučajeva nestalih osoba, u svim područjima. Međutim, ključnu prepreku učinkovitijem rješavanju slučajeva osoba nestalih 1991./92. godine u veliko-srpskoj oružanoj agresiji na Republiku Hrvatsku predstavlja nesuradnja Republike Srbije u rješavanju otvorenih pitanja i zahtjeva Republike Hrvatske. Stoga je pitanje nestalih osoba najistaknutije otvoreno pitanje u bilateralnim odnosima između Republike Hrvatske i Republike Srbije.

U odnosu na preporuku 140., Ministarstvu pravosuđa, da izradi Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obnovi, kojim bi se kroz primjeren i brz postupak nadoknadila šteta nastala uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija, Vlada Republike Hrvatske napominje da Ministarstvo pravosuđa nije nadležno za upravno područje obnove i stambenog zbrinjavanja te stoga ne može biti stručni nositelj izrade Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obnovi.

Odgovornost za štetu počinjenu aktima terora i drugim aktima nasilja poduzetim s ciljem teškog narušavanja javnog reda zastrašivanjem i izazivanjem osjećaja nesigurnosti građana te uslijed demonstracija i dugih oblika masovnog izražavanja raspoloženja na javnim mjestima uređena je posebnim zakonom – Zakonom o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija (Narodne novine, broj

117/03; u daljnjem tekstu: ZOŠTA). Pri uređivanju navedene odgovornosti ZOŠTA polazi od osnovnih načela normativnog uređenja te materije koja proizlaze iz relevantnih međunarodnih dokumenata, primjerice Deklaracije Ujedinjenih naroda o osnovnim načelima sudbenosti prema žrtvama zločina i zloporabe vlasti, prihvaćene od Glavne skupštine Ujedinjenih naroda rezolucijom 40/34., od 29. studenoga 1985. godine (Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power) i Europske konvencije o naknadi štete žrtvama kaznenih djela nasilja Vijeća Europe od 24. studenoga 1983. godine (European Convention on the Compensation of Victims of Violent Crimes). Navedeni relevantni međunarodni dokumenti ne obvezuju državu na naknadu štete na imovini te dozvoljavaju propisivanje ograničenja odštetne odgovornosti u pogledu obujma šteta koje se nadoknađuju te kvantitativnog ograničenja visine naknade štete. Hoće li popravljati štetu na imovini uzrokovanu terorističkim aktom, na koji način i u kojem opsegu odlučuje država u skladu sa svojim mogućnostima. Slijedom navedenoga, zakonodavac se opredijelio za rješenje propisano člankom 8. ZOŠTA prema kojem se materijalne štete nastale uslijed terorističkih akata nadoknađuju na teritoriju cijele Republike Hrvatske u obliku obnove oštećenih ili uništenih materijalnih dobara sukladno Zakonu o obnovi. Pri upućivanju na Zakon o obnovi cilj zakonodavca bio je da osobe kojima je šteta na objektima nastala uslijed terorističkih akata imaju prava propisana Zakonom o obnovi i da ih ostvaruju pod uvjetima koji su tim Zakonom propisani i za druge osobe na koje se primjenjuje Zakon o obnovi. Vlada Republike Hrvatske smatra da nije opravdano da osobe kojima je šteta nastala uslijed terorističkih akata, a koje nisu mogle ostvariti prava propisana Zakonom o obnovi jer nisu ispunjavale uvjete propisane tim Zakonom, izdvajaju i da se njihova prava uređuju na drugačiji način od uređenja koje se primjenjuje na ostale osobe, a koje također nisu mogle ostvariti prava propisana tim Zakonom zbog neispunjavanja propisanih uvjeta. Budući da je odgovornost za štetu nastalu uslijed terorističkih akata već uređena posebnim propisom (ZOŠTA) Vlada Republike Hrvatske smatra da uređenje iste materije u drugom propisu (Zakonu o obnovi) nije potrebno niti opravdano.

3.19. ZDRAVLJE I 3.20. DISKRIMINACIJA U PODRUČJU ZDRAVLJA

U odnosu na niz komentara i kritika na postojeći zdravstveni sustav, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (u daljnjem tekstu: Zavod), prateći sadržaj izlaganja navedenih poglavlja, ističe kako navodi koji se odnose na neučinkovitost poduzetih mjera za smanjenje listi čekanja, posebice u odnosu na ugovaranje dodatnih dijagnostičko-terapijskih postupaka s ciljem smanjenja listi čekanja, ne uzimaju u obzir i okolnost da postojanje lista čekanja kao takvih, ne znače primarno i poteškoće u ostvarivanju prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja već je ista znak reguliranog kontinuiteta pružanja zdravstvenih usluga i transparentnosti poslovanja. Veliki broj osiguranih osoba koji se nalazi na listama čekanja za pojedini dijagnostički ili terapijski postupak uvjetovan je potrebom praćenja bolesti i zdravstvenog stanja u određenom vremenskom periodu te je njihov termin na određeni medicinski postupak upravo uvjetovan protekom konkretnog vremenskog perioda i stoga primjeren i pravovremen bez obzira što statistički povećava „broj dana čekanja“ na listi čekanja. Zavod u suradnji s Ministarstvom zdravstva prati stanje te u skladu s provedbenim propisima, kada se za to utvrdi opravdana potreba, prema uputi Ministarstva zdravstva raspisuje natječaj za „smanjenje listi čekanja“ za pojedini oblik zdravstvene zaštite. Vlada Republike Hrvatske napominje da su ugovorne zdravstvene ustanove, u skladu s ugovorom utvrđenim obvezama te medicinskom doktrinom, obvezne zbrinuti akutna i životno ugrožavajuća stanja odmah, odnosno da je najdulje medicinski prihvatljivo vrijeme čekanja za zdravstvene postupke u vezi maligne i hematološke bolesti i predtransplantacijske obrade do četiri tjedna, osim kada se radi o prethodno spomenutom medicinski uvjetovanom terminu.

Vlada Republike Hrvatske uočava da se kroz poglavlja koja se odnose na zdravstveni sustav, izostavljaju bitni dionici istog, poput jedinica regionalne (područne) samouprave, čime se nameće zaključak da cjelovit uvid u problematiku zdravstvenog sustava ipak nedostaje. Naime, jedinice regionalne (područne) samouprave kao osnivači javnih zdravstvenih ustanova nadležne su za organizaciju provođenja zdravstvene zaštite na području svoje mjerodavnosti, za nabavku nove te obnavljanje i popravak dotrajale opreme, kao i edukaciju zdravstvenih kadrova s ciljem pružanja sveobuhvatne i dostatne zdravstvene zaštite svojoj populaciji, što se u predmetnom Izvješću niti ne spominje.

Nadalje, navodi se kroz opisane primjere i dane zaključke da kontrola Zavoda nad ugovornim pružateljima zdravstvene zaštite ne obuhvaća i kontrolu provedbe izrečenih mjera i danih preporuka za korekciju rada i korektno pružanje zdravstvene zaštite osiguranim osobama Zavoda. Navedeno nije točno s obzirom da su mjerodavne službe Direkcije Zavoda, te regionalnih ureda Zavoda u obvezi uvijek kontrolirati provedbu istih. Naime, i u Planu i programu provođenja redovnih nadzornih i kontrolnih poslova za tekuću godinu, ugrađena je i obveza provođenja djelomičnih (ciljanih) kontrola pri svim ugovornim subjektima kod kojih su u prethodnoj godini provedene cjelovite kontrole izvršavanja ugovornih obaveza, s ciljem provjere da li su prethodno utvrđene nepravilnosti ispravljene, odnosno eventualno uočene slabosti i nedostaci otklonjeni.

U dijelu koji se odnosi na realizaciju prava osiguranih osoba na lijekove, između ostaloga, spominje se zamjena originalnog lijeka generičkim, jeftinijim lijekom: „koji nerijetko nije toliko učinkovit, a čime sustav na prvo mjesto stavlja uštede, na štetu ljudskog zdravlja“. S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske navodi da se lijekovi na osnovnoj listi i dopunskoj listi lijekova Zavoda uvrštavaju temeljem prijedloga nositelja odobrenja, a prema odredbama i propisanim postupcima i mjerilima iz važećih Pravilnika o mjerilima za stavljanje lijekova na osnovnu i dopunsku listu lijekova Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (Narodne novine, br. 80/13 i 12/14) i Pravilnika o mjerilima i načinu određivanja cijena lijekova na veliko i o načinu izvješćivanja o cijenama na veliko (Narodne novine, br. 83/13, 12/14, 69/14, 22/15 i 84/15) po točno utvrđenoj proceduri.

U skladu s mišljenjem Hrvatske agencije za lijekove i medicinske proizvode, svaki generički lijek sadrži iste djelatne tvari, u istoj količini kao izvorni lijek te dolazi u istom obliku kao izvorni lijek. Iako generički lijek ima različiti naziv u odnosu na izvorni lijek, sigurnost i djelotvornost generičkog i izvornog lijeka moraju biti i jesu jednake.

Glede navoda da: „iako u sklopu Centralnog zdravstvenog informacijskog sustava Republike Hrvatske (CEZIH), Zavod raspolaže osobnim podacima i onima o radno-pravnom statusu i zanimanju osiguranih osoba, niti ove godine nije dostupan podatak o radnom statusu, razini obrazovanja i dobi 567 osiguranih osoba koje su upućene na liječenje u inozemstvo na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja“, Vlada Republike Hrvatske ističe da traženi podaci nisu relevantni pri provođenju upravnih postupaka u okviru kojih Zavod donosi rješenje o upućivanju na liječenje u inozemstvo, niti se isti provjeravaju, odnosno na bilo koji način utječu na ishod postupka. Prilikom odlučivanja o svakom zahtjevu mjerodavna je isključivo činjenica da li je podnositelj zahtjeva osigurana osoba Zavoda, kojoj se na načelima uzajamnosti, solidarnosti i jednakosti, a isključivo ovisno o zdravstvenom stanju i medicinskim indikacijama odobrava liječenje u inozemstvu, postupajući pritom u okviru i temeljem odredaba Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (Narodne novine, br. 80/13 i 137/13) i Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu korištenja prekogranične

zdravstvene zaštite (Narodne novine, br. 160/13, 11/15, 16/15 i 113/16), koji su temelj za donošenje predmetnih odluka Zavoda, te propisuju koje su materijalne i procesne pretpostavke nužne da bi se pojedino liječenje moglo ostvariti na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja, pri čemu podaci o radno pravnom statusu, razini obrazovanja i dobi nemaju nikakvu ulogu na donošenje konkretne odluke. Upravo iz navedenoga razloga, podaci o odobrenom pravu na liječenje u inozemstvu i podaci o radnom statusu ili razini obrazovanja, dobi, stručnoj spremi i slično, u okviru upravnog postupka odobravanja liječenja u inozemstvu se ne evidentiraju.

Također, na stranici 146. netočan je navod da zdravstveni sustav u 2017. godini nije donio pozitivne pomake u osiguranju kvalitete i dostupnosti zdravstvene zaštite te da je Republika Hrvatska ostala uskraćena za reformu zdravstvenog sustava. Vlada Republike Hrvatske navodi da se tijekom 2017. godine značajno ulagalo u zdravstvenu infrastrukturu i nabavu medicinske opreme, uvele su se nove metode dijagnostike i liječenja u skladu sa suvremenom medicinskom doktrinom, otvoreni su novi bolnički odjeli, dnevne bolnice i specijalističke ordinacije u bolnicama. Time se stanovništvu Republike Hrvatske omogućuje liječenje prema svjetski priznatim kliničkim smjernicama primjenom najsuvremenijih medicinskih postupaka. Nadalje, poduzeto je niz aktivnosti vezanih uz smanjivanje dugova racionalizacijom poslovanja, provedena je pojačana kontrola rashoda, spajanje bolnica, izgradnja dnevnih bolnica, a u narednom se razdoblju planira poboljšanje pristupa bolničkoj zdravstvenoj zaštiti povećanjem kapaciteta dnevne bolnice i jednodnevne kirurgije te daljnja funkcionalna integracija bolnica, odnosno povezivanjem djelatnosti u bolnicama, kao i povećanje broja pruženih zdravstvenih usluga kroz specijalističko konzilijarnu zdravstvenu zaštitu. Također je netočna konstatacija pučke pravobraniteljice kako se nisu provodile reformske mjere u zdravstvu, budući da je tijekom 2017. godine nastavljena provedba ranije započetih reformskih mjera usmjerenih povećanoj učinkovitosti i održivosti zdravstvenog sustava u Republici Hrvatskoj. Posebno Vlada Republike Hrvatske navodi kako je UN-ov izvjestitelj prilikom posjete Republici Hrvatskoj u 2016. godini izrazio svoje pozitivno mišljenje o hrvatskom zdravstvenom sustavu te podržao nastojanja svih dionika u sustavu zdravstva u nastavku provedbe reformskih mjera.

U Izvješću na stranici 147. vezano uz preporuku za donošenje Pravilnika o osiguranju medicinski prihvatljivog vremena za ostvarivanje mjera zdravstvene zaštite, Vlada Republike Hrvatske podsjeća da je pučka pravobraniteljica već obaviještena da je donošenje navedenoga Pravilnika predviđeno, sukladno Akcijskom planu za provedbu Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije 2017.-2019. godine, do kraja 2018. godine.

U dijelu koji se odnosi na Pilot projekt „e-naručivanje –prioritetno naručivanje“ Vlada Republike Hrvatske smatra da nije prepoznata svrha i prava vrijednost tog pilot projekta iako je pučka pravobraniteljica detaljnije o istom izviještena odgovarajući na postavljena pitanja, a vezano uz liste čekanja. Također je izviještena da je od 1. prosinca 2017. godine započela implementacija na nacionalnoj razini, te da je do 28. siječnja 2018. godine uključena 21 akutna bolnica. Prikazani su rezultati iz evaluacije pilot projekta koji apsolutno opravdavaju implementaciju na nacionalnoj razini i koja je u tijeku. Cilj projekta - osiguravanje prioritetne obrade pacijenata (dijagnostika i liječenje) za dijagnoze i stanja koja ne trpe odgodu i čekanje na redovnim listama čekanja, a nisu hitna stanja, ali su stanja i bolesti koje je potrebno čim prije obraditi i pravovremeno započeti liječiti, je postignut.

Vezano uz podatke na stranici 148. Izvješća, u dijelu koji se odnosi na uspostavu sustava palijativne skrbi, a vezano uz zadnje izmjene Mreže javne zdravstvene službe (Narodne novine, broj 20/18) Vlada Republike Hrvatske konstatira da je navod o broju mobilnih palijativnih timova netočan. Izmjenama Mreže javne zdravstvene službe iz 2015. godine definiran je broj koordinatora za palijativnu skrb (ukupno 47), a ispod tablice se nalaze fusnote koje glase „*Uz svakog koordinatora može se organizirati po jedan mobilni palijativni tim“ i „**Zbog posebnih dodatnih potreba koje uvjetuju ruralna područja, otoci, i sl. može se dodatno osigurati još jedan koordinator.“. U Izmjenama Mreže javne zdravstvene službe iz ožujka 2018. godine broj koordinatora je povećan na 52, a fusnote označene jednom * i dvije ** se nisu brisale ni mijenjale tako da se broj mobilnih timova povećava paralelno uz koordinate.

Navod da je kvaliteta zdravstvene zaštite narušena odlaskom zdravstvenih radnika u inozemstvo nije točan. Naime, Ministarstvo zdravstva kontinuirano izdaje suglasnosti za zapošljavanje zdravstvenih radnika na ispražnjena radna mjesta. Zdravstvene ustanove kontinuirano zapošljavaju zdravstvene radnike koji su potrebni za ncsmetano pružanje zdravstvene zaštite. Osim toga, Vlada Republike Hrvatske ističe da je mobilnost radnika, uključujući i zdravstvenih radnika, jedna je od temeljnih sloboda Europske unije. Pristupanjem Europskoj uniji Republika Hrvatska susreće se s odljevom radnika kao i druge države članice nakon pristupanja.

Na stranici 152. vezano za navedene tvrdnje za očekivano trajanje života i preventivne preglede, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je temeljem Zakona o službenoj statistici (Narodne novine, br. 103/03, 75/09, 59/12 i 12/13) i Programa statističkih aktivnosti, Hrvatski zavod za javno zdravstvo (u daljnjem tekstu: HZJZ) nositelj službene nacionalne zdravstvene statistike. U skladu s time podaci koje publicira HZJZ su jedini relevantni za područje zdravstvene statistike. U Hrvatskom zdravstveno statističkom ljetopisu (podaci za 2016. godinu https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2018/03/Ljetopis_2016_IX.pdf), na stranici 33. tablici 6. nalaze se podaci o očekivanom trajanju života pri rođenju. Podaci govore, upravo suprotno onome što se navodi u predmetnom Izvješću. Očekivano trajanje života po rođenju raste i iznosi 78,1 godinu. Prema standardiziranoj stopi smrtnosti od kardiovaskularnih bolesti, u usporedbi s prosjekom za zemlje Europske unije, Hrvatska ima višu stopu smrtnosti (EU 189/100.000), slično zemljama kao što je Slovačka, Poljska i Češka. Međutim Vlada Republike Hrvatske naglašava, od kada se prati ova statistika od 1985. godine za Republiku Hrvatsku, stope smrtnosti su stalno više u odnosu na ostale europske zemlje, ali zadnjih 15-tak godina stope smrtnosti u Republici Hrvatskoj pokazuju kontinuirani trend opadanja, otprilike 40% u razdoblju od 2000. do 2015. godine.

Vezano za broj preventivnih pregleda u Gradu Zagrebu u Izvješću se navode podaci koji nisu u skladu s metodologijom koju koristi službeni nositelj nacionalne zdravstvene statistike. HZJZ je, zbog izrazito lošeg obuhvata podataka papirnatih izvješća o provedbi preventivnih pregleda u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, ukinuo to istraživanje u Godišnjem provedbenom planu statističkih aktivnosti (Narodne novine, broj 63/17), te razvija metodologiju prikaza preventivnih pregleda na osnovu podataka iz Centralnog zdravstvenog informacijskog sustava Republike Hrvatske. Kako je HZJZ dobio pristup tim podacima tek unutar dvije godine, potrebno je određeno vrijeme da se u cijelosti razvije navedena metodologija, koja će tada biti i uvrštena, kao istraživanje, u navedeni Godišnji provedbeni plan. Napravljene su prve preliminarne analize tog izvora i rezultati govore da je u Gradu Zagrebu izvršeno u 2016. godini 102.437 preventivnih pregleda, koji su zabilježeni u preventivnim panelima.

Na stranici 153. Izvješća pučka pravobraniteljica navodi da su dugačke liste čekanja rezultat i slabe opremljenosti zdravstvenih ustanova dijagnostičkim uređajima, međutim Ministarstvo zdravstva je i tijekom 2017. godine sudjelovalo u nabavi nove opreme u cilju zamjene dotrajalih uređaja i nabave nove opreme zbog uvođenja novih postupaka u zdravstvenim ustanovama. Liste čekanja za pojedine bolničke usluge postoje i u drugim državama Europske unije te nisu specifične samo za Republiku Hrvatsku. Liste čekanja su dijelom i rezultat povećane potrebe, odnosno potražnje za zdravstvenim uslugama kao posljedice starenja stanovništva i povećanog broja oboljelih od kroničnih degenerativnih i malignih bolesti u Republici Hrvatskoj.

Vezano uz navod o javnom izlaganju temperaturnih listi u bolnicama Vlada Republike Hrvatske ističe da u većini bolnica temperaturne liste nisu javno izložene te da Ministarstvo zdravstva provodi nužne aktivnosti kako bi se u svim zdravstvenim ustanovama u potpunosti poštivala prava pacijenata.

3.21 OBRAZOVANJE

U odnosu na tekst na stranici 156. Izvješća gdje se navodi kako zbog zakonske neusklađenosti magistri medicinsko-laboratorijske djelatnosti ne mogu obavljati pripravnički staž niti položiti stručni ispit te se ne mogu zaposliti u sustavu zdravstva, Vlada Republike Hrvatske ističe kako magistri medicinsko-laboratorijske dijagnostike nisu regulirana profesija u sustavu zdravstva, te stoga u zdravstvenom sustavu Republike Hrvatske nema propisanih radnih mjesta za magistre medicinsko-laboratorijske dijagnostike. Sveučilišta u Osijeku i Rijeci otvorila su studije bez prethodne koordinacije s regulacijskim tijelom za profesije u zdravstvu te bez prethodne provjere potreba i propisa u zdravstvu. U državama Europske unije profesija laboratorijske djelatnosti provodi na razini prvostupnika sa završenim stručnim studijem u Belgiji, Bugarskoj, Danskoj, Finskoj, Francuskoj, Grčkoj i Islandu, a na razini srednjeg strukovnog obrazovanja u Saveznoj Republici Njemačkoj. Republika Austrija, Češka Republika i Republika Hrvatska imaju propisane dvije obrazovne razine srednjoškolsku i prvostupnika, s različitim ovlastima i opsegom posla, obuhvaćene Zakonom o djelatnostima u zdravstvu (Narodne novine, broj 87/09) te je taj Zakon usklađen s regulacijom stručnjaka u laboratoriju u Europskoj uniji. Magistri medicinsko-laboratorijske dijagnostike koji su prethodno završili preddiplomski studij medicinsko-laboratorijske dijagnostike mogu odraditi pripravnički staž i položiti stručni ispit kao prvostupnici medicinsko-laboratorijske dijagnostike te se mogu zaposliti u sustavu zdravstva. Kao magistri medicinsko-laboratorijske dijagnostike mogu se zaposliti kao nastavnici na preddiplomskom studiju i u srednjim strukovnim školama iz područja laboratorijske dijagnostike.

U odnosu na tekst na stranici 157. Izvješća u kojem je navedeno sljedeće: „U okviru Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije te kurikularne reforme, u 2017. nije ostvaren značajniji napredak. Problemi u formiranju radnih tijela za posljedicu su imali usporavanje izrade provedbenih dokumenata.“, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako su u listopadu i studenome 2017. godine Radne skupine prema prijedlozima s javne rasprave doradivale dokumente, a odgovori na priloge objavljeni su na e-savjetovanju. U studenome i prosincu 2017. godine dokumenti su objavljeni na web stranicama Ministarstva znanosti i obrazovanja iz čega je razvidno da je ostvaren napredak te da se radilo na kurikularnim dokumentima. Također, Vlada Republike Hrvatske smatra da nisu točni navodi koji se odnose na favoriziranje pojedinih nastavnih predmeta. Naime, eksperimentalna provedba kurikularne reforme kreće u školskoj godini 2018./2019. u 1. i 5. razredu osnovne škole u svim

predmetima, u 7. razredu osnovne škole u predmetima: kemija, fizika i biologija te 1. razredu gimnazije u svim predmetima i 1. razredima četverogodišnjih strukovnih škola u općeobrazovnim predmetima. Iz navedenoga je vidljivo da nema favoriziranja predmeta već da se pripremaju svi predmeti jednakim intenzitetom, odnosno sukladno zadanom hodogramu. Predmeti iz tzv. STEM područja (biologija, kemija, fizika, matematika) nisu favorizirani u odnosu na društvene predmete. Razlog uvođenja eksperimentalne provedbe u nastavnim predmetima: kemija, fizika i biologija u 7. razredu je taj što se navedeni predmeti počinju poučavati u 7. razredu po prvi puta. Kurikularni dokumenti su rađeni prema postojećoj satnici za svaki razred i niti jedan predmet nije diskriminiran. Dojam u javnosti o favoriziranju ovih predmeta je možda zbog nekih drugih projekata koje provode druge institucije (agencije), npr. pilot projekt e-škole. Tu je dana prednost STEM predmetima, utoliko što su prvo za te predmete napravljeni digitalni obrazovni sadržaji. Važeći planovi i programi iz predmeta Informatika izuzetno su zastarjeli te je bilo važno što prije krenuti s novim kurikulumom tog predmeta koji je usklađen s današnjim potrebama razvoja digitalnih kompetencija učenika te je isti i donesen Odlukom o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Informatike za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, broj 22/18) i od školske godine 2018./2019. se kreće s primjenom sukladno važećoj Odluci.

Vežano uz preporuku 151., Ministarstvu znanosti i obrazovanja, da donese Pravilnik o priznavanju i vrednovanju neformalnog i informalnog učenja, Vlada Republike Hrvatske napominje kako je Nacionalno vijeće za razvoj ljudskih potencijala, strateško tijelo za razvoj i primjenu Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira, radilo u 2017. i 2018. godini na Preporukama za strateški razvoj priznavanja i vrednovanja prethodnoga učenja i na Prijedlogu pravilnika o vrednovanju i priznavanju prethodnog učenja. Usvojeni dokumenti Nacionalnog vijeća za razvoj ljudskih potencijala bit će podloga za donošenje Pravilnika o vrednovanju i priznavanju prethodnog učenja.

Vežano uz preporuku 152., Ministarstvu zdravstva, da izradi prijedlog potrebnih izmjena Zakona o djelatnostima u zdravstvu, Vlada Republike Hrvatske ističe se da je resorno ministarstvo, Ministarstvo zdravstva, a ne sveučilište, regulacijsko tijelo za profesije u zdravstvu odnosno nadležno za planiranje i upravljanje ljudskim resursima u sektoru zdravstva. Obveza je sveučilišta djelovati unutar zakonskih okvira, što uključuje u konkretnom slučaju poštivanje odredbi Zakona o djelatnostima u zdravstvu. Navod da se prvostupnicima medicinsko-laboratorijske dijagnostike priznaje samo srednjoškolska razina je u potpunosti netočan.

Vežano uz preporuku 154., Vladi RH i Ministarstvu znanosti i obrazovanja, da ubrzaju provedbu obrazovne i kurikularne reforme usklađene sa Strategijom obrazovanja, znanosti i tehnologije, Vlada Republike Hrvatske napominje kako kurikularna reforma ide po predviđenom planu i priprema kurikularnih dokumenata, kao i edukacija svih učitelja i nastavnika te stručnih suradnika i ravnatelja će biti odrađena na vrijeme kako bi eksperimentalna primjena kurikularne reforme krenula od školske godine 2018./2019.

3.22. DISKRIMINACIJA U PODRUČJU I TEMELJEM OBRAZOVANJA

Na stranici 163. Izvješća je kao loš primjer Pravilnika o unutarnjem redu pučka pravobraniteljica istakla Državnu geodetsku upravu, koja je: „promijenila stručne uvjete za radno mjesto ovlaštenog katastarskog referenta, koje su ranije mogle obavljati i druge osobe tehničke struke, no nakon donošenja novog Pravilnika, to više ne mogu“. Također se ističe da iz navoda proizlazi da službenici Državne geodetske uprave, koji su ranije mogli obavljati

poslove ovlaštenih katastarskih referenata (SSS ili VŠS), to više ne mogu obzirom su promijenjeni uvjeti za radna mjesta temeljem novog Pravilnika Državne geodetske uprave. Vezano uz navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Pravilnikom o unutarnjem redu iz 2017. godine proširen krug službenika koji mogu obavljati navedene poslove, a službenici koji su do sada obavljali poslove ovlaštenih katastarskih referenta i dalje nastavljaju obavljati te poslove, a iste poslove ovlaštenih katastarskih referenata obavljaju i službenici druge društvene struke. Naime, Pravilnikom o unutarnjem redu iz 2012. godine, te njegovim izmjenama i dopunama, uvjeti koji se odnose na odgovarajuću struku za radna mjesta ovlaštenih katastarskih referenata bili su upravne ili geodetske struke, a Pravilnikom o unutarnjem redu iz 2017. godine prošireni su i na društvenu struku. Svi službenici koji su ispunjavali uvjete za raspored na radno mjesto ovlaštenih katastarskih referenata do sada, ispunjavaju ih i nadalje, te Vlada Republike Hrvatske smatra da navedenom izmjenom uvjeta takvi službenici nisu diskriminirani, već upravo suprotno. Naime, propisani uvjeti za ovlaštenog katastarskog referenta su rezultat provedenih analiza potreba stručnog znanja za obavljanje poslova propisanih Uredbom o klasifikaciji radnih mjesta u državnoj službi, a koji odgovaraju i potrebama službe, odnosno osiguravaju učinkovito obavljanje poslova iz djelokruga rada ustrojstvenih jedinica u Državnoj geodetskoj upravi u koje su službenici raspoređeni.

Vezano uz preporuku 156., Ministarstvu znanosti i obrazovanja, Agenciji za mobilnost i programe EU i Sveučilištima, da studentima osiguraju priznavanje ECTS bodova stečenih tijekom korištenja Erasmus+ Programa, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo znanosti i obrazovanja svjesno problema priznavanja ECTS bodova stečenih tijekom mobilnosti te je i u Strategiji obrazovanja, znanosti i tehnologije (Narodne novine, broj 124/14) predviđena mjera koja se odnosi na uklanjanje prepreka mobilnosti na visokim učilištima vezano uz priznavanje ECTS bodova ostvarenih putem mobilnosti. Nadalje, Ministarstvo znanosti i obrazovanja je provelo mapiranje akata kojima visoka učilišta propisuju postupak priznavanja ECTS bodova stečenih tijekom međunarodne mobilnosti te je, uvažavajući autonomiju sveučilišta, na sastancima s prorektorima ukazalo na važnost usklađivanja tih akata s Vodičem za korisnike ECTS bodova kojeg je objavila Europska komisija 2015. godine.

Vezano uz preporuku 153., Ministarstvu financija, da izradi prijedlog potrebnih izmjena Zakona o porezu na dohodak i izradi Pravilnik o porezu na dohodak kako bi se Erasmus+ potpore uvrstile u kategoriju prihoda koji se ne uzimaju u obzir prilikom utvrđivanja prava na osobni odbitak, neovisno o iznosu isplaćene Vlada Republike Hrvatske navodi kako je tijekom 2016. godine provedena dubinska analiza poreznog sustava Republike Hrvatske, nakon koje je provedena sveobuhvatna porezna reforma. U navedenoj analizi, između ostaloga, analizirani su i svi oblici te vrste neoporezivih primitaka, kao i mogućnost povećanja odnosno proširenja istih. Isto tako, analizirana je i mogućnost povećanja iznosa do kojeg se neka osoba, u poreznom smislu, može smatrati uzdržavanim članom/uzdržavanim djetetom. Nakon provedene analize, od 1. siječnja 2017. godine, povećani su neoporezivi iznosi stipendija s 1.600,00 na 1.750,00 kuna mjesečno, te iznos do kojeg se neka osoba može smatrati uzdržavanim članom/uzdržavanim djetetom s 13.000,00 na 15.000,00 kuna, godišnje. Što se tiče stipendija, osim općih stipendija (koje mogu isplatiti pravne i/ili fizičke osobe) i koje su neoporezive do navedenih 1.750,00 kuna, ako se dodjeljuju studentima za izvrsna postignuća u znanju i u ocjenama na sveučilištima, putem javnih natječaja iste su neoporezive do 4.000,00 kuna mjesečno, a ako se isplaćuju iz proračuna (uključujući proračun EU) i/ili od strane ustanova koje su osnovane s namjerom stipendiranja iste se smatraju neoporezivima neovisno o iznosu. Kako je vidljivo iz gore navedenog, gotovo sve vrste stipendija smatraju se

neoporezivim primitkom što predstavlja veliku fiskalnu olakšicu a sve u cilju poticanja stjecanja novih znanja i iskustava, odnosno usavršavanja primatelja stipendija.

Nadalje, u provedenoj poreznoj reformi osnovni osobni odbitak povećan je s 2.600,00 na 3.800,00 kuna, te je osjetno povećano uvećanje osobnog odbitka za uzdržavane članove/uzdržavanu djecu (npr. za uzdržavanog člana i prvo dijete s 1.300,00 na 1.750,00 kuna, za drugo dijete s 1.820,00 na 2.500,00 kuna, a za treće dijete s 2.600,00 na 3.500,00 kuna). Temeljem dozvoljenih limita fiskalnog okvira koji je u odnosu na cenzus za određivanje uzdržavanog člana osim fiskalne održivosti temeljen i na načelu pravednosti u oporezivanju i to u odnosu na sve skupine koje ostvaruju primitke do utvrđenog iznosa, sve stipendije, uključujući i financijsku potporu koja se dodjeljuje studentima temeljem programa Erasmus+ (koja je neoporeziva u ukupnom iznosu) ubrajaju se u iznos primitaka do kojeg se neka fizička osoba može smatrati uzdržavanim članom/uzdržavanim djetetom.

S obzirom na iznijeto, Vlada Republike Hrvatske ističe kako bi se ispunjenjem preporuke jedan dio korisnika potpora doveo u porezno povoljniji položaj u odnosu na korisnike drugih vrsta ovakvih potpora. Vlada Republike Hrvatske najavila je niz drugih reformskih mjera koje uključuju i nastavak poreznog rasterećenja, pa će stoga u narednom razdoblju Ministarstvo financija uzeti u obzir iznijete preporuke i sagledati ih u kontekstu cjelovite tematike.

3.23. DISKRIMINACIJA TEMELJEM VJERE I SLOBODA VJEROISPOVIJEDI

Vežano uz dio teksta Izvješća na stranici 164. u kojem se navodi da je u svrhu zaštite prava pacijenata i neometanog rada zdravstvenih ustanova pučka pravobraniteljica uputila Ministarstvu zdravstva preporuku vezanu uz vjerske aktivnosti koje se provode u ili na području zdravstvenih ustanova, Vlada Republike Hrvatske ističe da nije spomenuto da je navedena preporuka i ispunjena, o čemu je pučka pravobraniteljica obaviještena.

3.24. IZRAŽAVANJE U JAVNOM PROSTORU

Vežano uz preporuku 159., Ministarstvu pravosuđa i Ministarstvu unutarnjih poslova, da intenziviraju edukaciju pravosudnih službenika, sudaca, državnih odvjetnika i policijskih službenika o nacionalnoj i europskoj sudskoj praksi vezanoj uz simbole, parole, znakove, oznake, imena, nadimke, nazive, pozdrave, pokliče, pokrete, geste, odore i njihove dijelove ili druga obilježja totalitarnih režima i pokreta, koji propagiraju, opravdavaju, umanjuju ili negiraju nacističke i s njime povezane ratne zločine i Holokaust te o govoru mržnje, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da je sukladno Zakonu o Pravosudnoj akademiji (Narodne novine, br. 153/09, 127/10 i 82/15) Pravosudna akademija nadležna za stručno usavršavanje vježbenika i savjetnika u pravosudnim tijelima te drugih službenika iz područja pravosuđa, kandidata za pravosudne dužnosnike i pravosudnih dužnosnika. Isto se odnosi i na preporuku 27. Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Ministarstvu pravosuđa, Pravosudnoj i Policijskoj akademiji, vežano za edukaciju pravosudnih dužnosnika, vežano za suzbijanje diskriminacije i zločin iz mržnje.

U odnosu na preporuku 165., Ministarstvu graditeljstva i prostornoga uređenja, da izradi prijedlog izmjena i dopuna Zakona o grobljima koje se odnose na dozvoljeni sadržaj natpisa na grobovima i spomenicima, Vlada Republike Hrvatske ističe da planom normativnih aktivnosti Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja za 2018. godinu nije planirana

izrada Prijedloga izmjena i dopuna Zakona o grobljima, te će se preporuka razmotriti za 2019. godinu.

U odnosu na preporuku 166., Ministarstvu pravosuđa i Ministarstvu financija, da izrade prijedlog zakona o reguliranju poslovanja pravnih osoba specijaliziranih za otkup i naplatu potraživanja, Vlada Republike Hrvatske ističe da je u Republici Hrvatskoj na snazi Zakon o faktoringu kojim se propisuje pravni posao u kojemu pružatelj usluge faktoringa, na temelju i u skladu s ugovorom o faktoringu sklopljenim s dobavljačem i/ili kupcem, kupuje predmete faktoringa s pravom ili bez prava na regres. Na poslove faktoringa na odgovarajuć način se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuju obvezni odnosi, a između ostaloga i odredbe o ustupu (cesiji) potraživanja. Između ostaloga navedenim Zakonom se propisuju prava i obveze subjekata u poslovima faktoringa i uvjeti za osnivanje, poslovanje i prestanak rada faktoring-društva. Unatoč postojanju odgovarajućeg zakonodavnog okvira u odnosu na reguliranje poslovanja pravnih osoba specijaliziranih za otkup i naplatu potraživanja u slučaju da se pokaže potreba za promjenom istoga nadležna tijela će pravovremeno reagirati.

3.27. IMOVINSKOPRAVNI ODNOSI

U odnosu na preporuku 167., Ministarstvu kulture da dostavi Ministarstvu pravosuđa potrebne podatke za izradu Iskaza o procjeni fiskalnog učinka Uredbe o posebnoj vrsti naknade za pokretnine sa svojstvom kulturnog dobra koje su sastavni dio zbirki, muzeja i galerija, Vlada Republike Hrvatske navodi da se za sada nisu stekli uvjeti da Ministarstvo kulture dostavi tražene podatke Ministarstvu pravosuđa.

U odnosu na dio teksta na stranici 177. Izvješća u kojem se navodi da je bez vođenja evidencije teško poduzeti mjere za unaprjeđenje stanja u ovom području te da nije vidljivo je li došlo do pomaka u rješavanju preostalih predmeta povrata imovine oduzete za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, Vlada Republike Hrvatske skreće pozornost da iako se ne vodi službena evidencija o podnesenim i riješenim zahtjevima, Ministarstvo pravosuđa, za službene potrebe, pribavlja podatke od nadležnih prvostupanjskih tijela te sukladno uočenim problemima predlaže poduzimanje odgovarajućih mjera radi ubrzanja postupaka naknađivanja oduzete imovine.

3.28. GRADITELJSTVO

U odnosu na preporuku 170., Ministarstvu graditeljstva i prostornoga uređenja, da Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o građevinskoj inspekciji uredi učinkovit rad građevinske inspekcije, osobito u postupcima izvršenja rješenja o uklanjanju iz prostora nezakonito izgrađenih zgrada, s jasno propisanim kriterijima i rokovima izvršenja, Vlada Republike Hrvatske ističe da se razlozi koji su inicirali planirane Izmjene i dopune Zakona o građevinskoj inspekciji tijekom 2018. godine, u bitnom odnose na učinkovitiju provedbu mjera koje građevinska inspekcija poduzima protiv nezakonitih graditelja, te će nove odredbe utjecati i na provedbu izvršnih inspekcijskih rješenja o uklanjanju. Nadalje, tijekom 2018. godine je nadležni ministar Napatkom o novčanim kaznama koje izriču građevinski inspektori (Narodne novine, broj 23/18) odredio način postupanja inspekcije u slučajevima nezakonitog građenja koje je u tijeku, a izvodi se na području gdje je moguće ishoditi građevinsku dozvolu.

Međutim, nesporna je činjenica da građevinska inspekcija putem ugovornih izvođača, odnosno prisilnim putem ne može tehnički ukloniti sve građevine u Republici Hrvatskoj koje su od 1968. godine izgrađene bez dozvole za građenje, niti bi se „rušenjem“ (uklanjanjem iz prostora) riješio dugogodišnji problem i sanirale posljedice koje je takvo građenje izazvalo u prostoru. Zato je izuzetno važno da se u rješavanje tog problema, osim mjera koje poduzima građevinska inspekcija, uključi cijelo društvo. Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja poduzima mjere zajedno s drugim institucijama društva (lokalna i područna tijela samouprave koja izdaju dozvole za građenje i donose prostorne planove, sređivanje stanja u katastrima i zemljišnim knjigama, (ne)priključivanje građevina na komunalnu infrastrukturu, promjena pravnog statusa nekretnina putem ozakonjenja i ishoda dozvola, postupanje drugih nadzornih tijela) i ulaže napore za promjenu svijesti svih sudionika u gradnji te postizanje društvenog konsenzusa u vezi uvođenja reda u prostor. Takav pristup je rezultirao bitno boljim stanjem u graditeljstvu, jer je zaustavljena pojava novog nezakonitog građenja većih razmjera te bitno smanjen broj gradilišta na kojima se nezakonito gradi. Nepravilnosti i nezakonitosti koje su posljednjih godina utvrđene tijekom građenja, uglavnom se odnose na dogradnje i rekonstrukcije postojećih zgrada i jednostavnih građevina te građenje kuća za odmor izvan građevinskog područja, posebno u priobalnim područjima. Problem s kojim ćemo se u narednom razdoblju suočiti je određeni broj već izgrađenih zgrada (prije 21. lipnja 2011. godine), a koje se neće pravomoćno ozakoniti, bez obzira da li je za njih doneseno inspekcijsko rješenje ili ne. Pravni status davno nezakonito izgrađenih obiteljskih kuća koje vlasnicima predstavljaju jedini dom i koje se nisu ozakonile uglavnom zbog starosti i siromaštva njihovih vlasnika, a koje pučka pravobraniteljica predlaže kao izuzetke uvrstiti u Izmjene i dopune Zakona o građevinskoj inspekciji, ne može na taj način biti riješen. Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja će u narednom razdoblju, a nakon pravomoćnog okončanja svih postupaka ozakonjenja, zajedno sa svim relevantnim dionicima društva, donijeti odluku o takvim slučajevima.

Za sada, prioritarnim za prisilno uklanjanje se smatraju građevine izgrađene izvan granica građevinskog područja i/ili na posebno zaštićenim područjima. Općenito, rokovi za uklanjanje ovise i opterećeni su procedurama upravnog postupanja kao i propisima o javnoj nabavi, te je planove uklanjanja i broj građevina koje će se prisilno uklanjati moguće odrediti samo na godišnjoj razini. Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja redovito objavljuje lokacije na kojima će se prisilno izvršavati inspekcijska rješenja. Sukladno preporuci, a kako bi se javnost upoznala s rezultatima rada inspekcije, na web stranicama Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja je objavljeno Izvješće o radu građevinske inspekcije za 2017. godinu, s naglaskom na prioritete u postupanju i prisilna izvršenja.

3.29. PRAVO NA ZDRAV ŽIVOT: OKOLIŠ I PRIRODA, JAVNO ZDRAVLJE, OTPAD

U odnosu na tekst Izvješća na stranici 182.: „Slavonski Brod se i dalje suočava s dugogodišnjim problemom onečišćenog zraka visokim koncentracijama sumpor dioksida, sumporovodika, prizemnog ozona i lebdećih čestica, zbog prekograničnog utjecaja Rafinerije nafte Brod koja koristi neprerađenu naftu. Prema zadnje objavljenim službenim podacima, dnevna granična vrijednost lebdećih čestica samo je u siječnju 2017. prekoračena 23 puta, sumporovodika 34 puta, a zabilježena su i značajna prekoračenja dnevne koncentracije sumpor dioksida.“, Vlada Republike Hrvatske smatra da se radi o navodima koji nisu u potpunosti precizni te ističe da se Slavonski Brod i dalje suočava s dugogodišnjim problemom onečišćenog zraka sumporovodikom, prizemnim ozonom i lebdećim česticama PM10, dijelom zbog prekograničnog utjecaja Rafinerije nafte Brod (BiH) koja prerađuje naftu s

relativno visokim sadržajem sumpora. Prema neslužbenim i nevalidiranim podacima o kvaliteti zraka za 2017. godinu, dnevna granična vrijednost lebdećih čestica PM10 je u siječnju bila prekoračena 23 puta, a satna granična vrijednost sumporovodika koja za posljedicu ima narušavanje kvalitete življenja na AMP Slavonski Brod 1 bila je prekoračena 34 puta, te na AMP Slavonski Brod 2, 20 puta. Naime, u 2017. prema neslužbenim i nevalidiranim podacima broj satnih i dnevnih prekoračenja graničnih vrijednosti za sumporov dioksid je i dalje manji od dopuštenog za I. kategoriju kvalitete zraka. Također, u 2017. godini nije bilo prekoračenja praga upozorenja za ovu onečišćujuću tvar. Nadalje, nije točan termin „nepreradenu naftu“ jer rafinerijska postrojenja služe za preradu nafte.

Vezano uz broj prekoračenja lebdećih čestica Vlada Republike Hrvatske upućuje na podatak o godišnjem broju prekoračenja satnih graničnih vrijednosti lebdećih čestica PM10 za 2017. godinu koji je na mjernoj postaji SB – 2 iznosio 77 puta.

Vezano uz prekoračenja sumporovodika Vlada Republike Hrvatske ističe da godišnji broj prekoračenja satnih graničnih vrijednosti za 2017. godinu koji za mjernu postaju SB – 1 iznosi 141 odnosno za SB – 2 110 puta, odnosno prekoračenja dnevnih graničnih vrijednosti za SB -1 je 8 puta i za SB – 2 je 3 puta.

Krajem 2017. godine resorni ministri Republike Hrvatske i Republike Srpske potpisali su Protokol o suradnji za plinifikaciju Rafinerije priključenjem na plinski sustav Republike Hrvatske, što bi trebalo poboljšati kvalitetu zraka.

Također, u tekstu koji glasi: „Novo onečišćenje zraka u 2017. zabilježeno je u Splitu zbog odlagališta otpada Karepovac, koji je bio zahvaćen velikim požarom u srpnju, i na kojemu je sanacija započela krajem godine. U Izvješću o ispitivanju kvalitete zraka Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije na području mjernih postaja Karepovac, Split, Kaštela i Solin za razdoblje od 16. do 20. srpnja 2017. evidentirane su višestruko povećane vrijednosti lebdećih čestica i sumporovodika te je navedeno kako razdoblje u kojem su obavljena mjerenja nije dostatno za davanje ocjene o kvaliteti zraka, nego služi za komentiranje zraka tijekom i nakon požara.“, Vlada Republike Hrvatske smatra se da je potrebna provjera navedenoga kako je Karepovac bio zahvaćen požarom. Također, ovaj navod je u suprotnosti s navedenim u nastavku: „No, 19. srpnja 2017., na dan lokalizacije požara, na službenoj stranici Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije objavljeno je kako emisije niti u jednom trenutku nisu prelazile dozvoljene granične vrijednosti, da razloga za uznemirenost nema, te da dim i neugodan miris ne predstavljaju neposrednu opasnost za zdravlje, ali mogu izazvati iritaciju dišnih putova i peckanje u očima pa se preporučilo zatvaranje i klimatiziranje prostorija, posebice kroničnim, plućnim i srčanim bolesnicima te maloj djeci....S obzirom da su Izvješćem evidentirana višestruka povećanja vrijednosti lebdećih čestica i sumporovodika, potrebno je utvrditi zašto su građani bili pogrešno informirani te postupiti u skladu s odgovornostima.“

U odnosu na tekst Izvješća na stranici 185. vezano za Dabrovu dolinu, Vlada Republike Hrvatske ističe da isti ne sadrži sve informacije koje su nedavno dostavljene pučkoj pravobraniteljici. Naime, u Izvješću se navodi kako je Hrvatska agencija za okoliš i prirodu utvrdila nepoštivanje nekih mjera, dok se mišljenje inspekcije zaštite prirode ne navodi, a isto je drugačije (izmjena projekta uz iste mjere, neprimjenjivost mjera i dr.), a na što je i ukazano pučkoj pravobraniteljici. Za Dabrovu dolinu izdana je uporabna dozvola u kojoj se navodi da je zahvat izveden u skladu sa svim uvjetima zaštite prirode i zato i postoji postupak izdavanja uporabne dozvole. Njena definicija je: Uporabna dozvola je konačan akt koji nedvojbeno

potvrđuje legalnost objekta (pod uvjetom da ništa nije naknadno nezakonito nadograđivano). Također, navodi se da je utvrđena ugroza sedrenih barijera, međutim to su samo navodi iz raznih prijava, nečija mišljenja i sl., ali bez znanstvenih istraživanja, sustavnog praćenja stanja, odnosno tvrdnja bez dokaza. Također, Vlada Republike Hrvatske ističe kako Ministarstvo zaštite okoliša i energetike ima u planu izraditi novu Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske u 2019. godini.

U odnosu na tekst u Izvješću na stranicama 185. i 186.: „MZOE izvještava kako inspektori zaštite okoliša u 2017. nisu vršili uzorkovanje tla, iako im je to raspoloživa mjera, a nužna je za odlagalište otpada, posebice crne točke.“ i „...“, inspekcija zaštite okoliša u 2017. godini je uzrokovala obradeni medicinski otpad, ali nije izvršila nijedno uzorkovanje tla, mora ni zraka,...“, Vlada Republike Hrvatske ističe neprihvatljivost preporuke s obzirom da se ovakvom formulacijom stječe pogrešan dojam da se radi o samovoljnom ponašanju inspekcije.

Vezano uz tekst na stranici 186. Izvješća, podnaslov „Zaštita od buke i elektromagnetskog zračenja“, Vlada Republike Hrvatske ističe kako sanitarna inspekcija može postupati sukladno odredbama Zakona o sanitarnoj inspekciji (Narodne novine, br. 113/08 i 88/10) i Zakona o zaštiti od buke (Narodne novine, br. 30/09, 55/13, 153/13 i 41/16) i to u slučajevima kada se pritužbe građana odnose na buku koja potječe iz objekata u kojima se obavlja registrirana djelatnost, odnosno kada se obavlja djelatnost s odobrenjem nadležnog tijela državne uprave. Neregistrirana djelatnost ne nalazi se u nadležnosti sanitarne inspekcije, već inspekcija koje su u nadležnosti Ministarstva financija, odnosno Carinske uprave. Inspeksijski nadzor obavlja se po službenoj dužnosti bez najave sukladno gore navedenim zakonskim odredbama.

U odnosu na dio teksta izvješća na stranici 187.: „Kao i tijekom 2016., preventivne i zaštitne mjere za zdravlje građana koji žive u blizini odlagališta otpada, industrijskih postrojenja i drugih objekata koji mogu i/ili negativno utječu na okoliš, još uvijek nisu jasno određene, ne provode se niti nadziru.“, Vlada Republike Hrvatske ističe da konstatacija nije točna. Također, na istoj stranici u odnosu na dio teksta koji se odnosi na problematiku narušenog zdravlja gospođe starije životne dobi, koje se dovodi u vezu s upotrebom petrol – koksa, Vlada Republike Hrvatske ističe da je potrebno ovu tvrdnju potkrijepiti dokazima da je gospodino narušeno zdravlje u izravnoj vezi s korištenjem petrol – koksa.

Postojeći tekst u Izvješću na stranici 188.: „U 2017. lošija je situacija s postojećim odlagalištima otpada nego u 2016., posebice Karepovca i Lončarice Velike.“, Vlada Republike Hrvatske smatra da je navod bilo potrebno dodatno potkrijepiti podacima koji dokazuju ove tvrdnje naročito imajući u vidu da je nakon dugo godina konačno započela sanacija Karepovca.

Vezano za preporuku broj 176., Ministarstvu zaštite okoliša i energetike, da predvidi naknadu za umanjenu kvalitetu življenja građanima koji žive u neposrednoj blizini zahvata koji su izvor buke ili utječu na okoliš, Vlada Republike Hrvatske napominje da Ministarstvo zaštite okoliša i energetike nije nadležno za izvore buke pa nema smisla da za isto propisuje naknadu za umanjenu kvalitetu življenja građana.

Vezano za preporuku 177., Ministarstvu graditeljstva i prostornoga uređenja, da evidentira i nadzire izdavanje uporabnih dozvola baznih stanica mobilnih operatera i razmotri reguliranje drugih dozvola iz svog djelokruga rada i preporuku 183., Ministarstvu graditeljstva i prostornoga uređenja, da evidentira i nadzire izdavanje uporabnih dozvola baznih stanica mobilnih operatera i razmotri reguliranje drugih dozvola iz svog djelokruga rada, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Zakonom o elektroničkim komunikacijama (Narodne novine, br. 73/08, 90/11, 133/12, 80/13 i 71/14, 72/17) određeno da je Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (dalje u tekstu: HAKOM) nacionalna regulatorna agencija za obavljanje regulatornih i inspekcijskih poslova u vezi elektroničkih komunikacija, te je osnovana kao javnopravno tijelo s javnim ovlastima koje utvrđuje posebne uvjete i izdaje potvrdu glavnog projekta za antenske stupove i prihvate, te sudjeluje u planiranju elektroničke komunikacijske infrastrukture u dokumentima prostornog uređenja. Svaki telekom operator koji u Republici Hrvatskoj namjerava pustiti baznu stanicu u rad obavezan je planirati lokaciju za postavljanje baznih stanica sukladno prostornim planovima jedinica lokalne i područne samouprave te napraviti vrlo detaljna istraživanja i mjerenja koja kontroliraju Ministarstvo zdravstva i HAKOM. Nakon ishodišne dozvole Ministarstva zdravstva za postavljanje bazne stanice, operator mora prijaviti početak građenja/postavljanja opreme, te građevinska inspekcija nadzire da li se građenje izvodi u skladu s potvrđenim glavnim projektom (HAKOM i druga tijela), odnosno da li je ishodišna uporabna dozvola (jedinice lokalne i područne samouprave). Međutim, kako je već navedeno, Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja nije nadležno za kontrolu razina elektromagnetskih polja, a koji problem je ključan okolnom stanovništvu. U tom smislu, vođenje evidencije o ishodenim uporabnim dozvolama baznih stanica i/ili ponovno uvođenje lokacijskih i građevinskih dozvola za iste, pored propisanih procedura i uvjeta koje operatori moraju poštovati, ne bi pridonijelo osjećaju zaštićenosti stanovništva od prekomjernog zračenja. Zbog svega navedenoga, potrebno je kontinuirano upoznavati javnost o opisanom načinu postupanja i mjerama zaštite kojih se operatori moraju pridržavati. Zbog navedenoga, Vlada Republike Hrvatske smatra da je HAKOM nadležan voditi evidenciju o postavljenim baznim stanicama odnosno evidentirati izdane uporabne dozvole.

U odnosu na preporuku 182., Ministarstvu zdravstva, da u suradnji s Ministarstvom zaštite okoliša i energetike te Ministarstvom graditeljstva i prostornoga uređenja i u skladu s Kodeksom savjetovanja sa zainteresiranom javnošću izradi novi Pravilnik o zaštiti od elektromagnetskih polja i objavi popis izvora elektromagnetskih polja u obliku upisnika, Vlada Republike Hrvatske ističe da je pravni okvir za izradu navedenog pravilnika određen važećom EU direktivom o ograničenjima izloženosti opće populacije elektromagnetskim poljima te smjernicama Međunarodne komisije za zaštitu od neionizirajućeg zračenja i obvezujući je za sve države članice. Ministarstvo zdravstva nadležno je za provedbu svih mjera zaštite od neionizirajućeg zračenja sukladno Zakonu o zaštiti od neionizirajućeg zračenja, a Pravilnikom o zaštiti od elektromagnetskih polja nadležno je propisati način provedbe zaštite na principu predostrožnosti i redovnim kontrolama razina elektromagnetskih polja. Pojednostavljeno, svaki mobilni operator ima obvezu napraviti proračun očekivanih razina elektromagnetskog polja prije nego što se bazna stanica postavi, mora dobiti dozvolu Ministarstva zdravstva za postavljanje, obavijestiti neovisne mjeritelje da naprave prvo mjerenje nakon puštanja bazne postaje u rad, dobiti dozvolu Ministarstva zdravstva za uporabu, provoditi periodička mjerenja te izraditi posebnu studiju o utjecaju cijele mreže. Kako iz svega navedenoga proizlazi, Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja će sudjelovati u postupku donošenja novog Pravilnika o zaštiti od elektromagnetskih polja na način da će izraziti svoje mišljenje na odredbe Pravilnika, a koje se odnose na područje gradnje i prostornoga uređenja.

3.30. KLIMATSKE PROMJENE, SUSTAV CIVILNE ZAŠTITE, VATROGASTVO I ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA – POŽAR U SPLITU

Vežano uz preporuku 188., Ministarstvu znanosti i obrazovanja, da u suradnji s Državnom upravom za zaštitu i spašavanje te drugim dionicima, u osnovne i srednje škole uvede sustavnu edukaciju o zaštiti i spašavanju, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako škole provode osnovnu edukaciju iz Prve pomoći za učenike sedmih razreda osnovnih škola i drugih razreda srednjih škola. Županijske organizacije Crvenog križa organiziraju naprednu edukaciju za pojedine učenike iz svake škole te organiziraju natjecanja iz Prve pomoći. Edukacija iz područja zaštite nalazi se u međupredmetnoj temi Zdravlje, također u formi očekivanja po ciklusima. Nacionalni kurikulum međupredmetne teme Zdravlje dostupan je na linku:

https://mzo.hr/sites/default/files/dokumenti/2017/OBRAZOVANJE/NACION-KURJK/MEDUPREDMETNE-TEME/zdravlje/međupredmetna_tema_zdravlje.pdf

4.1. ZATVORSKI SUSTAV

Vežano za preporuku 193., Ministarstvu pravosuđa, da uvjete smještaja u svim kaznenim tijelima prilagodi zakonskim i međunarodnim standardima, Vlada Republike Hrvatske ističe da je dopisom Središnjeg ureda Uprave za zatvorski sustav i probaciju iz ožujka 2017. godine, kaznenima tijelima dana uputa o postupanju sukladno standardima utvrđenim presudom Europskog suda za ljudska prava u predmetu *Muršić protiv Hrvatske*. Dopisom je sugeriran rad na otklanjanju svih nedostataka u vezi sa smještajem zatvorenika, dok je na instruktivnim sastancima u pojedinim kaznenim tijelima, gdje su predstavnici Središnjeg ureda nazočili savjetodavnom vijeću upravitelja, sugerirano postupanje na uređenju prostorija bojanjem, određivanje smještajnih kapaciteta sukladno zakonskim odredbama i uređenjem soba namještajem koji brojem odgovara smještenom broju zatvorenika, natkrivanju dijela šetnice 3 x 2 m te otvaranju nadzornog otvora na vratima ambulante zbog vizualnog nadzora. U odnosu na Zatvor u Zagrebu, uređuje se objekt Vukomerec, gdje je sugeriran smještaj prekršajno kažnjenih zatvorenika, ali i prilagodba prostorije i navoza za invalide. Rješenjem ministra pravosuđa iz ožujka 2017. godine, osnovana je inkluzivna Radna skupina za izradu Akcijskog plana razvoja zatvorskog sustava Republike Hrvatske radi usklađivanja s međunarodnim standardima izvršenja kazne zatvora definiranih međunarodnim propisima i praksom Europskog suda za ljudska prava, te unaprjeđenje rada i razvoja zatvorskog sustava.

U odnosu na pravnu zaštitu, vežano za podnošenje pritužbi zatvorenika Središnji ured Uprave za zatvorski sustav i probaciju je u siječnju 2017. godine dostavio uputu svim kaznenim tijelima o načinu postupanja, evidentiranja i praćenja zaprimljenih pritužbi zatvorenika, te su osigurani i sandučići za dostavu pritužbi. Također je sugerirano da se posebna mjera smještaja zatvorenika u posebno osiguranu prostoriju bez opasnih stvari primjenjuje samo u krajnjoj mjeri do određivanja standarda za izgled takve prostorije.

Nalogom Središnjeg ureda, klase: 730-02/16-10/344, urbroja: 514-07-01-05-02-17-08, od 28. kolovoza 2017. godine propisani su minimalni standardi posebne osigurane prostorije bez opasnih stvari. Praćenjem stanja provedbe zadanih smjernica u četiri kaznena tijela iste su u potpunosti implementirane (Zatvor u Šibeniku, Kaznionici i zatvoru u Požegi, Zatvoru u Osijeku i Zatvoru u Sisku), dok je u drugim kaznenim tijelima postupanje po

nalogu u tijeku. Središnji ured specificirao je željeni izgled, funkcionalnosti i standarde sigurnosti posebno osigurane prostorije bez opasnih stvari.

U odnosu na preporuku 194., Ministarstvu pravosuđa, da detaljno ispituje sve navode koji upućuju na moguće mučenje i neljudsko ili ponižavajuće postupanje, uključujući i o verbalnom zlostavljanju i uporabi prekomjerne sile, Vlada Republike Hrvatske ističe da Središnji ured Uprave za zatvorski sustav i probaciju s dužnom pažnjom pristupa svakoj upućenoj pritužbi zatvorenika, a posebno ukoliko ona sadržajem upućuje na moguće mučenje i neljudsko ili ponižavajuće postupanje, verbalno zlostavljanje i uporabu prekomjerne sile.

Postoji niz razina kontrole koje imaju funkciju osiguravanja zakonitog obavljanja poslova, pridržavanja i uvažavanja temeljnih načela izvršavanja kazne zatvora i svih prava koje zatvorenici ostvaruju, a što podrazumijeva i pravo na podnošenje pritužbe u slučaju kada zatvorenik smatra da mu je neko pravo uskraćeno. Zakon o izvršavanju kazne zatvora određuje i način iznošenja pritužbe na postupak ili odluku zaposlenika kaznenog tijela te postavlja rokove u kojima će se zatvoreniku odgovoriti. Uz unutarnje nadzorne i sudske kontrolne mehanizme zatvorskog sustava postoji niz institucija koje u fokusu interesa imaju ostvarivanje temeljnih ljudskih prava i zabranu svakog oblika nehumanog i ponižavajućeg postupanja. Sve navedeno, predstavlja okvir niza preventivnih i proaktivnih mjera, a koje se ogledaju u: razmjeni znanja i iskustva, usmjeravanju i senzibiliziranju za pojedina pitanja ranjivih skupina, naglašavanju važnosti poštivanja temeljnih ljudskih prava i uvažavanju razlika, toleranciji i izgradnji pozitivnih međuljudskih odnosa. Također se provode specijalizirani edukativni programi usmjereni na podizanje razine sigurnosti i kvalitete u postupanju i radu službenika.

U slučaju zaprimanja pritužbe zatvorenika, provjerit će se sva postupanja službenika prema zatvoreniku, razmotrit će se sve poduzete radnje i zakonitost svakog dijela radnog procesa (način obavljanja poslova, uzrok i nastale posljedice), a stanje u odnosu na navode iz pritužbe, nastavit će se pratiti kroz ostale komunikacijske i nadzorne kanale. Na taj način, nastoji se utvrditi činjenično stanje, a što na temelju eventualno uočenih negativnih odstupanja, otvara prostor za poduzimanje odgovarajućih korektivnih akcija uz istodobno osiguravanje zaštite zatvorenika. Poduzet će se svi potrebni koraci, a što uz dostavljanje detaljnog izvješća iz kaznenih tijela o postupanju prema zatvoreniku, uključuje i donošenje odluke o sljedećim nadzornim radnjama koje je potrebno poduzeti, a u pravilu, obavlja se i neposredan razgovor sa zatvorenikom. Svi službenici zatvorskog sustava dužni su postupati u skladu s propisima, a poseban je interes i obveza Središnjeg ureda, osiguravanje pridržavanja i poštivanja zakonitosti u obavljanju svih poslova i službenih zadaća uključenih u odvijanje radnih procesa na svim razinama. Uz spomenute radnje, to se postiže kontinuiranim obilascima kaznenih tijela (praćenjem stanja i rada), provođenjem nadzorno – usmjerivačke djelatnosti (upravni ili inspeksijski nadzori) te pravovremenim reakcijama usmjerenim na unaprjeđenje i podizanje kvalitete radnih postupaka (provođenje edukacija, upute i smjernice, nalozi). S obzirom na iznimnu važnost ovoga pitanja, intenzivirat će se naponi u smjeru otklanjanja mogućnosti pojavnosti ponižavajućih i diskriminirajućih oblika ponašanja pažljivim praćenjem jutarnjih izvješća, pristiglih pritužbi zatvorenika i sl. te će se o svakom događaju provesti detaljna istraga, utvrditi odgovorne osobe i poduzimati zakonom utvrđene radnje, uključujući kaznene prijave. Također će se poduzimati sljedeće aktivnosti poput održavanja radionica i okruglih stolova s ciljem razmjene znanja i iskustva te senzibiliziranja službenika za pojedina pitanja ranjivih skupina, kao i onih s ciljem naglašavanja važnosti poštivanja temeljnih ljudskih prava i uvažavanja razlika. Provođen će se i specijalizirani edukativni programi usmjereni na podizanje više razine sigurnosti i kvalitete u svim oblicima

postupanja i rada službenika. Također će se provoditi i kontinuirani obilasci kaznenih tijela (praćenjem stanja i rada), kao i nadzorno – usmjerivačke djelatnosti (upravni ili inspekcijski nadzori).

U daljnjem razdoblju, naglasak će se staviti na dodatno praćenje postupanja kaznenih tijela u internim procedurama rješavanja određenih pitanja, korištenja komunikacijskih kanala i usmjereno djelovanje na razvoj pozitivne psihosocijalne klime, kao i ostvarenu razinu sigurnosti.

U odnosu na preporuku 195., Ministarstvu pravosuđa, da izradi prijedlog novog Zakona o izvršavanju kazne zatvora te potrebnih izmjena i dopuna Zakona o kaznenom postupku, koje se odnose na izvršenje istražnog zatvora, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Rješenjem ministra pravosuđa, od 24. ožujka 2017. godine osnovana Radna skupina za analizu važećeg Zakona o izvršenju kazne zatvora te donošenja smjernica u svrhu pripreme za izradu Nacrta prijedloga novoga Zakona. Članica navedene radne skupine je i predstavnica Ureda pučke pravobraniteljice koja će imati mogućnost aktivno sudjelovati u radu radne skupine te iznositi prijedloge i sugestije i sve vrijeme biti informirana o svim poduzetim radnjama.

U odnosu na preporuku 196., Ministarstvu pravosuđa, da upotpuni sistematizirana radna mjesta u kaznenim tijelima, Vlada Republike Hrvatske navodi da je Planom prijma u državnu službu za 2017. godinu u kaznenim tijelima Uprave za zatvorski sustav i probaciju planiran bio prijam ukupno 71 službenika, od čega 41 službenika na radna mjesta pravosudne policije u svojstvu mlađeg pravosudnog policajca-vježbenika, a 30 službenika na radna mjesta u zatvorskom sustavu izvan pravosudne policije. Planom prijma za 2017. godinu bio je predviđen prijam ukupno 13 izvršitelja u odjelima zdravstvene zaštite (Kaznionica u Glini: 1 doktor medicine i 1 doktor dentalne medicine, Zatvorska bolnica u Zagrebu: 2 medicinske sestre/tehničara, 2 doktora medicine-specijalista psihijatra, Kaznionica i zatvor u Požezi: 1 doktor medicine i 1 medicinska sestra/tehničar, Kaznionica u Turopolju: 1 doktor medicine, Zatvor u Sisku: 1 medicinska sestra/tehničar, Zatvor u Zagrebu: 2 doktora medicine, Zatvor u Osijeku: 1 doktor medicine) te je izvršen prijam ukupno 4 izvršitelja (Zatvorska bolnica u Zagrebu: 1 medicinska sestra/tehničar, Kaznionica i zatvor u Požezi: 1 medicinska sestra/tehničar, Zatvor u Sisku: 1 medicinska sestra/tehničar, Zatvor u Osijeku: 1 doktor medicine). Temeljem klauzule „2 za 1“ izvršen je prijam ukupno 35 izvršitelja, od čega 3 izvršitelja na radna mjesta zdravstvene zaštite, i to u Kaznionici i zatvoru u Požezi (1 medicinski tehničar/sestra), Zatvoru u Osijeku (1 medicinski tehničar/sestra) te u Zatvoru u Splitu (1 doktor medicine). Također, po Planu prijma za 2016. tijekom 2017. godine završeni su sljedeći postupci za prijam u državnu službu na neodređeno vrijeme te je izvršen prijam ukupno 7 službenika, od čega su 3 izvršitelja na radnim mjestima zdravstvene zaštite i to u: Zatvorskoj bolnici u Zagrebu za radna mjesta doktor medicine-specijalist psihijatar (1 izvršitelj) i doktor medicine (2 izvršitelja).

U odnosu na preporuku 197., Ministarstvu zdravstva i Ministarstvu pravosuđa, da svim zatvorenicima koji ispunjavaju uvjete osigura dopunsko zdravstveno osiguranje na teret državnog proračuna, Vlada Republike Hrvatske ističe da je svim zatvorenicima državljanima Republike Hrvatske koji posjeduju OIB reguliran status osiguranika iz obveznog osiguranja HZZO-a. Dopunsko osiguranje na teret HZZO-a osigurava se zatvorenicima koji ispunjavaju za to propisane uvjete. Zatvorenicima kojima nije moguće regulirati obvezno zdravstveno osiguranje sukladno članku 7. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju ili imaju regulirano obvezno zdravstveno osiguranje, ali nemaju vlastitih sredstava za plaćanje

dopunskog zdravstvenog osiguranja, a nadležni liječnik im je propisao preglede i lijekove koji izlaze iz okvira obveznog zdravstvenog osiguranja, osigurava se doplata lijeka ili pregleda na teret državnog proračuna. Slijedom navedenoga, iz citirane odredbe Zakona vidljivo je koje osobe sukladno važećem Zakonu imaju pravo na plaćanje premije dopunskog zdravstveno osiguranja na teret državnog proračuna.

U odnosu na preporuku 198., Ministarstvu pravosuđa, da prostor i opremu ambulanti u kaznenim tijelima uskladi s Pravilnikom o minimalnim uvjetima u pogledu prostora, radnika i medicinsko-tehničke opreme zdravstvene ustanove koja pruža zdravstvenu zaštitu osobama lišenim slobode, Vlada Republike Hrvatske navodi da je u suradnji Ministarstva zdravlja i Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa 2014. godine donesen Pravilnik o minimalnim uvjetima u pogledu prostora, radnika i medicinsko-tehničke opreme zdravstvene ustanove koja pruža zdravstvenu zaštitu osobama lišenim slobode prema kojem zdravstvena ustanova koja pruža zdravstvenu zaštitu osobama lišenim slobode mora uskladiti svoj rad u pogledu prostora i opreme s odredbama Pravilnika u roku od tri godine. U razdoblju od donošenja Pravilnika poduzete su aktivnosti radi usklađivanja uvjeta u ambulantama zatvora i kaznionica s minimalnim uvjetima propisanim važećim propisima iz područja javnog zdravstva. Prema izvješćima zaprimljenim iz kaznenih tijela, minimalne uvjete ispunjavaju ambulante Kaznionice u Glini (novi objekt), Kaznionice u Lepoglavi, Kaznionice i zatvora u Požegi/Odgojnog zavoda u Požegi, Kaznionice u Turopolju/Odgojnog zavoda u Turopolju, Kaznionice i zatvora u Šibeniku, Zatvora u Dubrovniku, Zatvora u Gospiću, Zatvora u Puli/Kaznionice u Valturi, Zatvora u Varaždinu i Zatvora u Zadru. Vlada Republike Hrvatske napominje da je u Kaznionici u Turopolju nabavljen dio nove opreme, u Kaznionici u Lepoglavi-također je zatražena dodatna oprema, a u Kaznionici i zatvoru u Šibeniku se razmatra mogućnost preseljenja ambulante u prizemlje, što bi uz prostorne uvjete omogućilo i lakšu pristupačnost zatvorenicima s invaliditetom. U Zatvoru u Puli-Pola je proširen prostor ambulante tako da je dobiven prostor za medicinske tehničare i slaganje terapije, koji je odvojen od liječničke prostorije te se planira nabavka i popunjavanje neophodnim sitnim inventarom i obnavljanjem osnovnih instrumenata potrebnih za rad liječnika. Ambulanta Kaznionice u Lipovici-Popovači ispunjava propisane minimalne uvjete, a određeni nedostatak opreme za ambulantu je u fazi nabave. Većinu uvjeta ispunjava ambulanta Zatvora u Zagrebu te je zatražena i dodatna oprema, dok je tijekom 2016. godine opremljena i ordinacija dentalne medicine s novom stomatološkom jedinicom. Većinu uvjeta ispunjava i ambulanta Zatvora u Bjelovaru, a za potpuno ispunjenje minimalnih uvjeta nedostaje dio opreme. Minimalne uvjete samo djelomično ispunjavaju ambulante Kaznionice u Glini (stari objekt), Zatvora u Splitu, Zatvora u Osijeku, Zatvora u Sisku i Zatvora u Karlovcu, gdje se također planiraju i poduzimaju aktivnosti za usklađivanje uvjeta s propisima iz javnog zdravstva. Zatvor u Splitu dostavio je Središnjem uredu Uprave za zatvorski sustav i probaciju popis potreba za nabavkom neophodne medicinske i laboratorijske opreme, kao i Zatvor u Sisku. U Kaznionici u Glini u tijeku je adaptacija prostora ambulante, u Zatvoru u Karlovcu neispunjavanje uvjeta povezano je s prostornim ograničenjem vezanim uz lokaciju zatvora i nemogućnost proširenja prostora, dok opremljenošću ispunjava minimalne uvjete.

U okviru Operativnog programa "Učinkoviti ljudski potencijali" za razdoblje 2014-2020, za koji su za potrebe Ministarstva pravosuđa osigurana sredstva iz Europskog socijalnog fonda, priprema se projekt Uprave za zatvorski sustav i probaciju: „Unaprjeđenje kvalitete pravosuđa kroz jačanje kapaciteta pravosudnih djelatnika“ pri čemu se jedan od elemenata projekta i specifičnih ciljeva odnosi upravo na nabavku opreme za Zatvorsku bolnicu u Zagrebu i ambulante kaznenih tijela kako bi se sukladno minimalnim uvjetima potrebnim za pružanje zdravstvene zaštite zatvorenicima povećala kvaliteta pružene

zdravstvene zaštite zatvorenicima. Sredstva koja će biti namijenjena ciljanom poboljšanju zdravstvene skrbi zatvorenika iznositi će oko 827.000,00 kuna. Opremanje Zatvorske bolnice u Zagrebu i ambulanti kaznenih tijela kroz Projekt nije moguće izvršiti u roku propisanom Pravilnikom o minimalnim uvjetima u pogledu prostora, radnika i medicinsko-tehničke opreme zdravstvene ustanove koja pruža zdravstvenu zaštitu osobama lišenim slobode. Od kaznenih tijela zatraženi su ažurirani podaci o stanju prostora i opreme te će se sukladno tome zatražiti osiguravanje sredstava u državnom proračunu.

U odnosu na preporuku 199., Ministarstvu pravosuđa i Ministarstvu zdravstva, da izradi prijedlog potrebnih izmjena zakona kojima će se omogućiti prijelaz zdravstvene zaštite zatvorenika u javnu zdravstvenu mrežu, Vlada Republike Hrvatske navodi da izmjene Zakona o zdravstvenoj zaštiti ne idu u smjeru kojim će se omogućiti prijelaz zdravstvene zaštite zatvorenika u javnu zdravstvenu mrežu. Naime, prema sadašnjem Nacrtu zakona zdravstvena zaštita zatvorenika ostaje u nadležnosti Ministarstva pravosuđa ali ono što će se postići izmjenama Zakona je ulazak liječnika iz zatvorskog sustava u sustav HZZO-a kojim se dobiva mogućnost izdavanja „crvenih“ recepata i uputnica. Jedno od pitanja koje je još uvijek otvoreno je iznalaženje odgovarajućeg rješenja kako bi se liječnicima iz kaznionica i zatvora koji su u sustavu HZZO-a omogućilo da se zatvorenici koji nemaju izabranog liječnika prijave kod liječnika u kaznenom tijelu. U vezi navedenoga slijede daljnji sastanci predstavnika Ministarstva pravosuđa s predstavnicima Ministarstva zdravstva, HZZO, ali i sastanci s predstavnicima Ministarstva obrane zbog njihovog iskustva u organizaciji zdravstvene zaštite za svoje djelatnike i pripadnike oružanih snaga. Na dosad održanim sastancima predstavnici Ministarstva obrane sugerirali su ovakav način organizacije zdravstvene zaštite kao najjednostavniji i najisplativiji, uz napomenu da je u slučaju primjene ovog modela važno predvidjeti i uvjete za privlačenje i zadržavanje medicinskog kadra, što je vezano uz uvjete rada, ali i uz visinu naknade za rad. Ministarstvo obrane je ovaj problem riješilo u suradnji s Ministarstvom uprave na način da je početni koeficijent za liječnika jednak koeficijentu savjetnika specijalista – 2,2. Uz navedeno, liječnici u Ministarstvu obrane imaju i čineve kao djelatne vojne osobe, što također donosi dodatak na plaću i druge beneficije. Ministarstvo pravosuđa je u suradnji s Ministarstvom zdravstva krajem 2017. godine i tijekom siječnja 2018. godine sudjelovalo u izradi Nacrta prijedloga zakona o zdravstvenoj zaštiti. Prijedlozi Ministarstva pravosuđa uvršteni su u Nacrt zakona, te je između ostaloga predviđeno:

- da se način liječenja u zatvorskom sustavu ustroji prema modelu pružanja zdravstvene zaštite djelatnim vojnim osobama na službi u Ministarstvu obrane
- da u sastavu Ministarstva pravosuđa djeluje Zatvorska bolnica u Zagrebu sa statusom zdravstvene ustanove koja obavlja zdravstvenu djelatnost pružanja zdravstvene zaštite osobama lišenim slobode u nadležnosti Ministarstva pravosuđa
- da u sastavu Ministarstva pravosuđa djeluju Odjeli zdravstvene zaštite kaznionica i zatvora koji pružaju zdravstvenu zaštitu osobama lišenim slobode, sukladno općem aktu koji donosi HZZO uz suglasnost ministra. Navedenim prijedlozima regulirana je zdravstvena zaštita osoba lišenih slobode. Njima se propisuje da je Zatvorska bolnica u Zagrebu kaznionica u kojoj se pruža zdravstvena zaštita osobama lišenim slobode u nadležnosti Ministarstva pravosuđa koja u svom sastavu ima ljekarničku djelatnost, higijensko-epidemiološku zdravstvenu zaštitu i bolničko liječenje, te da odjeli zdravstvene zaštite kaznionica i zatvora u Ministarstvu pravosuđa pružaju zdravstvenu zaštitu osobama lišenim slobode na primarnoj razini. Ovisno o veličini odjela u svom sastavu mogu imati djelatnost obiteljske (opće) medicine, dentalne zdravstvene zaštite, medicine rada i ljekarničku djelatnost. Dodatno se ističe da je predviđeno da normative i standarde u pogledu prostora, opreme i djelatnika pravilnikom propisuje ministar pravosuđa uz suglasnost ministra zdravstva. (Pravilnik o

minimalnim uvjetima u pogledu prostora, radnika i medicinsko-tehničke opreme zdravstvene ustanove koja pruža zdravstvenu zaštitu osobama lišenim slobode, Narodne novine, broj 151/14).

Vežano uz preporuku 200., Ministarstvu pravosuđa, da razmotri mogućnost da se na poslovima za koje nije potrebna odgovarajuća stručna sprema i posebna zdravstvena sposobnost, radno angažira maksimalan broj izvršitelja, Vlada Republike Hrvatske navodi da će Ministarstvo pravosuđa dodatno razmotriti mogućnost da se sukladno Popisu i opisu poslova zatvorenika u pojedinom kaznenom tijelu na jednostavnijim poslovima za koje nije potrebna odgovarajuća stručna sprema i posebna zdravstvena sposobnost (npr. pomoćni radnici u skladištu, radionicama, čistači kruga i sl.) radno angažira maksimalni broj izvršitelja.

Vežano uz preporuku 201., Ministarstvu pravosuđa, da u suradnji s Ministarstvom zdravstva izradi smjernice temeljem kojih će liječnici zaposleni unutar kaznenih tijela donositi mišljenja vezana uz rad zatvorenika, Vlada Republike Hrvatske navodi da će Ministarstvo pravosuđa u okviru svoje nadležnosti u suradnji s Ministarstvom zdravstva pristupiti izradi smjernica temeljem kojih će liječnici zaposleni unutar kaznenih tijela donositi mišljenja vezana uz rad zatvorenika.

4.2. POLICIJSKI SUSTAV

Vežano uz navode uz točku 4.2.1. Zaštita prava građana, uključujući osobe lišene slobode, u policijskom postupanju i preporuku 202., Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Ministarstvo unutarnjih poslova izradilo Naert prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o policiji te pokrenulo postupak donošenja, a isti sadrži izmjene u pogledu učinkovitijeg funkcioniranja Povjerenstva za rad po pritužbama u Ministarstvu unutarnjih poslova, odnosno predložene izmjene odnose se na način funkcioniranja i sastav Povjerenstva koje jamče jednostavnije formiranje i učinkovitiji rad.

Vežano uz točku 4.2.2. Obilasci policijskih postaja i pritvorskih jedinica, Prava osoba lišenih slobode, u kojoj se predlaže da se postupanje policije prema osobama koje su pod djelovanjem opojnih sredstava propiše posebnim pravilnikom, Vlada Republike Hrvatske smatra da je za donošenje takvog pravilnika potrebna izmjena Prekršajnog zakona kojim bi se ministru unutarnjih poslova, sukladno člancima 18. i 19. Zakona o sustavu državne uprave (Narodne novine, br. 150/11, 12/13, 93/16 i 104/16), dala izričita ovlast da donese takav podzakonski akt.

Vežano uz preporuku 203., Ministarstvu unutarnjih poslova, da se sredstva prisile primjenjuju samo u mjeri koja je nužna za ostvarenje svrhe postupanja, Vlada Republike Hrvatske naglašava da je u Zakonu o policijskim poslovima i ovlastima propisana obveza po kojoj policijski službenik neće uporabiti sredstva prisile u mjeri većoj od nužne za ostvarenje svrhe postupanja, da će uvijek uporabiti najblaže sredstvo prisile kojim se postiže cilj te da policijski službenik prestaje s uporabom sredstva prisile odmah po prestanku razloga zbog kojih je sredstvo prisile bilo uporabljeno.

Vežano uz preporuku 205., Ravnateljstvu policije, da nadzire provođenje obaveze policijskih službenika da u svim situacijama kada koriste sredstva prisile, o tome rukovoditelju dostavljaju obavijest, kako bi se mogla donijeti ocjena o opravdanosti, Vlada Republike Hrvatske ističe da je provedba navedene preporuke zajamčena na više razina i to prvenstveno Zakonom o policijskim poslovima i ovlastima (Narodne novine, br. 76/09 i

92/14) i Pravilnikom o načinu postupanja policijskih službenika (Narodne novine, br. 89/10 i 76/15). Navedenim propisima je određeno da će policijski službenik u svakom slučaju o obavljenim policijskim poslovima i primijenjenim policijskim ovlastima podnijeti izvješće nadređenom policijskom službeniku. Nadalje, Pravilnikom o načinu postupanja policijskih službenika propisano je da je policijski službenik koji je uporabio sredstva prisile kao i policijski službenik koji je zapovjedio uporabu sredstava prisile dužan o tome izvijestiti operativno dežurstvo policijske postaje ili nadležni operativno komunikacijski centar i podnijeti pisano izvješće nadležnom rukovoditelju ustrojstvene jedinice. Sljedeća razina kontrole postupanja prilikom uporabe sredstava prisile sastoji se u tome da, sukladno navedenim Pravilnikom, glavni ravnatelj policije ili osoba koju on za to ovlasti može zapovjediti da se u prikupljanje obavijesti o uporabi sredstava prisile uključi stručni tim policijskih službenika Ministarstva unutarnjih poslova koji će se za tu priliku formirati. Isto tako, navedeni stručni tim obvezno će biti formiran u situacijama kada je uslijed uporabe sredstava prisile neka osoba izgubila život, zadobila teške tjelesne ozljede opasne po život ili je zbog uporabe sredstava prisile došlo do uznemiravanja javnosti, odnosno javnog prosvjeda građana. Nadalje, u svim slučajevima gdje se po prijavi podnositelja za uporabu sredstava prisile saznalo naknadno, ispituju se svi navodi podnositelja te se po potrebi, ukoliko je došlo do uznemiravanja javnosti ili javnog prosvjeda građana, također može formirati stručni tim koji će ispitati sve navode u prijavi. Prilikom pripreme i provođenja postupka za ocjenu zakonitosti uporabe sredstava prisile građanin nad kojim su sredstava prisile primijenjena ima mogućnost izraziti svoje primjedbe na postupanje policijskih službenika koji su sredstva prisile primijenili, te se te primjedbe zasebno ispituju i provjeravaju. Isto tako, svaka fizička ili pravna osoba, sukladno odredbama Zakona o policiji, koja smatra da su njoj ili drugoj osobi djelovanjem ili propuštanjem djelovanja policijskog službenika, u primjeni policijskih ovlasti, povrijeđena prava ili slobode, ima pravo Ministarstvu unutarnjih poslova podnijeti pritužbu u roku od 30 dana od dana saznanja za povredu. Jednako tako, provodi se postupak ispitivanja pritužbi koje su dostavljene posredstvom Ureda pučkog pravobranitelja, Ureda pravobranitelja za djecu ili drugih nadležnih tijela. Također Vlada Republike Hrvatske napominje da je na teren dostavljeno više uputa gdje je izrazito naglašeno periodično provođenje edukacije u vezi primjene uporabe sredstava prisile, izvješćivanja i provođenja postupka ocjene opravdanosti i zakonitosti, a koji se prema Pravilniku o načinu postupanja policijskih službenika mora provesti u roku od 24 sata od prijema pisanog izvješća, ukoliko ne postoje dvojbene situacije koje je potrebno provjeravati. Prekoračenja primjene policijske ovlasti, uključujući i primjenu sredstava prisile predstavljaju povredu službene dužnosti, kao i eventualno počinjenje kaznenog djela, te u tim slučajevima policijski službenici odgovaraju za povrede koje se karakteriziraju kao nezakoniti rad ili propuštanje poduzimanja mjera i radnji na koje je službenik ovlašten radi sprječavanja nezakonitosti.

Vezano uz preporuku 206., Ministarstvu unutarnjih poslova, da uspostavi video nadzor u svim prostorijama gdje se nalaze osobe lišene slobode te da se zapisi čuvaju u roku u kojem građani mogu dostavljati pritužbe na policijsko postupanje, Vlada Republike Hrvatske navodi da sukladno članku 5. Zakona o policiji (Narodne novine, br. 34/11, 130/12, 89/14, 33/15 i 121/16) fizička ili pravna osoba koja smatra da su njoj ili drugoj osobi djelovanjem ili propuštanjem djelovanja policijskog službenika, u primjeni policijskih ovlasti, povrijeđena prava ili slobode, ima pravo Ministarstvu unutarnjih poslova podnijeti pritužbu u roku od 30 dana od dana saznanja za povredu. Prema članku 3.a Zakona o policijskim poslovima i ovlastima policija je ovlaštena, u mjeri u kojoj je to potrebno, kao i radi nadzora zakonitosti postupanja policijskih službenika, zvučno i vizualno ili na drugi način snimiti obavljanje policijskih poslova i primjenu policijskih ovlasti odgovarajućim tehničkim uređajima te se navedene snimke čuvaju 90 dana od dana njihovoga nastanka, osim ako se koriste u posebnim

postupcima. Sukladno članku 53. stavku 7. Pravilnika o prijemu i postupanju s uhićenikom i pritvorenikom te o Evidenciji pritvorenika u pritvorskoj policijskoj jedinici (Narodne novine, br. 88/09, 78/14 i 123/16) o tehničkom sustavu nadzora uhićenika i pritvorenika vodi se evidencija u elektronskom obliku, a zapisi se čuvaju 15 dana od dana nastanka, osim u slučaju da zapisi sadrže činjenice koje mogu poslužiti kao dokaz u daljnjem postupku, kada se čuvaju do okončanja postupka. Sukladno tome, Ministarstvo unutarnjih poslova je uspostavilo cjelovit sustav video nadzora prostora i prostorija osim u pojedinim prostorima/prostorijama u kojima se kreću/borave uhićene osobe a što bi trebalo biti u narednom razdoblju u potpunosti i implementirano. Što se tiče čuvanja podataka prikupljenih sustavom video nadzora oni se prema Zakonu o policijskim propisima i ovlastima čuvaju 90 dana, pa Vlada Republike Hrvatske konstatira da se radi o prihvatljivom vremenu čuvanja prikupljenih podataka.

Vežano uz preporuku 207., Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da se uhićenim osobama omogući medicinska terapija koja je započeta prije lišavanja slobode, Vlada Republike Hrvatske ističe da sukladno članku 20. stavku 2. Pravilnika o prijemu i postupanju s uhićenikom i pritvorenikom te o Evidenciji pritvorenika u pritvorskoj policijskoj jedinici pritvoreniku će se uz liječnički nadzor omogućiti provođenje medicinske terapije koju je započeo prije određivanja mjere pritvora, te Vlada Republike Hrvatske smatra da je predmetna problematika iz ove preporuke u potpunosti regulirana na odgovarajući način te da se, u slučaju uočenih problema, može raditi samo o propustu na osobnoj razini a ne sustavnoj.

Vežano uz preporuku 208., Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da razmotre uvođenje osposobljavanja policijskih službenika specijaliziranih za postupanje prema osobama s duševnim smetnjama, Vlada Republike Hrvatske navodi da Napatuk o postupanju policije u dovođenju osobe s duševnim smetnjama u psihijatrijsku ustanovu (Narodne novine, broj 50/15) detaljno razrađuje postupanje policije kod privođenja i dovođenja osoba s duševnim smetnjama u psihijatrijsku ustanovu. Nakon donošenja navedenoga Napatka Ministarstvo unutarnjih poslova ne raspolaže sa saznanjima o problemima prilikom postupanja s osobama s duševnim smetnjama, a koje se u pravilu provodi uz nazočnost liječničkog osoblja i koje organizira daljnje zbrinjavanje i potrebnu njegu navedenih osoba.

Vežano uz preporuku 209., Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da osiguraju uvjete smještaja u prostorijama za osobe lišene slobode sukladno međunarodnim i zakonskim standardima, Vlada Republike Hrvatske navodi da Ministarstvo unutarnjih poslova, u skladu s financijskim mogućnostima, ulaže napore da se prostorije za osobe lišene slobode usklade s navedenim standardima kao i preporukama koje Ministarstvu unutarnjih poslova upućuje pučka pravobraniteljica nakon izvršenih nadzora policijskih uprava i policijskih postaja. Vlada Republike Hrvatske ističe da, iako još uvijek postoje prostorije za smještaj osoba lišenih slobode koje u potpunosti ne udovoljavaju propisanim uvjetima, postojeća infrastruktura nikako ne odgovara definiciji kojom bi se eventualni smještaj u tim prostorijama mogao podvesti pod mučenje i drugo okrutno, neljudsko ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje uhićenika ili pritvorenika.

Vežano uz preporuku 212., Ministarstvu unutarnjih poslova i Ravnateljstvu policije, da organiziraju radne procese na način da su pritvorski nadzornici posvećeni samo toj dužnosti te da ne obavljaju i poslove u operativno - komunikacijskom centru, Vlada Republike Hrvatske navodi da, osim u PU zagrebačkoj koja bilježi najveći broj pritvorskih predmeta, ostale PU nemaju sistematizirana zasebna radna mjesta pritvorskih nadzornika već

te poslove obavljaju voditelji smjena-pritvorski nadzornici i pomoćnici voditelja smjene-pritvorski nadzornici u operativno-komunikacijskim centrima policijskih uprava koji su stručno osposobljeni za obavljanje poslova pritvorskih nadzornika. U slučajevima kada u radu imaju pritvorenika, ti poslovi imaju prioritet u odnosu na druge poslove koje ti policijski službenici obavljaju u operativno-komunikacijskim centrima, te Vlada Republike Hrvatske smatra da opis poslova i postojeća organizacija poslovnih procesa ni na koji način nisu prepreka za zakonito i profesionalno obavljanje poslova pritvorskim nadzornicima.

4.3. OSOBE S DUŠEVNIM SMETNJAMA KOJIMA JE OGRANIČENA SLOBODA KRETANJA

U odnosu na dio teksta Izvješća na stranicama 214. do 217. koji se odnosi na stanje u psihijatrijskim bolnicama, Vlada Republike Hrvatske ističe da navodi nisu u potpunosti točni budući da većina zdravstvenih radnika u bolničkim ustanovama u Republici Hrvatskoj koje provode liječenje pacijenata u djelatnosti psihijatrije je dobro upoznata s primjenom mjera prisile i izdvajanja pacijenata te je provedba edukacije zdravstvenih radnika kontinuirana.

Ministarstvo zdravstva kontinuirano, na godišnjoj razini poziva bolničke zdravstvene ustanove da osiguraju obvezno vođenje evidencije o zdravstvenim radnicima educiranim za postupanje u slučaju primjene mjera prisile, te traži izvješća o broju educiranih zdravstvenih radnika za primjenu mjere prisile kao i broj i vrstu edukacija koje je zdravstvena ustanova održala tijekom te godine (unutar zdravstvenih ustanova ili izvan nje). Također, većina ustanova u potpunosti primjenjuje protokole o mjerama prisile i izdvajanju pacijenata u slučajevima kada pacijent zbog svoga agresivnog ponašanja dovodi u opasnost vlastiti ili tuđi život.

Pojedine bolnice izradile su svoje protokole, a neke od njih primjenjuju Pravila postupanja zdravstvenih radnika ustanove u situacijama agresivnog ponašanja pacijenta prije, u tijeku i nakon primjena mjera prisile, izdanih od Hrvatskog liječničkog zbora i Hrvatskog društva za kliničku psihijatriju, te Vlada Republike Hrvatske smatra da je time zadovoljena odredba navedenoga Pravilnika o obveznom donošenju detaljne pisane upute o pravilima postupanja radnika ustanove u situacijama agresivnog ponašanja pacijenta prije, u tijeku i nakon primjena mjera prisile. Navedeni dokument bolnice su istaknule u ordinacijama i na odjelima za psihijatriju čime je također ispunjena obveza predviđena navedenim Pravilnikom.

Nadalje, nejasno je pozivanje pučke pravobraniteljice na Izvješće o posjeti CPT-a Turskoj te potrebi osiguranja tri prostorije za provođenje elektrokonvulzivne terapije u Klinici za psihijatriju, Kliničkog bolničkog centra Zagreb. Vlada Republike Hrvatske podsjeća da je preporuka CPT nakon posjeta Republici Hrvatskoj 2017. godine, a koja se odnosi na Klinički bolnički centar Zagreb te primjenu elektrokonvulzivne terapije, vezana uz osiguranje jedne prostorije posebno predviđene za tu svrhu kako se elektrokonvulzivna terapija ne bi provodila u prisutnosti drugih pacijenata. Provedba preporuke CPT-a je u tijeku.

Vezano za preporuku 214., Ministarstvu pravosuđa, da izradi prijedlog potrebnih izmjena i dopuna Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama, Vlada Republike Hrvatske ističe da se u preporuci ne navodi što bi izmjene i dopune Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama trebale sadržavati, odnosno ne precizira koje odredbe važećeg Zakona treba izmijeniti i dopuniti.

Vežano za preporuku 215., Ministarstvu pravosuđa i Ministarstvu zdravstva, da izrade prijedlog potrebnih izmjena zakona kojima će se sredstava za podmirenje troškova prisilnog zadržavanja i prisilnog smještaja u psihijatrijskoj ustanovi osigurati u državnom proračunu, Vlada Republike Hrvatske navodi da Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama (Narodne novine, broj 76/14) propisuje da se sredstva za troškove prisilnog smještaja u psihijatrijskoj ustanovi neubrojivih osoba osiguravaju u državnom proračunu (članak 5. stavak 1.). Postojeći Zakon sadrži odredbu koja propisuje ono što je navedeno u preporuci, stoga izmjene Zakona nisu potrebne.

4.4. DOMOVI ZA STARIJE I NEMOĆNE OSOBE

U odnosu na dio teksta Izvješća na stranici 218. u kojem se navodi kako ugovore o smještaju u većini slučajeva ne potpisuju starije osobe, već članovi obitelji ili drugi koji su se obvezali plaćati smještaj, Vlada Republike Hrvatske ističe da ugovore o međusobnim pravima i obvezama u pogledu smještaja obvezno treba potpisati korisnik koji se smještava u Dom, osim ako u tom dijelu nije lišen poslovne sposobnosti. Ukoliko je korisnik lišen poslovne sposobnosti trebao bi biti upoznat sa sadržajem usluge smještaja u mjeri i na način koji je razumljiv. Pri tom se napominje da je tekst navedenoga ugovora potrebno urediti na način da se njegov manji dio odnosi i na prava i obveze osobe koja je obveznik plaćanja.

Vežano uz navode na stranici 219. Izvješća u kojima se raspravlja o pravima korisnika smještaja, odnosno osoba s duševnim smetnjama, Vlada Republike Hrvatske ističe kako će se prava korisnika s duševnim smetnjama i oboljelima od Alzhimerove demencije, koji su zaključani na odjelima pojedinih domova za starije i nemoćne osobe, pri donošenju novog Zakona o socijalnoj skrbi, kao i drugih propisa iz nadležnosti sustava socijalne skrbi, uskladiti sa Zakonom o zaštiti osoba s duševnim smetnjama i drugim aktima o vrstama i načinu primjene mjera prisile.

U odnosu na preporuku 220., Ministarstvu pravosuđa i Ministarstvu za demografiju, mlade i socijalnu politiku, da izrade prijedlog potrebnih zakonskih izmjena kojima će se propisati vrste i načini primjene mjera osiguranja u ustanovama socijalne skrbi, Vlada Republike Hrvatske ističe da sukladno Zakonu o zaštiti osoba s duševnim smetnjama ustanove socijalne skrbi mogu primjenjivati mjere prisile prema osobama s težim duševnim smetnjama koje su smještene u tim ustanovama, pod uvjetima i na način propisan odredbama glave VIII. „Mjere prisile prema osobi s težim duševnim smetnjama“ Zakona (članak 67. Zakona). S obzirom da ustanove socijalne skrbi nemaju zaposlenog psihijatra već u pravilu s psihijatrom imaju ugovor o suradnji, morat će, kada primjenjuju mjere prisile prema osobama s duševnim smetnjama, na odgovarajući način primjenjivati slijedeće odredbe:

1. Članak 62. stavak 2. Zakona, kada ustanova može primijeniti mjere prisile samo u slučaju iznimne hitnosti i kada odluku o primjeni mjere prisile može donijeti drugi doktor medicine (ako radi u ustanovi), medicinska sestra (tehničar) ili drugo zdravstveno osoblje. Navedene osobe obvezne su o primjeni mjera prisile odmah obavijestiti psihijatra s kojim ustanova ima ugovor o suradnji. Obaviješteni psihijatar je dužan bez odgode pristupiti u ustanovu socijalne skrbi, pregledati osobu pod mjerama prisile te odlučiti o daljnjoj primjeni tih mjera.
2. Članak 63. Zakona, prema kome je ustanova socijalne skrbi dužna osigurati da drugi doktor, medicinska sestra (tehničar) ili drugo zdravstveno osoblje stalno prati tjelesno

i duševno stanje osobe s težim duševnim smetnjama prema kojoj se primjenjuju mjere prisile.

3. Članak 64. Zakona u cijelosti.
4. Članak 66. Zakona, s obzirom na to da je i ustanova socijalne skrbi dužna obavijestiti županijski sud na čijem se području nalazi socijalna ustanova u kojoj je osoba s težim duševnim smetnjama smještena, ako ta osoba, njezina osoba od povjerenja ili njezin zakonski zastupnik to pisano zatraži od ustanove.

Iz komentara Zakona razvidno je da, kada navedeno postupanje prema njegovim odredbama zbog objektivnih kadrovskih, tehničkih i drugih okolnosti nije moguće, pacijent kod kojeg je indicirana primjena takve mjere mora biti neodložno premješten u nadležnu psihijatrijsku ustanovu, gdje će se postupati prema pravilima postupka za prisilno zadržavanje odnosno prisilni smještaj propisano Zakonom o zaštiti osoba s duševnim smetnjama.

4.5. TRAŽITELJI MEĐUNARODNE ZAŠTITE I IREGULARNI MIGRANTI

U odnosu na dio teksta pod naslovom Migranti u iregularnim situacijama i pristup međunarodnoj zaštiti, Vlada Republike Hrvatske ističe neprihvatljivost navoda iz Izvješća kojima se dovodi u sumnju zakonitost i profesionalnost postupanja policije prema migrantima. Naime, od 8. veljače 2016. godine do danas pučka pravobraniteljica je Ministarstvu unutarnjih poslova dostavila na očitovanje ukupno 28 pismena na koje je sve pravovremeno odgovoreno, kako je konstatirano u Izvješću s detaljnim obrazloženjem i jasno iznesenim stajalištem Ministarstva unutarnjih poslova. Međutim, a kako je vidljivo iz Izvješća, nije uvaženo skoro niti jedno obrazloženje iz odgovora pa čak niti argumentacija da je smještaj u Tranzitni prihvatni centar za strance Tovarnik zakonito postupanje jer je centar u Tovarniku prihvatni centar za strance u smislu odredbi Zakona o strancima.

U Izvješću se koriste izrazi kao „problematični“ ili „problematično tumačenje sa potrebom izmjene propisa“, u vezi čega Vlada Republike Hrvatske ističe kako su postupci donošenja rješenja o povratku u skraćenom postupku, kao i rješenja o ograničavanju slobode kretanja potpuno u skladu sa zakonodavnim okvirom. Nadalje, vezano uz navode da su provjere Ministarstva unutarnjih poslova, a u vezi pritužbi na postupanje prema migrantima, nedostatne jer su utemeljene samo na informacijama iz vlastitih evidencija i evidencija zdravstvenih ustanova, a da se o postupcima odvratanja uopće ne vode evidencije (stranica 224.) Vlada Republike Hrvatske ističe kako je pučkoj pravobraniteljici nekoliko puta odgovoreno da se mjera odvratanja iz članka 13. stavka 2. Zakonika o schengenskim granicama primjenjuje samo prema osobama koje pokušavaju nezakonito prijeći vanjsku granicu Europske unije pa takve osobe nisu niti ušle u Republiku Hrvatsku, te da zbog toga prikupljanje osobnih podataka od takvih migranata objektivno nije moguće.

Vezano uz navod da je uvidom u termovizijske kamere utvrđeno da nedostaje dio snimljenog materijala, Vlada Republike Hrvatske ističe da je dopisima Ministarstva unutarnjih poslova od 10. srpnja 2017. godine i 28. rujna 2017. godine pučka pravobraniteljica obaviještena da se termovizijski sustav koristi za nadzor državne granice u trenutku promatranja, a ne za bilježenje i pohranjivanje snimki. Ne postoji evidencija video snimanja na stacionarnim kamerama jer ne postoji zakonska obveza vođenja takve evidencije, a operateri koji rade na kamerama nemaju mogućnost brisanja zapisa.

Na stranci 225. Izvješća spominje se slučaj A.S. iz prosinca 2016. godine u vezi kojeg je pučka pravobraniteljica provela vlastitu provjeru stanja, jer da odgovori koje je dobila od MUP-a nisu zadovoljavajući, odnosno da su bili „zavaravajući, nepotpuni i nedostatni“ kako se navodi u Izvješću. U vezi ovoga slučaja pučkoj pravobraniteljici je nekoliko puta odgovoreno da se radi o migrantu koji nezakonito boravi i nije izrazio namjeru za međunarodnu zaštitu pa je zbog toga policija bila dužna donijeti rješenje o povratku. Pored toga, A.S. je nezakonito ušao u Republiku Hrvatsku preko vanjske granice Europske unije pa je policija u okviru svojih ovlasti morala provesti utvrđivanje okolnosti nezakonitog prelaska državne granice. Postojanje sporne zapovijedi Ravnateljstva policije nije utvrđeno, a ako je i postojala, zapovijed nikako nije mogla biti nezakonita jer preprata u ustrojstvenu jedinicu policije koja je na temelju zakona nadležna za provođenje postupanja u slučaju nezakonitog ulaska u Republiku Hrvatsku ne može biti nezakonita radnja. Osim toga, PU zagrebačka po prirodi stvari ne može na zadovoljavajući način provesti utvrđivanje okolnosti nezakonitog prelaska državne granice.

Kada se u Izvješću spominje „sustavnost u postupanju u skladu sa zapovijedi Ravnateljstva policije“, može se iščitati sugestija da policija uopće ne bi trebala utvrđivati okolnosti nezakonitog prelaska državne granice samo zato da se migrante ne bi prepraćivalo u nadležnu ustrojstvenu jedinicu policije na državnoj granici. U Izvješću se navodi da je temeljem naloga Ravnateljstva policije, od 15. veljače 2017. godine došlo do novog načina postupanja. Spomenuti dopis Ravnateljstva policije uopće ne uređuje način postupanja jer je način postupanja propisan zakonom i podzakonskim propisima, nego samo daje pojašnjenje policijskim upravama u vezi s određivanjem mjesne nadležnosti u slučajevima nezakonitog ulaska.

Na stranci 226. Izvješća navodi se da su postupci prema migrantima „skraćeni“ premda nije objašnjeno što se pod time misli (vjerujemo da se misli na žurnost u provođenju radnji u postupku), da se u takvim postupcima „sve pretpostavlja“ i da su službene zabilješke identične ogleđnom primjerku službene zabilješke koju je pučka pravobraniteljica dobila na uvid u PP Tovarnik. Vlada Republike Hrvatske ističe da se u postupcima prema migrantima koji su nezakonito ušli u Republiku Hrvatsku pretpostavlja jedino činjenica nezakonitog boravka dok migrant ne dokaže zakonitost boravka, što je u skladu s člankom 12. Zakonika o schengenskim granicama („Pretpostavke u vezi s ispunjavanjem uvjeta trajanja boravka“), a sve ostale činjenice potrebno je posebno utvrditi, uključujući i okolnosti u vezi nezakonitog prelaska državne granice. U svakom slučaju, sama je oboriva presumpcija nezakonitog boravka u praksi dovoljna za donošenje rješenja o povratku.

Što se tiče jednoobraznosti konstatacija u bilješkama policijskih službenika i rješenjima koja se izdaju migrantima, poznato je da su okolnosti u vezi nezakonite migracije stranaca koji iz Grčke preko Srbije dolaze u Republiku Hrvatsku skoro posve identične. Svi su bili neko vrijeme smješteni u kampovima u Srbiji na granici s Republikom Hrvatskom, nitko nema ispravu o identitetu, svi su ušli u Republiku Hrvatsku preko zelene granice na području PU vukovarsko-srijemske i svi žele otići u Saveznu Republiku Njemačku gdje bi zatražili azil. Međutim, sve ove sličnosti nikako ne isključuju ili umanjuju potrebu da se zbog mjera zaštite države granice, u svakom konkretnom slučaju pokušaju utvrditi sve okolnosti nezakonitog ulaska u Republiku Hrvatsku. Također, Vlada Republike Hrvatske ne vidi ništa spornoga u tome što policijski službenici u radu koriste podsjetnike i predloške na temelju kojih izrađuju svoja pismena.

Na stranici 226. Izvješća se spominje da je postupanje prema djeci bez pratnje u suprotnosti s propisanim procedurama, jer da se ne poziva centar za socijalnu skrb i ne obavlja liječnički pregled. Podsjeća se na slučaj „djeteta rođenog 2008. godine“ kojeg je pučka pravobraniteljica navela u svom javnom pismu glavnom državnom odvjetniku 23. siječnja 2018. godine, a kasnije 9. veljače 2018. godine spomenula na N1 televiziji, da je policija „protjerala“ dijete rođeno 2008. godine. Budući da nije navela barem ime i prezime djeteta Ministarstvo unutarnjih poslova nije moglo odmah odgovoriti, a kasnije je utvrđeno da se ne radi o djetetu bez pratnje (maloljetnik je bio u pratnji oca) niti o prisilnom udaljenju. Potpuno je neprihvatljiva teza iz Izvješća kako javno prozivanje pučke pravobraniteljice od strane najviših dužnosnika Ministarstva unutarnjih poslova, kako o ovim problemima ne bi trebalo komunicirati s javnošću radi ostvarenja političkih prioriteta Republike Hrvatske, predstavlja direktan pritisak izvršne vlasti na rad neovisne nacionalne institucije za ljudska prava, obzirom da nije bila riječ o prozivanju već o odgovoru na potpuno neutemeljen medijski istup pučke pravobraniteljice koja je prozvala Ministarstvo unutarnjih poslova za nezakonito protjerivanje djeteta bez pratnje, iako to dijete niti je bilo protjerano, niti je bilo bez pratnje.

Što se tiče postupanja PP Tovarnik o kojem se govori na stranici 227. Izvješća proizlazi da je na temelju video snimke koja prikazuje migrante u policijskom vozilu parkiranim ispred policijske postaje u trajanju od nekoliko minuta utvrđeno da se radi o nehumanom postupanju jer nije vidljivo da su osobe puštene na slobodu nego su odvezene. U odgovoru Ministarstva unutarnjih poslova prema pučkoj pravobraniteljici bilo je navedeno da su migranti dovedeni ispred PP Tovarnik nakon utvrđivanja okolnosti prelaska na državnoj granici, da su im izdana rješenja o povratku i da su nakon toga prevezeni do najbližeg mjesta gdje je organiziran javni prijevoz te upućeni da napuste Europsku uniju.

Na stranici 227. Izvješća zaključuje se da puštanje migranata na slobodu uz izdavanje rješenja o povratku nije svrsishodno ako se ne provode aktivnosti za poticanje dragovoljnih odlazaka iz članka 121. Zakona o strancima (kupovina putne karte, novčane isplate, osiguranje smještaja). Nastavno na to, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Ministarstvo unutarnjih poslova izradilo program potpomognutog dragovoljnog povratka koji će do kraja ove godine vjerojatno biti u funkciji. Sve mjere iz članka 121. Zakona o strancima propisane su samo kao mogućnost, a ne kao obveza. Za većinu migranata ove mjere nikako nisu poticaj za povratak nego sredstvo privlačenja nezakonitih migracija. Naime, Republika Hrvatska je država članica na vanjskoj granici Europske unije i malo je vjerojatno da će migranti iz npr. Afganistana koji namjeravaju u SR Njemačkoj zatražiti azil, i koji su došli do Republike Hrvatske, odustati od tzv. sekundarne nezakonite migracije u Saveznu Republiku Njemačku i vratiti se u Afganistan samo zato što im je Republika Hrvatska kupila zrakoplovnu kartu do Afganistana. Sve statistike nepobitno potvrđuju ovu činjenicu. Prema analizi Ministarstva unutarnjih poslova, od ukupnog broja od 385 državljana trećih zemalja koji su većinom nezakonito stigli u Republiku Hrvatsku i zatražili međunarodnu zaštitu uz pomoć različitih aktera, uključujući i UNHCR, samo 10 osoba je ostalo u Hrvatskoj i dokazalo da je u stvarnoj potrebi za zaštitom.

Na stranici 228. Izvješća se navodi da u Republici Hrvatskoj ne postoji sustav za praćenje kretanja i napuštanja EGP-a jer migrantima nisu uzeti otisci prstiju, pa osim fotografije nema drugog načina za utvrđivanje identiteta. Pri tom se zaboravlja da se stvarno utvrđivanje identiteta provodi tek u postupku prisilnog udaljenja kada diplomatsko predstavništvo matične zemlje izda putnu ispravu za povratak. U usporedbi s drugim državama članicama Republika Hrvatska ima vrlo učinkovit sustav praćenja napuštanja EGP-

a jer je u rješenjima o povratku u skladu sa Zakonom o strancima navedena obveza prijave prilikom napuštanja EGP-a na graničnom prijelazu ili u diplomatskoj misiji Republike Hrvatske nakon napuštanja EGP-a, a obavijest o napuštanju EGP-a se bez odgađanja šalje ustrojstvenoj jedinici policije koja je donijela rješenje o povratku i evidentira. Republika Hrvatska na ovaj način obavještava i druge države članice za migrante koji su preko područja Republike Hrvatske napustili EGP na temelju rješenja o povratku izdanih od strane drugih država članica. Podaci u izvješću pokazuju da je postotak izvršenih rješenja o povratku visok (30%).

Kao što je naprijed navedeno, Tranzitni prihvatni centar za strance Tovarnik smatra se prihvatnim centrom za strance u smislu Zakona o strancima. To ne proizlazi samo iz njegovog naziva, nego iz opisa poslova određenog Uredbom u unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova koji je u bitnom istovjetan poslovima prihvatnih centara za strance iz Zakona o strancima (ograničavanje slobode kretanja stranaca u postupku prisilnog udaljenja). Upravni sud u Osijeku se još nije proglasio nenadležnim za provođenje kontrole zakonitosti smještaja u centar u Tovarniku. Schengenski evaluatori na jednak način procjenjuju materijalne uvjete detencije u sva tri prihvatna centra za strance u Republici Hrvatskoj (Ježevo, Trilj i Tovarnik), neovisno o njihovom nazivu, prosječnoj duljini smještaja i eventualnih drugih razlika u njihovom funkcioniranju.

Pučkoj pravobraniteljici je o problematici prevodenja na strane jezike (stranica 229. Izvješća) odgovoreno u više navrata. Nedostupnost prevoditelja za određene strane jezike (npr. u Republici Hrvatskoj trenutno nema prevoditelja za paštu jezik) je problem koji ne postoji samo u Republici Hrvatskoj i zato Europska unija poduzima određene mjere kako bi se taj problem riješio na razini cijele Europske unije. U tom smislu FRONTEX je od država članica zatražio da opišu trenutnu situaciju u vezi prevodenja i iznalaze se mogućnosti za prevodenjem putem video linka itd. S druge strane, velika većina stranaca govori engleski jezik koji je postao univerzalno sredstvo sporazumijevanja (u Izvješću se također navodi da su migranti komunicirali s policijskim službenicima), podzakonski propis omogućuje da se za sporazumijevanje koriste i tehnička pomagala, a informiranje o aktivnostima u postupku može se provesti i pomoću obrazaca na stranim jezicima. Ministarstvo unutarnjih poslova će osigurati obrasce na jezicima koje govore migranti u Republici Hrvatskoj sa svim važnim informacijama o postupku povratka.

Na stranici 229. Izvješća odbija se obrazloženje Ministarstva unutarnjih poslova da su izjave migranata o postupanju policije neistinite i motivirane isključivo s ciljem popuštanja nadzora državne granice kako bi im se omogućio prolazak u države članice odredišta. Svi podaci govore u prilog tvrdnje da je za migrante Republika Hrvatska isključivo tranzitna zemlja. Analize pokazuju da je 76% tražitelja međunarodne zaštite u Republici Hrvatskoj vraćeno iz drugih država članica u readmisijskom i dublinskom postupku.

Vezano za navod o neprovođenju odgovarajuće istrage u vezi slučaja Madine Hussiny koja je tragično stradala u naletu vlaka, utvrđeno je da je 21. studenoga 2017. godine oko 20,00 sati na području Srbije, u blizini granice s Republikom Hrvatskom (oko 250 metara u dubini teritorija Srbije) došlo do naleta teretnog vlaka na dijete koje je smrtno stradalo. Poznato nam je da se vlak kretao na relaciji Tovarnik – Šid, dok su detalji događaja nepoznati s obzirom da se događaj dogodio u Srbiji te su očevici nesreće provodili odvijetništvo i policija Srbije. U vezi ovoga slučaja Ministarstvo unutarnjih poslova je 14. prosinca 2017. godine dostavilo detaljno očitovanje Hrvatskome saboru, a 21. prosinca 2017. godine i UNHCR-u. U svim javnim priopćenjima Ministarstva unutarnjih poslova u vezi ovoga slučaja naglašeno je

da postupanje hrvatske granične policije ni na koji način nije utjecalo na uzrokovanje nesreće i stradavanje djeteta, nego upravno suprotno, policijski službenici na zaštitu državne granice poduzeli su sve kako bi pružili pomoć i pokušali spasiti život stradale djevojčice. Na temelju kaznene prijave obitelji Hussiny, glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske poduzima mjere i radnje iz svoje nadležnosti. Pučka pravobraniteljica je provjeravajući ovaj slučaj, posjetila PP Tovarnik, razgovarala s policijskim službenicima i izvršila uvid u sve evidencije, te je o svojim nalazima obavijestila glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske javnim pismom od 23. siječnja 2018. godine.

Tijekom godine, od strane Ureda pučke pravobraniteljice izvršeno je 9 nenajavljenih nadzora u policijskim upravama, postajama i centrima za strance. Vlada Republike Hrvatske ističe da u dosadašnjim slučajevima postupanja nije zabilježena uporaba sredstava prisile prema migrantima, a prilikom postupanja prema migrantima policija je dužna poštivati njihova temeljna prava i dostojanstvo, te im omogućiti pristup sustavu međunarodne zaštite ukoliko im je takva zaštita potrebna, sukladno općim dokumentima o ljudskim pravima, pravnoj stečevini Europske unije i nacionalnom zakonodavstvu.

Vezano uz preporuku 221., Ministarstvu unutarnjih poslova, da dodatno poveća broj službenika Odjela za azil kako bi se ubrzalo donošenje odluka povodom zahtjeva za međunarodnom zaštitom, navodi se da je Vlada Republike Hrvatske donijela Odluku o davanju odobrenja Ministarstvu unutarnjih poslova za novo zapošljavanje na određeno vrijeme 30 državnih službenika zbog povećanja opsega poslova nastalih značajnim porastom tražitelja međunarodne zaštite i provođenja programa premještanja i preseljenja osoba za koje je potrebno provesti postupak međunarodne zaštite te je 9. veljače 2017. godine raspisan Oglas za prijam službenika u državnu službu na određeno vrijeme radi privremeno povećanog opsega poslova na kojem su primljena ukupno 22 službenika, od čega 8 službenika u Prihvatilište za tražitelje azila, te 14 službenika u Odjelu za azil.

Vezano uz preporuku 223. Ministarstvu unutarnjih poslova, da svim migrantima zatečenim na teritoriju RH, omogući pristup međunarodnoj zaštiti, Vlada Republike Hrvatske ističe da sukladno članku 33. stavcima 1., 2. i 3. Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (Narodne novine, br. 70/15 i 127/17) državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva može izraziti namjeru prilikom obavljanja granične kontrole na graničnom prijelazu. Ako se državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva već nalazi na području Republike Hrvatske, namjeru izražava u policijskoj upravi, odnosno policijskoj postaji i prihvatnom centru za strance. Iznimno, namjera se može izraziti u Prihvatilištu za tražitelje međunarodne zaštite u izvanrednim okolnostima radi omogućavanja pristupa postupku odobrenja međunarodne zaštite. Navedenim člankom Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti svim migrantima koji su zatečeni na teritoriju na taj način je omogućen pristup međunarodnoj zaštiti što se i provodi u praksi.

5.1. ULOGA CIVILNOG DRUŠTVA U ZAŠTITI I PROMICANJU LJUDSKIH PRAVA

U odnosu na preporuku 227., Vladi Republike Hrvatske, da donese novi Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava, Vlada Republike Hrvatske ističe da Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske planira izradu novog Nacionalnog programa zaštite i promicanja ljudskih prava za razdoblje do 2021. godine. Riječ je o dokumentu čija je provedba u nadležnosti spomenutog Ureda te o čijoj je provedbi Ured zadužen izvijestiti Vladu Republike Hrvatske. Koordinativne aktivnosti vezane

uz provedbu ovoga dokumenta bit će ojačane projektima financiranim iz sredstava Europskog socijalnog fonda, kao i radom Povjerenstva za ljudska prava.

Nadalje, sadržaji preporuka Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina vezanih uz borbu protiv diskriminacije i zločina iz mržnje već su pretežito obuhvaćeni Nacionalnim planom za borbu protiv diskriminacije za razdoblje 2017.-2022. te pratećim Akcijskim planom za provedbu Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije za razdoblje 2017.-2019, koje je Vlada Republike Hrvatske usvojila 1. prosinca 2017. godine.

U tom smislu, u području „Uprava i pravosuđe“ Akcijskog plana predviđene su, između ostalih, sljedeće mjere:

Mjera 1.5. Organizirati stručne seminare o odredbama Kaznenog zakona vezano uz zločin iz mržnje i govor mržnje za suce, odvjetnike, državne odvjetnike, policiju i predstavnike organizacija civilnoga društva, posebno vezano uz zločin iz mržnje prema predstavnicima nacionalnih manjina i zbog spolne orijentacije

Mjera 1.6. Organizacija okruglih stolova na temu diskriminacije, zločina iz mržnje i govora mržnje

Mjera 1.7. Unaprijediti sustav prikupljanja podataka o zločinu iz mržnje i govoru mržnje

Mjera 2.1. Kampanje usmjerene suzbijanju diskriminacije i zločina iz mržnje

Mjera 2.2. Organiziranje seminara i javnih rasprava u lokalnim zajednicama vezano uz Zakon o suzbijanju diskriminacije

— Osim navedenoga, u odnosu na mjeru 1.5 Vlada Republike Hrvatske posebno napominje da je Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina već predvidio da se u okviru općih mjera iz Akcijskog plana za izvršenje presude u predmetu Škorjanec protiv Republike Hrvatske u radne materijale stručnih seminara uključe navedena presuda te presude u srodnim predmetima (poput Šečić protiv Republike Hrvatske, Milanović protiv Srbije, Balázs protiv Mađarske i sl.).

Za svoje predstavnike koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila dr. sc. Martinu Dalić, potpredsjednicu Vlade Republike Hrvatske i ministricu gospodarstva, poduzetništva i obrta, Predraga Štromara, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra graditeljstva i prostornoga uređenja, Dražena Bošnjakovića, ministra pravosuđa, Lovru Kušćevića, ministra uprave, dr. sc. Davora Božinovića, ministra unutarnjih poslova, Nadu Murganić, ministricu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, mr. sc. Marka Pavića, ministra rada i mirovinskoga sustava, prof. dr. sc. Blaženku Divjak, ministricu znanosti i obrazovanja, prof. dr. sc. Milana Kujundžića, dr. med., ministra zdravstva, dr. sc. Ninu Obuljen Koržinek, ministricu kulture, dr. sc. Tomislava Čorića, ministra zaštite okoliša i energetike, dr. sc. Zdravka Marića, ministra financija, Gabrijelu Žalac, ministricu regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, Tomu Medveda, ministra hrvatskih branitelja, dr. sc. Gorana Marića, ministra državne imovine, Natašu Mikuš Žigman, državnu tajnicu u Ministarstvu gospodarstva, poduzetništva i obrta, Dunju Magaš, državnu tajnicu u Ministarstvu graditeljstva i prostornoga uređenja, dr. sc. Kristiana Turkalja, Juru Martinovića i mr. sc. Josipa Salapića, državne tajnike u Ministarstvu pravosuđa, Darka Nekića, državnog tajnika u Ministarstvu uprave, Žarka Katića, državnog tajnika u Ministarstvu unutarnjih poslova, Mariju Pletikosu i Margaretu Mađerić, državne tajnice u Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Majdu Burić, državnu tajnicu u Ministarstvu rada i mirovinskoga sustava, prof. dr. sc. Branku Ramljak, državnu tajnicu u Ministarstvu znanosti i obrazovanja,

Željka Plazonića, dr. med., državnog tajnika u Ministarstvu zdravstva, Krešimira Partla, državnog tajnika u Ministarstvu kulture, Milu Horvata, državnog tajnika u Ministarstvu zaštite okoliša i energetike, Željka Tufekčića, državnog tajnika u Ministarstvu financija, Velimira Žunca, državnog tajnika u Ministarstvu regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, Ivana Vukića i Nevenku Benić, državne tajnike u Ministarstvu hrvatskih branitelja, Tomislava Bobana, državnog tajnika u Ministarstvu državne imovine, te Nikolu Mažara, državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za obnovu i stambeno zbrinjavanje.

